

PARTİ BAYRAĞI

Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halklar Birleşin!

21

kasım 1979

PARTİ BAYRAĞI

★ Aylık Dergi ★ Sahibi : Semih Orçan ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü :
Mahmut Yılmaz ★ Yönetim Yeri : 2. Beyler 848. Sokak, Aziz Han No.:
206 Konak - İZMİR ★ Baskı: Dostluk Matbaası ★ Abone Şartları : Yıllık
240 TL. altı aylık 120 TL. yurt dışı iki katı ★ İlan şartları: Tam sayfa 500
TL. yarım sayfa 250 TL. ★ Genel Dağıtım: YURT-DA, Şeftali Sok. No: 10/4
Sultanahmet - İSTANBUL.

İÇİNDEKİLER

★ SOVYET REVİZYONİSTLERİ «MAO ZEDUNG DÜŞÜNCESİNİ» NASIL ELEŞTİRİRLER	3
★ AÇIKLAMA	53
★ REVİZYONİST PARTİLER - TİPİK BURJUVA, KARŞI- DEVRİMCİ PARTİLER	56
★ SOVYET EKONOMİSİ - TÜMÜYLE ve KESİNLİKLE KAPİTALİST BİR EKONOMİ	75
★ ÇİN DEVRİMİNE PROLETER BİR DEVRİM DENEİLİR Mİ ?	85

Sovyet Revizyonistleri «Mao Zedung Düşüncesini» Nasıl Eleştirirler (I)

Proletaryanın sosyal kurtuluş mücadelesinin yolunu aydınlatan yegane öğreti olan Marksizm-Leninizmin saflığını korumak, onu günümüzde sayıları hiç de az olmayan sağ ve «sol» revizyonizmin her türlü saldırılarına karşı sürekli savunmayı ve geliştirmeyi zorunlu kılan ve devrimci proletaryanın bunun gereklerini yerine getirmekten bir an bile vazgeçemeyeceği büyük bir mücadele alanı olmaya devam etmektedir.

Devrimci proletarya tüm mücadelesi boyunca revizyonist ihanetin ve döneçliğin pek çok darbesini yedi; ama bu darbelerden hiçbiri Kruşçev ve Brejnev'in başını çektiği Sovyet revizyonistlerinin komünist harekete indirdiği darbe kadar çok yönlü ve ağır değildi. Bu durum geçmişte olduğu gibi günümüzde de Sovyet revizyonizmine karşı mücadeleyi, ideolojik, siyasi, ve ekonomik tüm alanlarda kararlı bir şekilde sonuna kadar yürütme görevini komünistlerin omuzlarına yüklemiş bulunmaktadır.

Günümüzde revizyonizmin bir diğer ana mihrakı da Çin revizyonizmidir. Gerçi bugün Çin revizyonizmi büyük ölçüde açığa çıkmış azgın karşı-devrimci teori ve pratikleriyle geniş çapta teşhir ve tecrit olmuştur; ama ideolojik planda bu revizyonizmin asıl tehlikesi Hua-Deng kliği ve onların çeşitli ülkelerindeki kuklalarından değil, bu revizyonizmin «baba»sı Mao Zedung'un devrimci, demokrat çevrelerde hâlâ geniş ölçüde yaygın olan sağ ve «sol» diğer revizyonist akımların etkisiyle sürekli beslenen çeşitli görüşlerinden gelmektedir. Bu, bir ölçüde de olsa anlaşılabilir bir şeydir; çünkü Mao Zedung büyük Çin halk devriminin başında bulunmak ve Kruşçev-Brejnev hainlerine karşı «mücadele» etmiş olmak gibi bir üne sahiptir.

Yine günümüzün bir diğer önemli olgusu Sovyetler Birliği ile Çin ve onların yönetici klikleri arasındaki azgın rekabet ve mücadeledir. Her iki revizyonist mihrak, karşılıklı olarak, birbirlerini Marksizm-Leninizme ihanet etmekle suçluyor ve bunu kanıtlamak için, temin etmekte hiç de güçlük çekmedikleri bir yığın kanıtı ortaya döküp duruyor.

Bu durum, bütün diğer revizyonist ve oportünist akımların yanı sıra, modern revizyonizmin bu iki esas mihrakına karşı da uzlaşmaz bir mücadele yürütmekte olan gerçek Marksist-Leninistlerin tümüyle burjuva revizyonist çıkar kaygılarından kaynaklanan «düşman kardeşler» arasındaki bu sözde çatışmanın içyüzünü sergilemesinin, proletarya ve halkları uyarmasının önemini daha da arttırıyor.

Bu yazıda, SBKP ile ÇKP arasındaki ideolojik, siyasi çatışmaların ana noktalarını ele alarak bu revizyonistlerin en temel konularda Marksizm-Leninizmi nasıl çarpıttıklarını ve aralarındaki tüm çelişmelere rağmen özünde nasıl aynı görüşleri savunduklarını ana hatlarıyla göstermeye çalışacağız.

I. PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ VE KAPİTALİZMİN RESTORASYONU SORUNU

Marksizm-Leninizmin proletarya diktatörlüğü öğretisi, tamamen bu öğretinin özüne ilişkindir. Bu nedenle, Marksizm-Leninizmden her sapma mutlaka bu konunun tahrifine yol açar ve revizyonistler de bu yüzden bilinçli olarak, hep Marksist-Leninist proletarya diktatörlüğü öğretisine saldırmışlardır.

Biz, Sovyet revizyonistlerinin bu konuda neler vaazettiklerini ve Çin revizyonistlerinin, Parti Bayrağı'nın 17. sayısında «Mao Zedung Düşüncesi»ni eleştirirken ortaya koyduğumuz revizyonist tezlerine hangi açıdan karşı çıktıklarını şu üç noktadan ele alacağız: (a) proletaryanın sosyalizmi gerçekleştirebilmek için burjuvazi üzerindeki diktatörlüğünü kurması ve diğer emekçi sınıfları yönetmesinin zorunluluğu, (b) bu diktatörlüğün komünizme (sınıfların yok edildiği ve «herkese ihtiyacına göre» ilkesinin tamamen gerçekleştirildiği aşamaya) kadar korunması ve güçlendirilmesinin zorunluluğu ve (c) kapitalizmin restorasyonu sorunu.

A. Sovyetler Revizyonistleri Sosyalizmin Kurulabilmesi İçin Proletaryanın Burjuvazi Üzerindeki Diktatörlüğünün ve Emekçi Halkın Diğer Tabakaları Üzerindeki Hegemonyasının Zorunluluğunu Nasıl Reddediyorlar?

Çin revizyonistlerinin, Bernstein, Volmar ve Buharin'in, «burjuvazinin sosyalizmle barışçıl bütünleşmesi» teorisini nasıl benimsedikleri ve bu teoriyi nasıl hayata geçirmeye çalıştıkları üzerinde, proleter devrimci hareket daha önce geniş olarak durdu. Bilindiği gibi Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in öğretilerinin tam tersine bu görüş özü itibarıyla, burjuvazinin sosyalizmin kurulabilmesi için mutlaka yok edilmesi gereken bir sınıf değil aksine sosyalizme açık ve hatta bizzat kendi faali-

yetiyle (üretici güçleri geliştirerek) onu yaratan bir sınıf olarak kabul edilmesi ve proletaryayla burjuvazinin barış içinde birarada yaşaması ve ittifakı temelinde sosyalizmin inşasına dayanır. Mao Zedung, bu görüşe uygun olarak, sosyalist devrim aşamasında, burjuvaziye «halk içinde» bir sınıf olarak nitelendirmiş, devrimci, demokratik diktatörlüğün tüm sömürücü sınıfları kapsayacak şekilde genişletilmesine karşı çıkmış ve sosyalist inşa faaliyetine burjuvazinin de katılmasını savunmuştur.

Mao Zedung'un ve ÇKP'nin bu revizyonist bakış açısı karşısında Sovyet revizyonistleri nasıl bir tavır takınmaktadırlar? Onlar, bu konuda Çinlilerle tamamen hemfikirdir.

Burada bir noktayı hemen belirtelim: Revizyonizm yani Marksizm-Leninizm örtüsü altında tezgahlanan burjuva ideolojisi doğası gereği eklektik olmak zorundadır. O, Marksizm-Leninizmin en genel doğrularını, ihtiyaç duydukça ticari bir meta gibi kullanır ve karşıtlarını zayıf düşürmek ya da emekçileri aldatmak için zaman zaman bunları savunuyormuş gibi görünür, ama kendi gerçek niyetlerini de ortaya koymadan yapamaz ve pratiğiyle anti-Marksist konumunu kanıtlar. Nitekim, Çin revizyonistleri de, Sovyet revizyonistlerini, örneğin proletarya diktatörlüğü konusunda, pek çok kez Marksizm-Leninizmin kanıtlarıyla eleştirmiş, onu kendi amaçları doğrultusunda teşhir etmiş; ama pratikte tıpkı Sovyet revizyonistleri gibi kendi anti-Marksist yollarında yürümüşlerdir. Aynı şekilde Sovyet revizyonistlerinin Maoculuğu eleştiren bazı belgelerinde Çin revizyonistlerinin bu kaba tahrifatı, ağız kenarıyla ve utangaç bir şekilde eleştirilmektedir; ama bu tür sözler yalnızca şu görüşleri gizlemek amacıyla kullanılmaktadır:

«Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde, 'halk' kavramına, küçük burjuvazi ve hatta şehir ve kır orta burjuvazisi de girebilir. Ama bu kavramı, büyük burjuvaziye de kapsayacak bir şekilde tanımlamak için bir neden yoktur. Mao Çe-tung'un görüşüne göre, 'vatandaşlık haklarına sahip olan' herkes halktan sayılmıştır ve sayılmaktadır. Örneğin, Guomindang Çin'indeki eski ikinci başkan olan büyük gerici Li Zongren ve Çin Halkının Politik Danışma Konferansı üyesi olan Macao'nun ekonomik direktörü Ho Yin gibi.» (Mao'nun Teorik Görüşlerinin Eleştirisi, Sladkovski-Konstantinov, s. 53, Konuk yay.)

«Şehir ve kırsal orta burjuvazisi» kimlerdir? Bunlar sömürücü sınıflar olan milli burjuvazi ve onun kırsaldaki kolu zengin köylülüktür. Revizyonist yazarlar kendileri de aynı yolun yolcusu oldukları için Mao'nun sömürücü sınıflarla birlikte sosyalizmin kurulması tezine (ki sosyalist devrim sürecinde bu sınıfların halk içinde ele alınması bundan başka bir şey anlamına gelmez) itiraz etmiyorlar; itirazları yalnızca büyük (komprador) burjuvazinin ve Guomindang'ın faşist-feodal diktatörlüğü döneminde yönetici görevlerde bulunmuş tek tek birtakım

kişilerin «halk» içinde sayılmasıdır, ayrıca Sovyet revizyonistlerinin dünyanın çeşitli bölgelerindeki faşist feodal kliklerle yaptığı işbirliği de gözönüne alındığında onların bu eleştirilerinin de demagojiden başka bir şey olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Sosyalizmin proleter devrimi olmaksızın, burjuvaziyle birlikte, hatta bizzat burjuvazinin şu ya da bu kesiminin öncülüğünde kurulabileceği düşüncesi Sovyet revizyonistleri tarafından son derece açık bir biçimde savunulmaktadır. Ünlü «kapitalist olmayan yol» tezi, bu anlayışın, sosyal-emperyalist amaçlarla teorileştirilmesinden başka bir şey değildir. Sovyet revizyonistlerinin mantığı şudur: Burjuvazi de sosyalizme geçebilir! Yeter ki, kapıyı Sovyet sosyal-emperyalistlerine ardına kadar açsın ve onun sermaye ihracı yoluyla ülkede «sosyalizmi inşa» etmesine (yani ülkeyi yağmalamasına) izin versin. O zaman, onların kendisine verdiği «sosyalist» ünvanını hak etmiş olur! Ama bu «sosyalizm» Hindistan'da Gandhi kliğinin, Irak'taki Baasçıların vb. halklarını azgın bir baskı ve sömürü altında tutmalarını engellemiyormuş; bu Sovyet revizyonistleri için önemsiz (!) bir ayrıntıdır; çünkü onların kendi «sosyalizm»leri de böyledir.

Sovyet revizyonistleri, Çin'de sosyalizmin inşası sorununa da böyle yaklaşıyorlar. Onlara göre de «Çin işçi sınıfı devrimin burjuva demokratik aşamasında öncülüğü elde edememiş ve sosyalist aşamada da ülkede lider durumuna gelememiştir». (agy, s. 77) Ama, bu durum Çin'de küçük ve orta burjuvazinin sosyalizmi inşa etmesine, kendisini sınıf olarak yoketmesine ve hatta, kapitalizmin restorasyonunun bütün yollarını kapatmasına engel olmuyor. Onlara göre, Çin'in Sovyetler Birliği ile arası bozulunca bu süreçte bir aksama, bir duraklama meydana gelmiştir; ama hepsi bu kadar. İşte bu konuda söyledikleri:

«Çin toplumu başlıca iki ana sınıftan oluşmaktadır; işçi sınıfı ve köylülük. Büyük toprak sahipleri 1950 yıllarındaki tarımsal dönüşümler sırasında bir sınıf olarak ortadan kaldırılmışlardır. Daha halk devrimi öncesinde bile, kırsal nüfusun önemsiz bir kesimini oluşturan kulakların ise, kooperatiflerin kurulmasından sonra toplumsal bir grup olarak varlıkları sona erdirilmiştir. 1956 yılında ise özel kapitalist sanayi ve ticarete barışçı yollardan dönüşüm gerçekleştirilmiştir. Üretim araçlarının üzerinde sömürücü sınıfların mülkiyeti kesin olarak ortadan kaldırılmıştır.» (Maoculuğun Sosyo-Politik Özü, Dev Delyusin, s. 84)

Çin köylüsünün temsilcisi Mao Zedung ve çevresinin ve onların yönlendirdiği ÇKP'nin, belirli koşullarda, Çin'i emperyalist ve komprador tekelci mülkiyete el koyarak, geçici de olsa finans-kapital ağının dışına çıkardıkları ve köklü bir toprak reformunu gerçekleştirerek feodalizmi esas olarak tasfiye ettikleri bir gerçektir. Bazıları burjuvazinin çağımızda devrimci barutunu tükettiği noktasından hareket ederek bunun mümkün olamayacağını ileri sürüyorlar. Şunu hemen belirtelim

ki, doğru olan bu yargı, burjuvazinin esas olarak sömürücü bir karakter taşımayan, aksine emekçi ve ezilen bir sınıf olan bir kategorisi küçük burjuvazi (esas olarak köylülük) için değil; burjuva devrimleri çağında köylülüğe önderlik etmeyi bir süre için de olsa başarabilmiş bulunan sanayi ve ticaret burjuvazisi için geçerlidir. Günümüz yarı-sömürge ülkelerinde bu sınıfın emperyalizmle kaynaşmış ve komprador tekelci nitelik taşıyan kesimini bir kenara atarsak, başlıca temsilcisi, milli (orta) burjuvazi ve zengin köylülüktür, ki gerçekten de bunların çağımızda emperyalizme ve feodalizme karşı bir devrimi sonuna kadar götürerek başarıya ulaştırmasına imkân yoktur; çünkü kendisi emperyalist ve feodal sisteme binlerce bağla bağlanmış ve ona kesin olarak boyun eğmiş bulunmaktadır. Ve bu yüzden devrimci proletarya milli burjuvaziye demokratik devrimde dahi bir ara sınıf olarak değerlendirirken, onunla sağlam ve sürekli bir ittifakın kurulamayacağı, ama geçici anlaşmalar yapılabileceği noktasından hareket eder.

Eğer, burjuvazinin devrimci barutunu yitirdiği gerçeği köylülük için de doğru olsaydı, o zaman, bizimki gibi yarı-sömürge ülkelerde köylülüğü de, artık söyleyecek sözü kalmamış, çağını doldurmuş, gerici bir sınıf olarak görmek gerekirdi. Ve o zaman devrim ancak onu da hedef alarak zafere ulaşabilirdi. Oysa, bunun Marksizm-Leninizmin bakış açısıyla bir ilgisi olmadığı son derece açıktır. Marksist-Leninistler köylülüğü demokratik devrimde işçi sınıfının kararlı ve tutarlı bir müttefiki olarak değerlendirir ve demokratik devrimin özü itibarıyla bir köylü devrimi olmaya devam ettiğini açık olarak belirtirler. *

Lenin, «Çin'de Demokrasi ve Narodnizm» başlıklı makalesinde Çin örneğini ele alarak burjuvazinin bu iki türü arasındaki ayrımı şöyle vurgular:

«Çin'de ise, Asyalı geçici Cumhurbaşkanı (Sun Yat-sen-PB), gerilemekte değil, yükselmekte olan bir sınıfın, gelecekte korkmayan, tersine geleceğe inanan ve onun için cansiperane savaşan bir sınıfın, ayrıcalıklarını

* Şurası açıktır ki devrimci proletarya hiçbir zaman köylülüğü ütopyik sosyalistlerin yaptığı gibi uyumlu bir bütün olarak görmez. Köylülük ekonomik, siyasi konumları farklı çeşitli tabakalardan oluşur ve bunların hepsinin devrimciliği farklıdır. Örneğin, zengin köylülük demokratik devrimde dahi yalpaladığı halde, orta köylülük bu devrimde oldukça tutarlı ve karardır. Yoksul köylülük ise sosyalist devrimde dahi proletarya ile omuz omuza mücadele eder. Dolayısıyla köylülük kavramı mutlak bir şey değildir ve devrimin gelişme süreci içinde köylülüğün çeşitli tabakaları ayrıştıkça, bu kavramın muhtevası da belirli ölçülerde değişir. Demokratik devrimde, kırsal alanların feodalizme karşı şu ya da bu ölçüde mücadele potansiyeli taşıyan tüm sınıf ve tabakaları bu kavramın kapsamı içine girerken, sosyalist devrimde bu, esas olarak zengin köylülüğe (kulaklara) karşı olan emekçi köylülüğü kapsar. Devrimci proletarya köylülük içindeki sınıf farklarının gözden gizlenmesine karşı amansızca mücadele eder ve bu konudaki sağ ve «sol» sapmalara karşı uyanık olur.

korumak için sınıfsız geçmişe, geçmişin geri getirilmesine yapışmayan, geçmişten nefret eden ve onun ölü ve kokuşmuş kalıntılarını silkip atmasını bilen bir sınıfın soyluluk ve kahramanlığını taşıyan devrimci bir demokrattır.

«...Asya'da hâlâ içten, militan, tutarlı bir demokrasiyi savunma gücünde bir burjuvazi, Fransa'nın Aydınlanma döneminin o büyük adamlarına ve 18. yüzyıl sonunun büyük liderlerine layık bir burjuvazi vardır.

★ «Tarihsel bakımdan ilerici bir davayı hâlâ destekleme gücünde olan bu Asya burjuvazisinin başlıca temsilcisi, ya da başlıca sosyal payandası köylülüktür. Ama onun yanı sıra daha şimdiden bir liberal burjuvazi türemiştir ki, Yuan Şi-kai gibi liderleri ihanete yatkın kimselerdir: dün imparatorlardan korkarlardı ve ona yaltaklanırlardı; sonradan devrimci demokrasinin gücünü görüp zaferini sezinlediklerinde ona ihanet ettiler; yarın da eski ya da yeni bir 'meşruti' imparatorla anlaşarak demokratlara ihanet edebilirler.» (Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, s. 67)

Yine de köylülüğün, kapitalizmin gelişmesine bağlı olarak parçalanması, dağılması ve örgütlenmesinin güçlülüğü gibi faktörler gözönüne alındığında kendi başına emperyalizme ve feodalizme karşı mücadeleyi sonuna kadar başarılı bir biçimde götüremeyeceği söylenebilir. Bu doğrudur; ama eğer köylülük, Çin'de olduğu gibi, dünya proletaryası, onun örgütü Komintern ve sosyalist S.B. tarafından destekleniyor, örgütleniyor ve onun çok yönlü yardımlarını elde edebiliyorsa, açıktır ki, bu dezavantajlarının üstesinden önemli ölçüde gelebilir ve kendi menfaatleri doğrultusunda daha güçlü bir mücadele yürütebilir, ki Çin'de de böyle olmuştur. Ama köylülüğün bundan da ileri giderek, proletaryanın öncülüğü ve hegemonyası olmaksızın proleter devrimi gerçekleştirmeksizin, kooperatifler aracılığıyla kulakları yok ettiği, kapitalist sanayi ve ticareti sosyalist ekonomiye dönüştürdüğü, üretim araçları üzerindeki sömürücü sınıfların mülkiyetine son verdiği ve sosyalizmi geri dönülmez bir biçimde kurduğu nerede görülmüştür? Halk devrimi süreci içinde Çin proletaryasının sosyalizm yönünde bazı girişimleri olmuş, kırsal alanlarda kooperatifler kurulmuş, özel mülkiyet belirli ölçülerde devletleştirilmiş, devlet-özel işletmeler kurulmuştur; ama sosyalizmin kurulması için bunlar yeterli midir? Bunlar, ancak sosyalizm için bir zemin hazırlar, sosyalist devrimin yolunu açar. Sosyalizmin kurulabilmesi için birinci şart ise şu ya da bu biçimde proletarya diktatörlüğünün gerçekleştirilmesidir. Yalnızca o zaman devlet mülkiyeti, sosyalist mülkiyet olma özelliğini kazanır, ancak o zaman millileştirilmiş toprak üzerinde ve temel üretim araçları sosyalist devletin mülkiyetinde olmak kaydıyla, emekçi köylülerin oluşturdukları kooperatifler belirgin bir sosyalist nitelik kazanır ve süreç içinde bu nitelikleri güçlendirilebilir. Ve yine ancak o zaman küçük ve orta kapitalist sanayi ve ticaret devlet kapitalizmi (özel kapitalizmin sosyalist devletin denetimi altına konması ve ona bağlanması) yoluyla yok edilebilir. Ama Sovyet reviz-

yonistleri, malum «meşrebi geniş sosyalizm» anlayışıyla «Çin'de işçi sınıfı devrimin burjuva demokratik aşamasında öncülüğü elde edememiş ve sosyalist aşamada da (işçi sınıfı burjuva demokratik devrimin öncülüğünü elde edemedi, devrim nasıl sosyalist devrim haline geldi, bu da ayrı bir sorun -PB) ülkede lider durumuna gelememiş» olduğu halde sosyalizmin, hem de «kesin olarak» kurulduğunu ve sömürücü sınıfların yok edildiğini ilan ediveriyorlar. Hem de bizzat Mao Zedung, Çin'de burjuvazinin yaşamaya devam ettiğini, sömürünün varlığını sürdürdüğünü, mevcut kooperatiflerin özel mülkiyet temeli üzerinde kurulmuş olduğunu ve kulakların, hatta toprak ağalarının bu kooperatiflere alındığını açık olarak söyleyip kendilerini yalanladığı halde.*

Bu utanmazlar, burjuvaziye sosyalizmi kurdurmak ve kendi kendini yok ettirmeye öylesine kararlıdır ki, Çinliler gerçeği açık olarak itiraf ederken kendi burjuva suratlarını gizleyebilmek için şunları yazıyorlar:

«Maocular ... mantık ve gerçeklere meydan okuyarak Çin toplumunu burjuvazi ve proletaryadan oluşan bir toplum olarak görmeye devam etmektedirler. Örneğin, Hungçi dergisi, Ocak 1975 sayısında, Çin toplumunun ana çelişkisinin kendisini öncelikle üst yapı kuruluşlarında belli eden burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişki olduğunu yazıyor, ülkede kapitalizmin yeniden kurulması tehlikesinin hâlâ var olduğunu, dolayısıyla sınıfsal savaşın sona ermek üzere olduğu yolundaki konuşmaların aldatıcı ve zararlı olduğunu ileri sürmüştür.» (Maoculuğun Sosyo-Politik Özü, s. 49-50)

Bunlara göre kulaklar ve toprak ağalarıyla birlikte, özel mülkiyet temelinde gerçekleştirilen, «kooperatifleşmeyle ... köylü kitlesi içinde sınıfsal farklılaşmanın temel kaynağı, üretim araçlarının özel mülkiyeti ortadan kalktı» (Agy, s. 207). Yine bu revizyonistler, burjuvazinin «kalıba dökülerek» sosyalist insanın bir gücü haline getirilebileceği konusunda Mao Zedung'la tamamen hemfikirdirler, Mao'yu yalnızca bu işi çok hızlı bir biçimde gerçekleştirdiği için eleştiriyorlar. Onlara göre Çin'de «sınıfsız topluma hızlı geçiş çizgisi, devlet ve özel işletmelerin sosyalist işletmelere ve burjuvazinin temsilcilerinin sosyalist toplumun emekçilerine dönüştürülmesinde oldukça uzun bir zamanın geçmesi gerektiği gerçeğine gölge düşürdü» (Mao'nun Teorik Görüşlerinin Eleştirisi, s. 189)

Sovyet revizyonistleri, burjuvaziyle birlikte sosyalizmi kurma saf-satasını yalnızca Çin gibi halk devriminden geçmiş, proletaryanın güçlü bir atılımına tanık olmuş, şiddete dayanan devrimle eski devlet mekanizmasının geniş ölçüde parçalandığı ve burjuvazinin önemli darbeler yemiş olduğu ülkeler için ileri sürmüyorlar. Onlar, aynı zamanda bir yandan burjuva demokrasisinin hüküm sürdüğü ülkelerde parlamenter yoldan burjuvazinin ve onun bürokratik-militarist baskı cihazının ege-

* Bu konuda bkz, Parti Bayrağı, Sayı 17, «Marksist-Leninist Proletarya Diktatörlüğü Öğretisi, Sosyalist İnşa ve Mao Zedung Düşüncesi» başlıklı yazı.

menliğine dokunmadan -yani burjuvazi ile barış içinde birarada yaşayarak- sosyalizmin kurulacağı yolunda hayaller yayarken; diğer yandan yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde, kendilerine bağlı klikler yaratarak ve reformcu ve darbeci akımları kullanarak cuntacıların ve burjuvazinin yönetimi altında «kapitalist olmayan yol»dan da sosyalizmin kurulabileceğini (!) vaaz ediyorlar.

Sovyet revizyonistlerine göre bu süreç şöyle gerçekleşiyor:

«Bağımsızlığına yeni kavuşmuş ülkelerin kapitalist olmayan bir gelişme yoluna nasıl girdiklerini ve bu tercihin içeriğinin ne olduğunu iyi anlamak için, bu ülkelerin bağımsızlığına kavuşmalarının hemen ertesinde yüzyüze geldikleri durumun tüm karmaşıklığını iyice tartmak yerinde olacaktır. Yeni bir devlet aygıtının kuruluşuna paralel olarak ilk ekonomik dönüşümleri başlatmak gerekmektedir. Ve işte bu noktada olguların mantığı, kapitalist olmayan bir gelişme yolunun gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Eski sömürge halklarının en büyük sorunlarından biri, bu ülkelerin ekonomik düzeyi ile emperyalist ülkelerin ekonomik düzeyi arasındaki farkın gitgide büyümesidir... Bu nedenle ilerici çevreler, doğal olarak geri kalmış halklara sadece kapitalist olmayan yolu tercih etmenin, ekonomide atılım tempolarına ve hızlı sosyal ilerlemeye ulaşmayı mümkün kıldığı yargısına varmaktadırlar...

«Bir diğer yenilik de, devrimin nitelikçe yeni bir evresine geçişin çoğu zaman halk kitlelerinin politik öncü gücü olan bir partinin tam olarak kurulmasından önce gerçekleştirilebilmiş olmasıdır. Politik öncü gücün kuruluşu, bazı ülkelerde, bu ülkeler pratik olarak kapitalist olmayan gelişme yoluna girdikten sonra olmuştur. Arap Sosyalist Birliğinin gerçekten kuruluşunun son yıllarda gerçekleştiği Mısır'da, sözkonusu olan durum budur. Sosyalist programlı Birmanya partisinin halen kurulmakta olduğu Birmanya'da da durum budur. Cezayir'de ulusal Kurtuluş Cephesi daha önce-leri de var olmakla birlikte ülke kapitalist olmayan gelişme yoluna girdikten sonra, bu cephenin yapısında önemli bir değişiklik oldu; hareket henüz tamamlanmamış olmasına rağmen bilimsel sosyalizm doğrultusunda bir dönemeç alındı.»

(SBKP Deneyimi ve Devrimci Teori, «SBKP'nin Ulusal Sorunun Teorik ve Pratik Çözümüne ve Ulusal Kurtuluş Hareketinin Gelişmesine Katkısı», s. 439) (abc)

Bu, «kapitalist olmayan yol» nedir? Revizyonistler buna kapitalizm değildir, henüz sosyalizm de değildir, «burjuva propagandasının iddia ettiği gibi bir çeşit 'üçüncü yol'» hiç değildir, diye cevap veriyorlar. Aslında Sovyet revizyonistlerinin «kapitalist olmayan yol»da ilerlediğini söylediği ülkeler, genellikle milli burjuvazi tarafından emperyalizme ve feodalizme karşı bir takım reformcu tedbirlerin alındığı ülkelerdir ve Marksizm-Leninizm bu sorunu yerine oturtalı bir hayli zaman olmuştur. Sovyet revizyonistleri, Sovyetler Birliği'ni kapitalist ve sosyal-emperyalist bir ülkeye dönüştürürlerken ABD emperyalizminin başını çektiği Batılı emperyalistlerin ülkeleri üzerindeki baskı ve sömürülerini hafifletmeye çalışan ve onlardan bir ölçüde uzaklaşan, bu uzlaşmacı,

reformcu klikleri kendi tuzağına düşürebilmek ve onların yerini alabilmek amacıyla geniş çaplı bir faaliyet yürütmüş ve yoğun bir sermaye ihracına başlamışlardır. Onlar, bu faaliyetlerini batılı emperyalistlerin faaliyetlerinden farklı gösterebilmek amacıyla kendilerine yaklaşan her türden burjuva, feodal, reformcu, gerici klikleri «olguların mantığını» kavrayarak, ülkelerini gericiilikten kurtaracak olan tek yolun «kapitalist olmayan yol» olduğunu görebilen, «gerçekleri gördükçe» sosyalizme doğru ilerleyen; bırakın komünist partisini «örgütlenmiş bir politik partileri bile olmadan», «devrimin nitelikçe yeni bir aşamasına geçişi» gerçekleştiren ve bu yolla «bilimsel sosyalizm doğrultusunda bir dönemeç alarak» ülkelerini Sovyet sosyal-emperyalistlerine ne kadar peşkeş çekerlerse (ki bu durumda gerçekte «dönemeç alarak» köşeyi dönenler yalnızca sosyal-emperyalistlerdir) sosyalizme doğru o kadar ilerleyen, «ilerici çevreler» olarak ve bu «çevreler»in sosyal-emperyalistlerle işbirliğini de «kapitalist olmayan yol» da ilerlemek olarak lanse ettiler. Sovyet revizyonistleri Çin yöneticilerini ve Mao Zedung'u sınıf bakış açısını reddetmekle suçlamaktan hoşlanırlar; peki, bütün bu söylenenlerde sınıf bakış açısı nerede? Çin yöneticilerinin hegemonyacı amaçlarla yararlandıkları ne idüğü belirsiz «üçüncü dünya»ları ve bu ülkelerin sözde tarihi gelişmenin mantığını kavrayarak bu gelişmenin başlıca itici gücü haline gelmiş bulunan burjuva-feodal yönetici klikleri ile Sovyet revizyonistlerinin aynı amaçlarla ortaya attıkları «kapitalist olmayan yol»ları ve bu yolun yolcusu burjuva-feodal klikler arasında ne fark var? İkisinin de tek amaçları, varlıkları emperyalizmin varlığına büyük ölçüde bağlı bu klikleri kendilerine bağlamak, sömürü ve nüfuz alanlarını genişletmek ve bu arada Marksizm-Leninizmi en temel konularda çarpıtıp, iğdiş ederek hem kendi ülkelerini hem de sömürüp yağmaladıkları ülkelerin proletarya ve halklarını aldatmak, silahsız bırakmak ve devrimi zayıflatmaktır.

B. Sovyet Revizyonistlerinin Proletarya Diktatörlüğünü Reddetmelerinin Bir Diğer Biçimi: Tek Sınıf ve Tek Partinin Egemenliğine Dayanan Sovyetik Cumhuriyetin Yerine Çok Partili Parlamenter Düzenin Geçirilmesi

Bilindiği gibi Mao Zedung'un ve Çin revizyonistlerinin Marksist-Leninist öğretiyi tahrif ettikleri en önemli noktalardan biri de «burjuvaziyle barış içinde bir arada yaşama ve sosyalizmi birlikte inşa» tezi-ne sıkı sıkıya bağlı olarak tek sınıf ve onun tek partisinin kilit noktalarını elinde bulundurduğu ve tüm emekçilerin ve halkın yönetime en geniş ve en aktif bir biçimde katılmasına olanak veren, başta Sovyetler olmak üzere çeşitli kitle örgütlerinin oluşturduğu, gerçek demokrasi,

sovyetik demokrasinin yerine çok partili bir düzen ve sözde saf (sınıflar üstü) demokrasiyi geçirme çabalarında ifadesini bulur. Mao Zedung'a göre proletaryanın devlet üzerinde salt egemenliğini kurması, çoğunluğun haklarına bir tecavüz, «devletin küçük bir azınlığın malı olması» ve demokrasinin kapsamında bir daralma anlamına gelir; bu yüzden devlet özü itibariyle «tüm halkın» egemenliğini ifade etmelidir. * Bu revizyonistlerin eskiden beri başvurduğu bir hile olan, devletin özünde mutlaka bir sınıfın damgasını taşıdığı şeklindeki Marksist-Leninist öğretinin tahrif edilmesi ve sözde «daha geniş», «saf» demokrasi adına, gerçekte demokrasinin mümkün olan en gelişmiş biçimini temsil eden (saf demokrasi demokrasisizliğe, yani sınıfların ve devletin ortadan kaldırılmasına denk düşer) ve emekçiler için tek gerçek demokrasi olan proleter demokrasisinin inkâr edilmesidir.

Stalin, «Leninizmin Sorunları» adlı eserinde böylelerinin ipliğini şöyle pazara çıkarıyor:

«Lenin, proletarya diktatörlüğünün 'herkes tarafından seçilmiş' 'bütün halkın' iktidarıyla 'sınıflara bağlı olmayan' iktidarla karıştıranlara karşı çıkarak şöyle diyordu:

«Siyasal egemenliği eline almış olan sınıf, ona tek başına sahip olacağı bilinciyle almıştır. Bu, proletarya diktatörlüğü anlayışına girer. Bu anlayışın ancak, bir sınıf siyasal iktidarı yalnız kendi eline aldığını bildiği ve 'herkes tarafından seçilen, halkın tümünün anlayışına sahip bütün halkın' iktidarı üzerine söylevlerle ne kendisini, ne de başkalarını aldatmadığı zaman bir anlamı olabilir.» (Rusya Ulaştırma İşçileri Kongresinde Söylev, Lenin, C. XXVI, s. 286, Rusça)

«Bununla birlikte bu bir tek sınıfın, iktidarı öbür sınıflarla paylaşmayan ve paylaşamayan proletarya sınıfının amaçlarını gerçekleştirmek için öbür sınıfların emekçi ve sömürülen kitlelerinin yardımına ve onların ittifakına gereksinme duymadığı anlamına gelmez. Tersine bu iktidar, bu bir tek sınıfın iktidarı ancak proleter sınıf ile küçük burjuva sınıfların emekçi kitleleri, her şeyden önce köylülüğün emekçi kitleleri arasında özel bir ittifak biçimi altında güçlenebilir ve sonuna kadar gerçekleştirilebilir.

«Bu özel ittifak biçimi nedir? Bu neden ibarettir? Proleter olmayan öbür sınıfların emekçi kitleleri için yapılan bu ittifak bir tek sınıfın diktatörlüğü fikriyle çelişmekte midir?

«Bu özel ittifak biçimi, bu ittifakta yönetici gücün proletarya olmasından ibarettir. Bu özel ittifak biçimi, devletin yöneticisinin, proletarya diktatörlüğü sisteminde, yönetimi öbür partilerle paylaşmayan ve paylaşamayan bir tek parti olmasından ibarettir.» (Stalin, Leninizmin Sorunları, s. 146, abç)

Sovyet revizyonistleri bu konuda da Marksizm-Leninizmi inkâr ve tahrif ederken Mao Zedung ve Çin revizyonistleriyle tamamen hemfikirler. Onlar bu konuyla ilgili olarak şunları yazıyorlar:

«Bu konuda, komünist ve işçi partilerinin saflarında tartışma ve ince-

* Bu konuda bkz. Parti Bayrağı, S. 17, s. 37 ve sonrası

leme konusu olan tek parti sistemi mi, çok partili sistem mi sorunu ortaya çıkmaktadır. Tek parti sistemi, sosyalist toplumun kuruluşu yoluna giren bütün ülkeler için zorunludur? Tarihsel deneyim ve teori, tek parti sisteminin zorunlu olmadığını göstermektedir. Her şey koşullara, yere ve zamana ve gerçek güç dengesine bağlıdır. Eğer emekçilerin çıkarlarını temsil eden farklı partiler işbirliği yapmayı başarırlarsa, sosyalizm yolunun kendileri için geçerli tek yol olduğunu oybirliğiyle kabul ederlerse, sosyalizm çok partili bir sistemde de zafere ulaşabilir.» (SBKP Deneyimi ve Devrimci Teori, «Bugünkü Aşamada Leninciliğin Parti Konusundaki Öğretisi», s. 223)

Proletarya diktatörlüğü sisteminin tek partiye mi, yoksa çok partiye mi dayanması gerektiği sorunu ayrıntıya ilişkin bir sorun değildir. Bu, çıkarları tümüyle uyumlu bir tek sınıf olarak proletaryanın tek bir Marksist Leninist partisinin olması zorunluluğu gözönüne alındığında, proletaryanın gerçekten kendi egemenliğini kurup kurmaması, proletarya diktatörlüğünün gerçekten benimsenip benimsenmemesi sorunu dur. Bu, sosyalizmi gerçekten kurabilecek tek sınıfın proletarya olduğu, diğer sınıfların emekçi tabakalarının yalnızca proletaryanın kararlı öncülüğünü benimsedikleri takdirde ve onun tarafından sosyalizme çekilebileceğini, onun bu konumundan şu ya da bu ölçüde vazgeçmesinin mutlaka proletarya diktatörlüğünün zaafa uğramasına ve giderek yozlaşmasına yolaçacağını kabul edip etmeme sorunudur. Tek sınıfın egemenliği olarak proletarya diktatörlüğü fikrinin reddi, zorunlu olarak bütün bir proletarya diktatörlüğü sisteminin, bütün bir sovyetik örgütlenme sisteminin reddini gerektirir. Sonuçta tüm emekçi sınıfların devlet yönetimine en geniş bir biçimde katılmasına olanak veren, işçilerin ve emekçilerin, yöneticilerini seçtikleri, denetledikleri yasama ve yürütmenin birliğine dayanan demokratik merkeziyetçi sovyet sistemi, yerini eski «demokrasi» güldürüsüne, burjuva parlamentarizminin hileleri ve aldatmacalarına, bürokrasiye, halkın devlet yönetiminden uzaklaşmasına bırakır.

Nitekim, tıpkı Çin revizyonistleri gibi Sovyet revizyonistleri de bu yolu tutmuşlardır. Biraz önce adı geçen kitapta, aynı makalede S. Titarenko şunları yazıyor:

«Sovyetler Birliği Komünist Partisi İkinci Dünya Savaşı ertesinde dünyada kurulmuş bulunan güç dengesini tahlil ettikten sonra sosyalist devletin politik biçimi olarak parlamenter cumhuriyetin, eski parlamenter geleneklere sahip ülkeler açısından mümkün ve geçerli bir çözüm olduğu tezini formüle etti.» (agy, s. 291)

Bu fikrin doğal bir sonucu Brejnev'in SBKP 24. Kongresi'ne sunduğu raporda dile getirildi:

«1969 uluslararası toplantıda belirlenen çizgiye göre, SBKP... sosyalizm için mücadelede sosyal-demokratlarla işbirliğini geliştirmeye hazırdır» (Bkz. «SBKP 24. ve 25. Kongre Raporlarıyla Parti Programı», Kızılırmak yay., s. 29)

Böylece sosyalizmi gerçekleştirme tarihi görevi proletaryanın omuzlarından alınıyor ve sosyal-demokrasinin hain şeflerinden, «üçüncü dünya» ülkelerinin burjuva-feodal gerici kliklerine kadar uzanan bir geniş cepheye devrediliyor. Sovyet sisteminin yerine, parlamenter cumhuriyet geçiriliyor ve sosyalist devletin proleter sınıf tabiatı inkâr ediliyor.

Bütün bu söylenenler revizyonist cephedeki sovyet revizyonistleri ile «Euro-komünistler»in arasındaki çatlaklar ve çelişmelerin gerçek niteliğine de ışık tutuyor; bu ilkeler savunmak kaygısından doğan bir anlaşmazlık olamaz; çünkü «Euro-Komünistler»in fikir babası ve onları revizyonizmi geliştirmek yolunda teşvik edenler bizzat Sovyet revizyonistleridir. Anlaşmazlık yalnızca «Euro-komünistler»in gittikçe daha fazla kendi emperyalist burjuvazilerine yaklaşımlarından ve dolayısıyla emperyalistler arası çelişmelerden kaynaklanmaktadır.

Bütün bu bakış açısı doğal olarak Marksizm-Leninizm ve proletarya partisinin saflığının korunması fikrinin reddini de gerektirmektedir. Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, kendileri açısından bu sorunu, parti içinde iki çizginin meşruluğu anlayışını ilân ederek çözümlemişlerdi! Sovyet revizyonistleri de aynı sonuca, proletarya partisi anlayışının eskidiğini ve yerine «Tüm halkın partisi»nin geçirilmesi gerektiğini ilan ederek ulaşmışlardır. Onlar, tüm halkın partisi anlayışını yalnızca sözde sınıfların aşıldığı, kendi «sosyalist» toplumları açısından savunmuyorlar, bu anlayışı genelleştiriyor, hatta «kapitalist olmayan yol»dan ilerleyen ülkeler için bir politik partinin bile gerekli olmadığını vaaz etmeye kadar gidiyorlar. Bunun sonucunda onlar Mao Zedung'u ve Çin revizyonistlerini partinin saflığını korumamaları açısından değil, ama «sağlıklı unsurlar», «gerçek komünistler» adını verdikleri (ki bir zamanlar, tasfiye edildiği dönemde, bugün Çin'de ipleri elinde bulunduran Deng Siao-ping'i de bunlar arasında sayıyorlardı; bu da onların nasıl aynı iplikten dokunmuş olduğunu gösterir) revizyonist kliğin etkin olamamasından ve Mao Zedung'un zaman zaman bu unsurlara karşı tasfiye faaliyetine girişmesi açısından (tabi ki revizyonistlerin kendi aralarındaki çekişmeler sonucunda) eleştirmektedirler. Sovyet revizyonistlerine göre partide Marksist-Leninist bir «yönetici çekirdek» bulunmalı, «bu çekirdek, sosyal kökenlerine, eski faaliyetlerine ve eski görüşlerine bakmadan bütün parti üyelerini kendi etrafında ortak bir Marksçı platform üzerinde birleştirmeli ve parti içinde Marksçılığa düşman görüşlerin etkinlik kazanmasını önlemelidir» (Bkz, Mao'nun Teorik Görüşlerinin Eleştirisi, s. 18)

Gerçi bu revizyonistler zaman zaman demagojik amaçlarla ve Marksizm-Leninizm örtüsü altına gizlenebilmek kaygısıyla «iki çizgi» anlayışına karşı bir takım laflar gevelemektedirler, ama hemen ardından, «ye-

ni tip komünist partisi emekçi halkın en üst düzeydeki sınıfsal örgütlenme biçimi»dir, (bkz, «Maocu Lafazanlığın Eleştirisi, s. 92, Konuk yay.) diyerek gerçek anlayışlarını dile getirmektedirler. Eğer komünist partisi proletaryanın değil de bütün emekçi halkın bir örgütlenmesini ifade ediyorsa ve «emekçi halk» çeşitli sınıf ve tabakalardan meydana geldiğine göre ve bunların her birinin kendi özel çıkarları (ortak çıkarların yanısıra) olmaya devam ettiğine göre, parti içinde bu çıkarları dile getiren, onları savunan bir çok hiziplerin olmasından daha doğal ne olabilir? Zaten revizyonistlerin istedikleri de «bütün halkın partisi» örtüsü altında, çeşitli burjuva-revizyonist grupların parti içinde serbestçe faaliyet gösterebilmesine teorik bir kılıf hazırlamaktır. Nitekim, bugün tüm revizyonist partilerde bir çok hizibin faaliyet gösterdiği kimsenin gizleyemediği bir gerçektir. Böyle bir parti aracılığıyla proletarya diktatörlüğünün kurulabileceği ya da korunabileceği düşünülemez.

C. Proletarya Diktatörlüğünü Reddetmenin Bir Diğer Yolu: Şiddete Dayanan Devrimin Reddedilmesi

Marksizm-Leninizm bize proletarya diktatörlüğünün, eski devlet mekanizmasının proletarya tarafından ele geçirilerek kullanılması yoluyla değil, ancak ve ancak eski devlet mekanizmasının kırılması, parçalanması, dağıtılması yoluyla kurulabileceğini; burada söz konusu olanın eski bürokratik-militarist cihazın yeni bir sınıf tarafından şiddet yoluyla yıkılması ve yeni tipte, kelimenin eski anlamıyla artık devlet olmayan, sovyetik bir cihazın örgütlenmesi olduğunu öğretir. Bu, özellikle can çekişen, çürüyen, asalak kapitalizm olan ve tüm kapitalist dünyada bürokratizmle militarizmin, daha öncesiyle kıyaslanmaz bir biçimde gelişerek toplumun üstüne çöreklandığı emperyalizm çağında çok daha fazla geçerlidir.

* Lenin; «kapitalistlerin sömürülenler çoğunluğunun iradesini gürültüsüz ve patırtısız bir boyun eğmeleri ve sosyalizme doğru barışçıl, reformist bir evrim fikrinin kabul edilmesi olgusu, yalnızca aşırı bir küçük burjuva alıklık belirtisi değil, ama işçileri açıkça aldatmak, kapitalist ücretli köleliği idealleştirmek, gerçeği gizemektir de.» diyor ve şöyle devam ediyor; «yalnız burjuvazinin zor yoluyla yıkılması, mülkiyetin zoraltıma uğratılması, en tehlikeli ve en direngen tüm sömürücülerin yurt dışına kovulması ya da gözaltına alınmasına değin, parlamenter, hukuki, askeri, bürokratik, yönetsel, belediyesel, vb. tüm burjuva aygıtının dipten doruğa yıkılması, sömürücülerin kaçınılmaz direnme ve kapitalist köleliği yeniden kurma girişimlerinin bastırılması ereği ile onları Marksist-Leninist proletarya diktatörlüğü öğretisini reddetmek-sömürücüler sınıfının gerçek boyun eğişini sağlamaya yeteneklidirler.»

onlara karşı sert bir gözetimin örgütlenmesi yalınca
bu önlemler alın

(Bkz. «Burjuva Demokrasisi, Proleter Demokrasisi, Sol yay., s. 304-5)

Çin revizyonistleri 1960'lı yıllarda Sovyet revizyonistlerine karşı, onları Marksist-Leninist proletarya diktatörlüğü öğretisini reddetmekle suçlayan geniş bir kampanya yürüttüler. Ama, bizzat onların kendileri de, burjuvazi üzerinde topyekûn bir diktatörlük olması gereken proletarya diktatörlüğünü reddediyorlardı. «Bütün halkın devleti»ni bir başka tarzda savunuyorlardı. Ama Sovyet revizyonistleri demagojik amaçlarla bile, sorunun bu yanı üzerinde durmadılar. Buna karşılık onlar bütün güçleriyle «barışçıl geçiş» fikrinin propagandasına giriştiler ve devrimci şiddete karşı olma tavrını, haklı ulusal kurtuluş savaşlarını bile «dünya savaşı yangınına tutuşturacak bir kıvılcım», «provokasyon» olarak nitelendirmeye kadar götürdüler.

SBKP'nin 22. Kongresi'nde kabul edilen (1961) yeni parti programında bu konuda şunlar yazılıydı:

«Bugün hüküm süren şartlarda, bazı kapitalist ülkelerde öncü müfrezesi tarafından yönetilen işçi sınıfının, ülkenin çoğunluğunu birleştirmek, devlet iktidarını iç savaş olmaksızın elde etmek; işçi sınıfı, halk cephesi ve farklı partiler ile demokratik örgütler arasında mümkün olan anlaşma ve politik işbirliğinin öteki biçimleri vasıtasıyla temel üretim araçlarının halka geçmesini başarmak imkânı vardır. Halkın çoğunluğu tarafından desteklenen, kapitalist ve toprak ağalarına taviz verme politikasını reddetmekten aciz oportünist unsurlara karşı kararlı bir şekilde karşı koyan işçi sınıfı, gerici ve halk aleyhtarı güçleri yenebilir, parlamentoda kesin çoğunluğu kazanabilir, (parlamentoyu) burjuvazinin sınıfsal çıkarlarına hizmet eden bir alet olmaktan çıkarıp, işçi sınıfına hizmet eden bir araç haline getirebilir, parlamento dışında geniş bir kitle mücadelesi başlatabilir, gerici güçlerin direnişini ezebilir ve barışçı bir sosyalist devrim için gerekli şartları sağlayabilir.» (SBKP, 24. ve 25. Kongre Raporları ve Parti Programı, s. 296, abç)

Bu söylenenlerde Marksizm-Leninizmin devlet ve devrim öğretisinden geriye bir kırıntı bile kalmamıştır. Burada eski bürokratik ve militarist cihazın zor yoluyla parçalanması (çünkü böyle bir cihaz karakteri gereği başka türlü parçalanamaz) yerini sözde proletaryanın devlet iktidarını barışçıl yoldan elde etmesine bırakmıştır. Nasıl? Parlamentoda çoğunluğu elde ederek...

Parlamentonun burjuva devlet cihazının en önemsiz kurumlarından biri olduğunu ve başlıca fonksiyonunun yarattığı demokrasi görünümü ile emekçi yığınları aldatmak olduğunu; gerçekte bütün önemli kararların burjuvazinin en önde gelen temsilcileri ile, bürokrasi ve militarizmin şeflerinin katıldığı kulislerde alındığını, parlamentonun burjuva partilerinin temsilcilerinin önlerine konan yemi yedikleri bir ahırdan başka bir şey olmadığını ve parlamentodan çıkan hükümetlerin ancak burjuvazinin çıkarları doğrultusunda kendilerine verilen görevi yerine getirirse yaşayabileceğini, egemen sınıfların işlerine gelmediği anda

silahlı güçlerine başvurarak parlamentoyu ve parlamenter hükümetleri kirli bir mendil gibi bir tarafa atabileceklerini, vb. hepsini bir kenara bırakalım, mevcut bürokratik-militarist devlet cihazı sömürülen sınıfları ezmek ve bastırmak için özel olarak yaratılmış ve yalnızca bu iş için kullanılmaya müsait bir baskı mekanizması mıdır; yoksa her eline geçirenin istediği gibi kullanabileceği ve sınıf karakterine sahip olmayan her hangi bir alet mi? Marksizm-Leninizmin tüm devlet öğretisi, birincisinin doğruluğu üzerine kurulmuşken, revizyonistler daima meseleyi diğer yöne saptırmışlardır. Daha geçenlerde Çin revizyonistlerinin ülkemizdeki köpeği D. Perinçek «sıkıyönetim otobüs gibi bir alettir, direksiyonunu ne tarafa çevirirsen o tarafa gider, akıllıca kullanılırsa bununla faşistler de ezilebilir» diyordu. Sovyet revizyonistleri daha da ileri giderek bunu programlarına yazmışlar; aralarındaki bütün fark bu.

Revizyonistlerin yumurtladıkları bir diğer cevher de, kapitalist düzende «anlaşma ve politik işbirliğinin öteki biçimleri vasıtasıyla temel üretim araçlarının halka geçmesini başarmak imkânı»nın varlığıdır. Revizyonistlerin Marksizm-Leninizmin devrim ve proletarya diktatörlüğü öğretisini reddedebilmek için ne yapacaklarını, ne söyleyeceklerini şaşırdıkları anlaşılıyor. Yoksa bu kadar aptalca bir şeyi programlarına yazmazlardı; öyle ki Marksizm-Leninizmin klasikleri tarafından bir çok kez, bütün açıklığıyla teşhir edilmiş bu zirvayı uzun boylu eleştirmeye bile gerek yok. İşçi sınıfı ve emekçi halkın kendisini mülksüzleştirmek için birleştiğini ve parlamentoda çoğunluk sağladığını görünce, elindeki bütün temel üretim araçlarını halka devrederek, onları devrim yapmak gibi bir zahmetten kurtaracak kadar «iyi huylu» bir burjuvaziye; eskiden burjuvaziye ve faşizme hizmet ettikleri halde bu durum karşısında derhal halkın hizmetine girecek kadar «iyi niyetli» bir bürokrasi ve militarizmi keşfeden olursa bize de haber versin! Ama elbette revizyonistler, bu görüşleri aptallıklarından ve zeka geriliğinden muzdarip oldukları için ortaya atmıyorlar. Onlar, henüz devrimci politik bilince kavuşmamış geniş emekçi yığınları boş hayallerle avutmak, onların mevcut düzenin dışında bir kurtuluş yolu aramaları ve bulmaları, devrim fikrine yönelmelerini engellemek için bu şaklabanlıkları yapıyorlar. Ve onlar, şaklaban, hilebaz oldukları ölçüde, halka karşı zalim ve gaddardır; onlar yalnızca bürokrasi ve militarizmin, mevcut devlet cihazının karakterini bilmekle kalmaz, onu emekçilere karşı kullanmasını da bilirler; geçmişte Alman sosyal-demokrasisinin Scheidemann, Noske gibi hain şeflerinin Alman devrimini kanla bastırırken ve günümüzde Sovyet revizyonistlerinin kendi halklarına ve dünya halklarına karşı sefer açarken yaptıkları gibi.

Revizyonistlerin sergilemeye çalıştıkları komedi, Şili'de, Endonezya'da olduğu gibi her seferinde bir trajediye dönüşmüştür. Ama onlar,

sınıf karakterleri gereği yine de oyunlarını oynamaya devam ediyorlar. Brejnev, SBKP 25. Kongresine sunduğu raporda, «Şili trajedisi, eğer gerekli şartlar mevcutsa barışçıl yolu da kapsayan, devrimin değişik yollardan yapılabilmesi olasılığına ilişkin komünist tezin geçersiz olduğunu hiçbir şekilde kanıtlamaz.» diyordu. Berlinguer, Kruşçev-Brejnev gibi ağabeylerinin tavsiyeleri gereğince FIAT gibi tekellerin desteğini de arkasına alarak eski burjuva partileriyle «tarihsel uzlaşma»yı gerçekleştirilmeye çalışırken, elbette, böylesi bir durum karşısında tekellerin «temel üretim araçlarını halka devredeceğini» aklının ucundan bile geçirmiyordur; tıpkı Hitler'in emekçi yığınlar karşısında «kahrolsun kapitalizm» diye haykırırken ve partisinin programına tekellerin yok edilmesini yazarken, bunun gerçekleşmesini düşünmediği gibi. Bunlar karşı-devrimcilerin klasik oyunlarıdır.

D. Sovyet Revizyonistleri, Proletarya Diktatörlüğünün Komünizme Kadar Sürdürülmesinin Gerçekliğini Nasıl Reddediyorlar?

Sovyet revizyonistleri proletarya diktatörlüğü fikrinin amansız düşmanıdır. Onlar, bu yüzden, sadece kapitalist ülkelerde proletarya diktatörlüğünün kurulmasına karşı mücadele etmekle kalmamış, S.B. de de varolan proletarya diktatörlüğünü tasfiye etmiş, onu burjuva revizyonist ve sosyal-faşist bir devlete dönüştürmüşlerdir. Bu duruma uygun olarak Sovyet revizyonistleri, sosyalist ülkelerde proletarya diktatörlüğünün henüz komünizm aşamasına geçilmeden önce ortadan kaldırılmasını öngören ve ünlü «bütün halkın devleti» formülasyonunda ifadesini bulan, kendi şartlarına ve durumlarına uygun (Marksizm-Leninizme ihanet anlamında) bir teori geliştirmişlerdir. Bu teoriye dayanak noktası olarak şu iki tez ileri sürülmektedir: (a) Marksist-Leninist klasikler proletarya diktatörlüğü devletini bir geçiş dönemi devleti olarak tanımlarken, geçiş döneminden, kapitalizmden sosyalizme geçişi, yani temel üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçirilme sürecini kastediyorlar ve (b) bu aşamadan sonra toplumda sömürücü sınıfların varlığına son verilmiş olduğu için proletarya bir baskı cihazına ihtiyaç duymaz, sınıf mücadelesi söner ve devlet «genel demokrasi» ve «saf demokrasi»yi ifade eden tüm halkın devletine dönüşür

a) Geçiş Dönemi Nedir?

Marks, «Gotha Programının Eleştirisi»nde şunları yazıyordu:

«Kapitalist toplumla komünist toplum arasında, birinden ötekine devrim yoluyla geçiş dönemi girer. Buna bir siyasi geçiş dönemi tekabül eder ki, burada devlet proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka bir şey olamaz.» (Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi, s. 44) *

* Bu kitabın Sol yay. tarafından yayınlanan birinci baskısında, «pro-

Lenin de, «Proletarya Diktatörlüğü Döneminde Ekonomi ve Politika» başlıklı makalesinde, aynı konuya ilişkin olarak şunları söylemektedir:

«Teorik bakımdan, kapitalizm ile komünizm arasında, bu iki sosyal ekonomi biçiminin çizgilerini ve özelliklerini taşıması gereken bir geçiş döneminin bulunduğu tartışma götürmez. Bu geçiş dönemi ister istemez can çekişen kapitalizm ile doğmakta olan komünizm arasında bir savaşım dönemi olacaktır. Ya da, başka bir deyişle yenilmiş ama henüz yıkılmamış olan kapitalizm ile doğmuş ama henüz çok cılız olan komünizm arasında bir savaşım dönemi.» (Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, s. 176, Bilim ve Sosyalizm yay.)

Hem Çin, hem de Sovyet revizyonistleri geçiş döneminden aynı şeyi anlamaktadırlar: Sömürücü sınıfların henüz tamamen tasfiye edilmediği, proletarya ile burjuvazinin varlıklarını sürdürdükleri, temel üretim araçlarının tümüyle toplumun mülkiyetine geçirilemediği bir süreci. İkisi arasındaki fark Sovyetler Birliği'ndeki bu aşamanın geride bırakıldığı ilan edilerek, artık proletarya diktatörlüğüne gerek kalmadığı vaaz edilirken; Çin revizyonistleri aynı şeyi sözde proletarya diktatörlüğünü savunmak adına sömürücü sınıfların komünizme kadar varlıklarını sürdürmelerini meşrulaştırarak yapmaktadır. Buna rağmen Sovyet revizyonistleri, proletaryanın, sömürücü sınıfları tasfiye ettikten sonra da komünizme kadar proletarya diktatörlüğü devletine gerek duyacağı şeklindeki Marksist-Leninist anlayışa saldırmak için Çinlileri sahte hedef haline getirmekte ve asıl vuruşlarını Marksizm-Leninizme, özellikle de bu konuyu geniş olarak ele alıp inceleyen ve geliştiren Stalin'e yöneltmektedirler.

Revizyonistler bu konuya ilişkin olarak şunları yazıyorlar:

«Çin teorisyenleri kapitalist ve sosyalist toplumlar arasında, birincinin ikinciye dönüşmesi için bir ara aşamanın bulunduğu ve bu aşamanın politik bir geçiş dönemi olduğu şeklindeki, Marks'ın görüşüne atıf yapıyorlardı. Maocular, sınıfsız toplumun ilk aşaması olan sosyalizmi de geçiş dönemine katmaktaydılar.» (Mao'nun Teorik Görüşlerinin Eleştirisi, s. 188)

«Lenin, sınıfsız topluma geçişten, onun ilk aşamasına sosyalizme geçiş anlamaktadır. 'Devlet ve İhtilal' adlı eserinde şöyle yazıyor Lenin: 'gelecekteki bir şekilde, sosyalizm diye adlandırılan dönemi Marks, sınıfsız toplumun 'ilk' ya da alt aşaması olarak tanımlamaktadır. Üretim araçları toplum mülkiyetinde olduğu ölçüde, 'sınıfsız toplum' sözcüğü, en olgun sınıfsız toplum anlamına gelmediği sürece, burada da kullanılabilir.'

«Lenin, sömürücülerin eski ilişkileri yeniden kurma 'hayalinden söz ederken, kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasını kastediyordu.» (agy., s. 210)

Revizyonistlerin iddialarına cevap verebilmek için Marksist-Leni-

letarya diktatörlüğü kavramı, yanlış olarak, «proletarya iktidarı» olarak çevrilmiştir.

nist proletarya diktatörlüğü öğretisinin gelişme sürecine kısaca bir göz atalım.

Marks ve Engels, insanlığın toplumsal kurtuluşunun yalnızca proletarya tarafından, proleter devrimi aracılığıyla burjuvazinin devrilmesi ve üretim araçlarının özel mülkiyetine son vererek, süreç içinde, tüm sınıfları ortadan kaldırmasıyla mümkün olacağı fikrine vardıkları zaman, bunun için siyasal gücün proletarya tarafından ele geçirilmesi ve proletaryanın egemen sınıf olarak örgütlenmesi fikrini açık olarak ifade ettiler (Bkz. Komünist Partisi Manifestosu). Ama proletarya diktatörlüğü öğretisinin Marks ve Engels'in eserlerinde -deyim yerindeyse- kemige bürünmesi, Paris Komünü deneyi yaşandıktan sonra mümkün oldu. Yine de onlar, bu öğretiyi sonuna kadar geliştirme olanağını bulamadılar; ancak ilkeleri ortaya koydular. Ve o zamanlar objektif ve subjektif olarak oldukça yetersiz olan proletarya hareketinin ortaya çıkardığı somut sorunları, somut olarak çözümlediler.

Marks ve Engels, Marksizm-Leninizmin devlet öğretisinin temellerini teşkil eden şu ilkeleri açıkça belirttiler:

— Devlet sınıf egemenliğinin bir aracı olarak doğmuştur ve sınıflar yokoluncaya kadar öyle kalacaktır.

— Proletarya burjuvaziye karşı mücadelesinde proletarya diktatörlüğünden başka bir şey olmayan devlete muhtaçtır. Ancak bu devlet, doğal olarak, sınıflarla birlikte her türlü devletin yokolmasına geçiş aşamasının devletidir ve kelimenin klasik anlamıyla bir devlet olma özelliklerini bu geçiş aşaması boyunca adım adım yitirerek, sonunda «uyku-ya dalar» yokolur.

Marks ve Engels, revizyonistlerin o zamandan beri savunageldikleri, «saf demokrasi», «tüm halkın devleti», «bir sınıfın damgasını taşımayan devlet», fikirlerine karşı bütün güçleriyle mücadele ettiler.

Engels, Gotha programında geçen «özgür devlet» kavramı üzerine şunları yazıyordu:

«Özgür halkçı devlet, özgür devlet şeklini almıştır. Bu terimlerin gramer anlamına göre, özgür bir devlet kendi vatandaşlarına karşı özgür olan devlettir, yani despotik bir hükümeti olan devlettir. Devlet üzerine bu gibi gevezeliklere son vermek gerek, özellikle kelimenin tam anlamıyla bir devlet olmamış olan Paris Komünü tecrübesinden sonra. Daha Marks'ın Proudhon'a karşı kitabından beri ve sonra da Komünist Parti Manifestosu'nda sosyalist toplumsal düzenin kurulmasıyla devletin kendiliğinden dağıldığı ve yokolduğu açıkça söylenmiş olmasına rağmen, anarşistler yeteri kadar halkçı devleti kafamıza çalmış durmuşlardır. Devlet, mücadelede, devrimde, devrim düşmanlarını bastırmak için yararlanmak zorunda olduğumuz geçici bir müesseseden başka bir şey olmadığına göre, özgür, halkçı bir devletten söz etmek saçmadır; proletaryanın devlete ihtiyacı olduğu sürece o bunu, özgürlük için değil, hasımlarını altetmek için kullanacaktır. Ve özgürlükten sözedilmesi mümkün olduğu gün, devlet, devlet olarak or-

tadan kalkmış olacaktır.» (Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi, A. Bebel'e Mektup, s. 60, abç)

Peki, sosyalist toplumun gerçekleştirilmesinden sonra ve komünist toplumda devletin (artık klasik anlamıyla devlet olmaktan çıkmış olan 'devletin') durumu ne olacaktır? Marks, bu soruya o günden kesin bir cevap vermekten kaçınır; ama bu durumda bile «halk devleti» saçmalığına karşı devrimcileri uyarmaktan geri durmaz:

«Bu durumda şu soruyla karşı karşıya geliyoruz: Komünist bir toplumda devlet hangi şekli alacaktır? Başka bir deyişle; böyle bir toplumda devletin bugünkü fonksiyonlarına benzer hangi sosyal fonksiyonlar bulunacaktır? Bu soruya ancak bilim cevap verebilir; ve halk kelimesini Devlet kelimesiyle binbir şekilde çiftleştirerek bir arpa boyu ilerletilmiş olmaz.» (age, s. 44)

Ama yine de Marks ve Engels'de en genel tanımlarından öte, geçiş döneminin ve bu dönemin devletin gelişme süreci konusunda tam bir açıklama bulamayız. Bu doğaldır, çünkü onlar emperyalizm dönemin-den önce yaşamışlardı ve kapitalizmin eşitsiz gelişiminin sıçramalı bir şekilde gelişmeye dönüştüğünü, tek ülkede sosyalizmin kurulmasının mümkün olduğu, bu durumun yol açtığı kapitalist kuşatma altında sosyalizmin gelişmesinin yarattığı sorunların ortaya çıktığı bir dönemin meseleleri ile karşı karşıya kalmamışlardı. O zamanlar, sosyalizmin, aşağı yukarı bütün kapitalist ülkelerde birbirini izleyen bir dizi ayaklanmalar sonucunda ve eşzamanlı olarak kurulacağı düşünülüyor, tek bir ülkede sosyalist devrimin başarıya ulaşması olanaksız olarak görülüyordu. Bunun yanı sıra sosyalist ekonominin somut gelişme koşulları ortaya çıkmadığından, sosyalist devrimin gerçekleştiği her ülkede tüm üretim araçlarının kısa bir zaman süresi içinde tamamen toplumun mülkiyetine geçirileceği, buna bağlı olarak sosyalist toplumda, genel olarak, ürünlerin meta özelliği taşımayacağı ve meta ekonomisi ve değer kanununun tamamen ortadan kalkacağı tasarlanıyordu. Marks, şöyle yazıyordu:

«Üretim araçlarının ortak mülkiyetine dayanan komünal bir sosyal düzen içinde üreticiler ürünlerini değişmezler; aynı biçimde ürünlerin ihtiva ettiği emek burada bu ürünlerin değeri olarak, onların taşıdığı gerçek bir nitelik olarak görünmez, çünkü artık kapitalist toplumda, kullanım, tam tersine, bireyin emekleri dolambaçlı bir yol izleyerek değil, doğrudan doğruya topluluğun emeğinin bir parçası haline gelmektedir...» (age, s. 31)

Oysa sosyalist ekonomiyi inşa pratiği kolhozlar gibi bir olguyu doğurdu: Bireysel küçük köylüleri barışçıl ve nispeten uzun vadeli yoldan sosyalist ekonomiye adım adım bütünleştiren kooperatif topluluklar. Bu durumun yolaçtığı sorunları Stalin şöyle özetliyor:

«Diyelim ki, ülkemizde üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti kurulduktan ve ücret ve sömürü düzenleri tasfiye edildikten sonra artık meta üretiminin hiçbir amacı kalmamıştır. Ve dolayısıyla bu tasfiye edilmelidir.

«Bu da yanlıştır. Şu anda bizde iki esas sosyalist üretim şekli vardır: Devletin, yani bütün halkın sosyalist üretim şekli ve kolhozlarınki; kolhoz sosyalist üretim şeklini, bütün halkın ortak üretimi sayamayız. Devlet iktisadi teşebbüslerinde üretim araçları ve üretilen maddeler halkın mülküdür. Kolhozcu iktisadi teşebbüslerde her ne kadar üretim araçları (toprak, makinalar) devlete ait ise de, ürün emeği ve tohumu temin eden ayrı ayrı kolhozların mülküdür. Kolhozlar, ebediyen faydalanmaları için öz servetleri gibi kendilerine verilmiş olan toprağı her ne kadar satamazlar, satın alamazlar, icara veremezler ve ipotek edemezlerse de, fiiliyatta bu toprağı istedikleri şekilde kullanabilirler.

«Demek ki devlet, ancak devlet teşebbüslerinin üretimini istediği şekilde tasarruf edebilir; kolhozlar ise kendi üretimlerini, öz malları gibi tek başlarına tasarruf ederler. Fakat, kolhozlar ürünlerini ancak kendilerinin muhtaç oldukları meta ile mübadele etmek üzere meta olarak satmak yoluna yanaşmaktadırlar. Bugün için kolhozlar şehir ile ekonomik münasebetlerinde emtia alış ve satışı mübadelesinden başka bir münasebet kabul etmiyorlar. Böylece meta üretimi ve meta tedavülü bizde ... hâlâ bir zorunluluktur.» (S.B. de Sosyalist Ekonominin Meseleleri, s. 20)

Şunu da belirtelim ki, Marks ve Engels o zaman da, her ne kadar sosyalist toplumda «üreticilerin ürünlerini değiştirmeyecekleri»ni düşünüyorlarsa da bu aşamada, hâlâ toplam toplumsal ürünün tüketime ayrılmış bölümünün üreticiler arasında paylaştırılmasına yol gösteren ilkenin («herkese emeğine göre») burjuva hukukunun sınırlarının dışına tamamen çıkamayacağını ve bu ilkenin «eşdeğer metaların değişimine hükmeden ilkeden farksız» olduğunu belirtiyorlardı.

Bu durumda Marks ve Engels, proletaryanın devlete esas olarak en gelişmiş ülkelerde aşağı yukarı eşzamanlı olarak gerçekleşen sosyalist devrimin ardından tüm üretim araçlarının toplumsal mülkiyet haline getirilmesi, meta ekonomisinin tasfiye edilmesi ve tam bir sosyalist toplumun kurulması süreci esnasında ihtiyaç duyacağını ve bütün bu şartların gerçekleşmesinden sonra komünizme geçişin başlayacağını ve devletin yavaş yavaş «uykuya dalacağını» düşünüyorlardı. Çünkü bu aşamadan sonra sosyalist sisteme (ki bu artık bir dünya sistemi olacaktı) burjuvaziden bir tehlike gelmesi söz konusu değildi.

Marks ve Engels tarafından geçiş dönemi sorunu böyle ele alınmaktadır ve görüldüğü gibi, onların konuya yaklaşımları her türden revizyonistlerin «bütün halkın devleti» saçmalıklarına taban tabana zıttır.

Revizyonistlerin tezlerini daha kapsamlı olarak çürütebilmek amacıyla sorunun bir de Lenin tarafından nasıl ele alındığını görelim.

Lenin, Marks'ın «Gotha Programının Eleştirisi»ni okurken aldığı notlarda, Marks ve Engels'in proletarya diktatörlüğünün komünist topluma kadar süreceği ve yerini bir başka şeye değil, ama devletsizliğe devletin yok olmaya başlamasına bırakacağı fikrine, tüm oportünist ve revizyonistlere karşı bu fikri savunmak amacıyla özel bir dikkat gösterir. O, şöyle yazar:

«Demek ki, proletarya diktatörlüğü bir 'siyasal geçiş dönemi'dir; belli ki bu dönemin devleti de devlet ile devletsizlik arasında bir geçiştir; yani 'sözcüğün öz anlamıyla bir devlet değildir'. Bu bakımdan, Marks ile Engels arasında bu sorunda hiç bir görüş ayrılığı katiyen yoktur.

«Ama Marks 'komünist toplumdaki geleceğin devleti'nden söz etmeye devam ediyor!! Demek ki, 'komünist toplumda' bile bir devlet olacaktır!! Burada bir çelişki yok mudur? Hayır.

«I. Kapitalist toplumda sözcüğün öz anlamıyla devlet. (burjuvazi devlete muhtaç)

«II. Geçiş (proletarya diktatörlüğü) geçiş tipi devlet (artık sözcüğün öz anlamıyla bir devlet değildir) (Proletarya devlete muhtaç)

«III. Komünist toplum: devletin yokolmaya yüz tutması. (Devlete gerek kalmadı. Devlet yokolmaya yüz tutuyor)». (Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, s. 269)

Burada da açıkça görüldüğü gibi revizyonistlerin iddialarının tersine Lenin, proletarya diktatörlüğünün sürdürülmesini zorunlu kılan geçiş dönemini tanımlarken, onu kapitalizmden sosyalizme (üretim araçlarının mülkiyetinin sosyalist dönüşümünün esas olarak tamamlanmasına) değil; kapitalizmden komünizme (tüm sınıfların yok edildiği, şehir ile köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişmelerin tamamen çözümlendiği, «herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre» ilkesinin hayata geçirildiği aşamaya) geçişi kapsayan bir süreç olarak ele almakta ve proletarya diktatörlüğü devleti ile devletsizlik aşaması arasında «halk kelimesiyle devlet kelimesini binbir şekilde çiftleştirerek» yeni (!) bir «bütün halkın devleti» aşamasını sokmamaktadır. Nitekim, Lenin, başka bir yerde şu ifadeyi kullanıyor: «Proletarya diktatörlüğü döneminde, yani komünizmin tam olarak gerçekleşmesi koşullarının hazırlandığı dönemde...» (Bkz. Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, RKP (B) Program Taslağı, s. 151)

Peki, bu yaklaşım, kapitalizmden sosyalizme geçişin de bir «geçiş dönemini» gerektirdiğini ortadan kaldırır mı? Hayır, bu da bir anlamda geçiş dönemidir, ama tek başına proletarya diktatörlüğünün sürdürülmesinin zorunluluğunu belirleyen bir geçiş dönemi değil; Lenin «proletarya diktatörlüğü baştan sona bir geçiş dönemidir; ancak şimdi önümüzde, deyim yerindeyse, yığınla yeni geçiş dönemi var» diyordu. (Bkz. Sendikalar, Bugünkü Durum ve Troçki'nin Hataları, s. 22, Ekim yay.)

Sorunu bir başka yönden daha ele alalım.

Marksizm-Leninizm bize sosyalist toplumun bizzat kendisinin kapitalizm ile komünizm arasında yer alan ve ikisinin de unsurlarını bağrında barındıran bir geçiş toplumu olduğunu öğretir. Bu hiçbir zaman sosyalist toplumda kapitalizmin, burjuvazinin ve sömürünün varlığını devam ettireceği anlamına gelmez; ama sosyalist toplumun hâlâ kapitalist toplumun mirasından kendisini tam olarak kurtaramadığı, onun

kalıntılarıyla damgalanmış olduğu ve hâlâ kapitalist toplumdan çıkmış haliyle bir komünist (yani yarı-komünist) bir toplum olması anlamına gelir. Bu toplumda hâlâ sınıflar (elbette sömürücü sınıflar değil), meta ekonomisi, değer yasası, şehir ile köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişmeler (bunlar uzlaşmaz bir çelişme olmaktan çıkmış olmasına rağmen), kapitalist toplumun sosyalizme miras bıraktığı düşünce ve yaşam tarzı, gelenekler, burjuva hukuku vb. kalıntılar biçiminde de olsa yaşamaktadır. Bunlar, eskinin, kapitalist toplumunun canlanmasının olanaklarını tohum halinde bağırırlarında barındırırlar. Buna bir de sosyalist devrim dünya çapında belirleyici zafer kazanana kadar sosyalist toplumların kapitalist kuşatma altında yaşaması ve gelişmesinin zorunluluğunu eklerseniz, sosyalist toplumun nasıl bir geçiş toplumu olduğu daha iyi açığa çıkar.

Nitekim Marks, kapitalist kuşatma, meta ekonomisinin varlığını sürdürmesi vb. olguları gözönüne almadığı halde sosyalist toplum üzerine şunları yazıyordu:

«Burada karşılaştığımız şey kendisine özgü temeller üzerinde gelişmiş olan bir komünist toplum değildir, tersine, kapitalist toplumdan çıkıp geldiği şekliyle bir komünist toplumdur. Bu bakımdan üretici birey olarak (gerekli indirimler yapıldıktan sonra) topluma vermiş olduğunun karşılığını alır...

«Besbelli ki, burada uygulanan ilke, eşit değerler değişimi olduğu ölçüde meta değişimine hükmeden ilkenin aynıdır...

«Demek ki, burada da eşit hak, ilke olarak, ilke ile pratik çelişmemekle birlikte, burjuva hukukundan başka bir şey değildir...

«Ama bu gibi kusurlar uzun ve ıstıraplı bir doğumdan sonra kapitalist toplumdan çıkıp geldiği şekliyle komünist toplumun birinci aşamasında kaçınılmaz şeylerdir. Hukuk hiç bir zaman, toplumun iktisadi durumundan ve ona tekabül eden uygarlık derecesinden daha yüksek olamaz.» (Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi, s. 32-33)

Lenin, bu pasaj üzerine aldığı notlarda şunları yazmaktadır:

«Alt aşama ('birincisi'), tüketim maddelerinin, herkesin topluma sunduğu emek miktarına 'orantılı olarak' üleştirilmesi. Bölüşümde eşitsizlik, henüz çok büyüktür. 'Burjuva hukukunun dar ufkı' henüz tam olarak aşılmış değildir. Bu, NB!! (yarı-burjuva) hukukuyla, (yarı burjuva) devlet de henüz tamamen ortadan kalkmış değildir.» (Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü, s. 272)

Yine, «Devlet ve İhtilal» adlı eserinde Lenin, bu konuya değinerek şunları yazar:

«Komünizm, ilk evresinde, ilk aşamasında, ekonomik bakımdan henüz adanmaklı olgun, geleneklerin ya da kapitalizmin kalıntılarından henüz büsbütün kurtulmuş olamaz. Bu yüzden komünist rejimde, bu rejimin ilk evresinde, 'burjuva hukukunun sınırlı ufkı' korunur; bu ilginç olayın nedeni budur. Kuşkusuz, burjuva hukuku, tüketim nesnelerinin bölüşümü bakımından, zorunlu olarak bir burjuva devlete dayanır; çünkü koyduğu kural-

lara uymaya zorlamaya yetenekli bir aygıt olmaksızın, hukuk hiç bir şey değildir.

* «Bundan şu sonuç çıkar ki, komünist rejimde belirli bir zaman boyunca, yalnızca burjuva hukuk değil, burjuva devlet de sürer -ama burjuvazisiz burjuva devlet!» (Devlet ve İhtilal, s. 130, Bilim ve Sosyalizm yay., abç)

Bu pasajda Lenin, kapitalizmin kalıntılarını içeren bir geçiş dönemi olarak komünist toplumun birinci aşaması (sosyalizm) ile bizzat kendisi, genel olarak sömürücü sistemlerin ve özel olarak da kapitalizmin bir mirası olmaya devam eden devlet (amacı tüm bu kalıntıları, izleri ve devlet olarak kendini yok etmek olan ve bu anlamda varlığı süresince -burjuvazinin tasfiye edildiği sosyalizm aşaması dahil- «burjuvazisiz burjuva devlet» olarak, kendisi de geçmişin izlerini bir ölçüde taşımak zorunda kalan ve bu izlerden ancak kendini kelimenin gerçek anlamında, devlet olarak yok ettiği ölçüde kurtulabilen proletarya diktatörlüğü devleti!) arasındaki bağlantıyı parlak bir şekilde ortaya koyar: **Proletarya devlete ihtiyaç duyar; devleti yok etmek için ve devlet ancak komünist toplumun üst aşamasında («herkese ihtiyacına göre» ilkesinin tamamen gerçekleştiği, kafa emeği ile kol emeği, şehir ile köy arasındaki çelişkilerin yok edildiği, tüm emekçi sınıflar arasındaki ayırım çizgilerinin tamamen silindiği, işbölümüne kölece bağlılığın tamamen sona erdiği komünizm aşaması) ortadan kalkar. O zamana kadar devlet proletarya diktatörlüğünden başka bir şey olamaz.**

b — Sosyalizmin Tam Olarak İnşası Aşamasında Devlet

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Sovyet revizyonistleri üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçirilmesi ve burjuvazinin sömürücü bir sınıf olarak tasfiyesiyle proletarya diktatörlüğüne artık ihtiyaç kalmayacağı ve devletin «tüm halkın devleti» haline dönüşeceğini savunuyorlar. Onlar, 1961 yılında yapılan 22. Kongrelerinde kabul ettikleri Parti programında bu konuda şunları yazıyorlar:

«Sosyalist devrimden doğan proletarya diktatörlüğü, SSCB'de sosyalizmin zaferini sağlayarak çığır açan bir rol oynadı. Ancak, sosyalist inşa döneminde değişikliklere uğradı. Sömürücü sınıflar ortadan kaldırıldıktan sonra, onların direnişini bastırma işlevi de sona erdi. Sosyalist devletin başlıca işlevleri -ekonominin, kültürün ve eğitimin örgütlenmesi- tamamiyle gelişti. Sosyalist devlet gelişmesinin yeni bir aşamasına girdi. Devlet, sosyalist toplum emekçilerinin ülke çapında bir örgütü haline gelmeye başladı. **Proleter demokrasisi giderek tüm halkın sosyalist demokrasisine dönüşmeye başladı.**

? «İşçi sınıfı tarihte iktidarını sonsuza dek sürdürmeyi amaçlamayan tek sınıftır. Komünizmin ilk aşaması olan sosyalizmin tam ve kesin zaferini ve toplumun tam yol komünist inşaya geçişini sağladıktan sonra, proletarya diktatörlüğü tarihi görevini yerine getirmiş ve iç gelişme görevleri açısından, SSCB'de vazgeçilmez olmaktan çıkmıştır. **Proletarya diktatörlüğü ola-**

rak doğan devlet, yeni, bugünkü aşamasında tüm halkın devleti, bir bütün olarak halkın çıkar ve isteklerini ifade eden bir araç haline gelmiştir... «Parti, işçi sınıfı diktatörlüğünün zorunluluğunun, devlet yok olmadan sona ereceği görüşündedir.» (Bkz. SBKP 24. ve 25. Kongre Raporları ile Parti Programı, s. 357, Kızılırmak yay., abç)

Sovyet revizyonistlerinin, birazdan üzerinde daha geniş duracağımız bu açık anti-Marksist-Leninist görüşleri karşısında Mao Zedung ve Çin revizyonistleri, özünde aynı görüşlere sahip oldukları halde (devlet, özünde küçük bir azınlığın -yani proletaryanın- malı değil, tüm halkın malı olmalıdır(!) vb. yolundaki görüşler ve devrimin ve sınıf mücadelesinin komprador burjuvazi ve toprak ağalarına karşı mücadeleden, tüm sömürücü sınıflara, genel olarak burjuvaziye karşı mücadele aşamasına yükseltilememiş olması) demagojik bir eleştiri kampanyasına girişmişler ve Sovyet revizyonistlerini «Marksizm-Leninizmin proletarya diktatörlüğü ve sınıf mücadelesi öğretisini terk» ve «proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesini inkâr»la suçlamışlardır. Sovyet revizyonistleri bu suçlamalar karşısında, elbette Marksizm-Leninizmi savunmak ve Çin revizyonistlerinin çelişkilerini açıklamak yolunu değil; Marksizm-Leninizmin bu konudaki öğretilerini «Maoculuk» yaf-tasıyla karalamak ve Çin revizyonistlerinin demagojisini güçlendirmek yolunu izlediler. Onlar, şöyle diyorlardı:

«(ÇKP 10. Kongresine sunulan) rapor, daha başlangıcında, proletaryanın yönetimi gerçekleştiği dönemde de devrimin süreceği yolundaki Mao-cu kuramın doğruluğunu yeniden dile getirmektedir.» (Maoculuğun Sosyo-Politik Özü, s. 45)

Sovyet revizyonistleri, proleter devrimi davasına ihanetlerini, proletaryanın burjuvaziye karşı sınıf mücadelesini (ki bu mücadele dünya ölçeğinde çok boyutlu ve çok çeşitli biçimlerde süren bir mücadeledir) boğmaya çalışmalarını, emperyalizmle uzlaşmalarını ve giderek emperyalistler haline gelmelerini gizleyebilmenin bir yöntemi olarak sınıf mücadelesinin söndüğünü ve devrimin sona erdiğini ilan etmeyi yeğlemişlerdi. Onlara göre bunun aksini iddia etmek Maoculuktur!

Açıktır ki Sovyet revizyonistleri «Maoculuğu» olmadığı bir yerde, Lenin ve Stalin'in savunup geliştirdiği, Marksist-Leninist proletarya diktatörlüğü öğretisinde arıyorlar. Lenin ve Stalin her zaman, proletarya diktatörlüğünün ve proletaryanın burjuvaziye karşı yürüttüğü sınıf mücadelesinin yalnızca zoru değil (ki bu sömürücü sınıfların alaşağı edilmesi ve bastırılması döneminde olağanüstü önem kazanır ve öne çıkar) ekonomik, siyasi, ideolojik vb. çok yönlü bir mücadele ve in-şa faaliyetini içerdiğini; burjuvazinin alaşağı edilmesi ve bastırılmasından sonra, özellikle proletarya diktatörlüğünün yapıcı, sosyalizmin inşasına ilişkin ve kapitalizmin restorasyonuna karşı yönünün ön plana çıkacağını, proletarya diktatörlüğünün barışçıl faaliyetinin önem

kazanacağını, ama bu faaliyeti de sonuna kadar başarıyla sürdürebilecek olanın yalnızca ve yalnızca proletarya olduğunu belirtmişlerdir.

Lenin, bu konuya ilişkin olarak şunları yazıyordu:

«Bern' Sarı Enternasyonalinin yanılması şuradadır ki, liderleri sınıf savaşımını ve proletaryanın öncü rolünü yalnızca lafta kabul edip, bunu mantıki sonucuna dek götürmekten korkmaktadırlar. Özellikle burjuvazinin ödünü koparan ve kendilerince de onlarca asla kabul edilmeyen o kaçınılmaz sonuçtan korkmaktadırlar. Proletarya diktatörlüğünün de sınıf savaşımının bir dönemi olduğunu ve sınıflar ortadan kaldırılmadıkça bunun kaçınılmaz olduğunu itiraf etmekten korkmaktadırlar. Oysa, proletarya diktatörlüğünün farklı biçimleri vardır: Sermayenin alaşağı edilmesinden hemen sonraki dönemde çok daha şiddetli ve özel bir nitelik taşır. Proletarya politik gücü ele geçirdikten sonra, sınıf savaşımına son vermez, sınıflar ortadan kalkıncaya dek bu savaş sürdürür -kuşkusuz, değişik koşullar altında, değişik biçimde ve değişik araçlarla...» (Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, «Büyük Bir Başlangıç», s. 161, abç)

✱ Lenin, sınıf mücadelesi fikrinin yalnızca sömürücü sınıfların alaşağı edilmesi, bastırılması ve tasfiye edilmesine bağlı olarak ele alınmasına şiddetle karşı çıkar. O tüm sınıflar ortadan kaldırılmadıkça (ki bu komünizmin gerçekleştirilmesi anlamına gelir) sınıf mücadelesinin devam etmek zorunda olduğunu, ama kuşkusuz, bu mücadelenin eski şiddetli biçimlere daha az bürüneceğini vurgular; proletarya diktatörlüğü, sınıf mücadelesi ve devrimin sürdürülmesi davasını salt sosyalizmin inşası davasına değil, komünizmin inşası davasına bağlar ve bunu yalnızca proletaryanın başarabileceğini belirtir:

✱ «Ya, 'sınıfların ortadan kalkması' ne anlama gelir? Kendini sosyalist sayan herkes bunun sosyalizmin nihai amacı olduğunu kabul eder, ama herkes bunun anlamı üzerinde fazla kafa yormaz. Sınıflar, tarih tarafından belirlenmiş bir sosyal üretim sistemindeki yerleri, üretim araçlarıyla ilişkileri (genellikle hukukça saptanmış ve formüle edilmiş ilişkilerdir bunlar), emeğin sosyal örgütlenmesindeki rolleri, paylarına düşen sosyal serveti elde etme boyut ve biçimleri bakımından birbirlerinden ayrılan büyük insan gruplarıdır. Sınıflar öyle gruplaşmalardır ki, bunlardan biri belirli bir sosyal ekonomi sistemi içinde tuttukları yer nedeniyle başkalarının emeğine sahip çıkabilirler.

✱ «Açıkça ortadadır ki, sınıfları tümünden ortadan kaldırmak için sömürücüleri, toprak sahipleri ile kapitalistleri alaşağı etmek, onların (a.ç. Lenin) mülkiyet hakkını ortadan kaldırmak yeterli değildir; ayrıca üretim araçları üzerindeki tüm özel mülkiyet hakkını ortadan kaldırmak, kentle köy arasındaki farkı ortadan kaldırmak, kol emeğiyle kafa emeği arasındaki ayırımı son vermek gerekir. Bunun için de uzun bir zamana gereksinim vardır. Bu amacı gerçekleştirmek için üretici güçleri geliştirmek yolunda ileriye doğru dev bir adım atmak gerekir; küçük üretimin çok sayıda kalıntılarının çoğu kez pasif ve onun için de özellikle inatçı ve yenilmesi özellikle güç direncini yenmek gerekir; bu kalıntılarla ilgili alışkanlıkların ve tutuculuğun çok büyük gücünün üstesinden gelmek gerekir.

«Bütün 'çalışan insanlar'ın bu işi yapabileceklerini ileri sürmek boş

laftan ya da nuhu nebiden kalma, Marksizm öncesi bir yanılgıdan başka bir şey değildir. Çünkü bunu yapma yeteneği kendiliğinden doğmaz, tarihsel bakımdan gelişir ve yalnızca (a.ç. Lenin) geniş ölçüde kapitalist üretimin maddi koşullarından doğar.» (age, s. 162, abç)

Lenin, sınıflar var oldukça, bunlara bağlı bir dizi sosyal, ekonomik, siyasi olgunun da var olmaya devam edeceğini ve bizatihi sınıfların varlığının bir sınıfın diğerinin emeğine sahip çıkma olanağını bağrında barındırdığı, bu durumun da sömürücü sınıflara karşı olduğu gibi şiddeti içeren biçimlere bürünmese bile, çalışan sınıflar arasında da, tüm sınıflar ve bunlara bağlı olgular ortadan kalkıncaya dek, yalnızca proletarya tarafından sonuna kadar başarıyla yürütülebilecek bir sınıf mücadelesini zorunlu kıldığını gösterir. O, eski sınıfların proletarya diktatörlüğü altında derin bir değişime uğradıklarını ve bazılarının yok olacağını ama bunun sınıf mücadelesine ilişkin genel olguları ortadan kaldırmadığını ve kaldırmayacağını belirtir:

«Proletarya diktatörlüğü döneminde sınıflar henüz vardır ve varolacaklardır. Sınıflar yok olduğu zaman diktatörlüğe gerek kalmayacaktır. Ama proletarya diktatörlüğü olmadan sınıflar ortadan kalkmayacaktır.

«Sınıflar varlıklarını sürdürmektedirler, ama proletarya diktatörlüğü döneminde her sınıf bir değişikliğe uğramış ve sınıflar arasındaki ilişkiler değişmiştir. Proletarya diktatörlüğü altında sınıf savaşımı sona ermez, yalnızca değişik biçimlere bürünür.» (age, «Proletarya Diktatörlüğü Döneminde Ekonomi ve Politika», s. 184)

Görüldüğü gibi Lenin, kökleri Marks ve Engels'de olan sosyalist toplumda devlet sorununu teorik olarak genişletmiş ve açıklamıştır. Ama yine de şunu görmek gerekir ki, Lenin, pratikte henüz sömürücü sınıfların tasfiye edilemediği ve sosyalizmin tam olarak inşa edilemediği bir dönemde yaşadı ve mücadele etti. Bu yüzden Lenin, proletarya diktatörlüğünün Rusya'daki pratik sorunlarını incelediği çeşitli makalelerinde, onun burjuvazi üzerindeki diktatörlük ve zor yanına ağırlık verdi.

Sovyet revizyonistleri, Marksizm-Leninizme ihanetlerini gizleyebilmek ve proletaryayı ve halkları kandırabilmek için, bu durumu istismara yelteniyorlar ve sözde kendilerini, sosyalizmin inşası ve burjuvazinin bastırılması ve tasfiye edilmesi döneminde proletarya diktatörlüğünden yana ve Marks, Engels ve Lenin'in bu konudaki öğretilerinin sadık bir takipçisi; ama burjuvazinin tasfiye edildiği ve sosyalizmin esas olarak inşa edildiği bir dönemde bu öğretileri yaratıcı bir biçimde geliştirmiş büyük Marksist-Leninistler olarak lanse etmeye çalışıyorlar. Onlara göre Marks, Engels ve Lenin sorunu zamanında doğru olarak koymuşlardı ama Sovyet toplumunun eriştiği, sosyalist dönüşümün tamamlandığı ve burjuvazinin tasfiye edildiği bir aşamada, artık onların söyledikleri yetersizdir (!); ve onlar bu yetersizliği proletarya diktatörlüğünün, proletarya devriminin ve sınıf mücadelesinin tasfiyesini öngö-

ren «bütün halkın devleti» teorisiyle gideriyorlar! Tam da bu noktada revizyonistlerin Stalin'e saldırımaları, onu karalamaları ve onun eserlerini, Marks, Engels ve Lenin'in eserlerinden ayırmaya çalışmaları bir tesadüf değildir. Çünkü Stalin sadık bir Marksist-Leninist olarak sosyalizmin kurulduğu ve burjuvazinin tasfiye edildiği koşullarda sorunu doğru bir şekilde irdelemiş ve çözümlemiştir.

Sovyet revizyonistleri, revizyonist tezlerini Marksizm-Leninizm açısından değil de, Troçki'nin izinden giderek ve sözde dünya sosyalist devrimi tam zafere ulaşmadıkça, herhangi bir «sosyalist» ülkede sosyalizmin tam olarak kurulamayacağı ve burjuvazinin tasfiye edilemeyeceği açısından eleştiren Çinli revizyonistlere karşı şunları yazıyorlardı:

«Bugünkü Sovyet toplumunun iki ana sınıftan, işçiler ve köylülerle aydınlarından oluşmuş olduğu ve Sovyet toplumunda hiçbir sınıfın başka sınıfları sömürmesine olanak verecek bir yer tutmadığı gerçeğini reddetmek mümkün değildir.

«Diktatörlük bir sınıf kavramıdır; Çinli arkadaşlar, Sovyetler Birliğinde proletaryanın acaba hangi sınıf üstüne diktatörlük etmesini öneriyorlar? Kollektif çiftlik köylüleri ya da halkın aydınları üstüne mi?...

«İşçi sınıfı sosyalizmin tam ve sonuçlandırıcı zaferinden sonra da öncülük rolünü sürdürür; ama proletarya diktatörlüğü yoluyla değil...

«Çinli arkadaşlar, Karl Marks'ın kapitalizmden komünizme geçiş döneminin proletarya diktatörlüğünden başka bir yolla olmayacağına değişen sözlerini hatırlatmaktadırlar. Ama, Marks bunu söylerken, komünizmi bir tüm olarak, bir tek sosyo-ekonomik yapı olarak almış, -ki sosyalizm bunun ilk aşamasıdır- buna sosyalist devrim olmadan ve proletarya diktatörlüğü olmadan geçişin mümkün olmayacağını kabul etmiştir. V. İ. Lenin'de, sömüren sınıfın direnmesinin üstesinden gelecek, sosyalist yapıyı kurabilmek için sosyalizmin zaferini güvence altına alabilecek komünizmin ilk aşamasında proletarya diktatörlüğünün gerekliliği üstünde kesinlikle duran bir çok sözleri vardır.

«Bundan da belli olur ki, proletarya diktatörlüğü zorunluluğu, sosyalizmin zaferinden sonra toplumda yalnızca emekçi halk, niteliği tümünden değişmiş olan dost sınıflar kaldığı zaman ortadan kalkar; çünkü artık o zaman baskı altında tutulması gereken hiç kimse yoktur.» (SBKP MK tarafından, ÇKP MK'sine gönderilen cevap mektubundan, Bkz. Pekin-Moskova Çatışması, s. 115)

Lenin'in tüm sınıfların kaldırılmasına kadar proletarya diktatörlüğünün sürdürülmesini konu edinen ve Sovyet revizyonistlerinin karşıdevrimci revizyonist yüzlerini açığa çıkaran görüşlerini aktarmıştık. Buna bağlı olarak Lenin, proletarya diktatörlüğünü hiç bir zaman salt bir baskı aygıtı olarak görmemiştir. O şöyle diyordu:

«Proletarya diktatörlüğü... sadece sömürücü sınıflar üzerinde uygulanan zor demek değildir ve hatta her şeyden önce, zor değildir. Bu devrimci zorun iktisadi temeli, onun canlılığının ve başarısının güvencesi, proletaryanın kapitalizme oranla toplumsal çalışma örgütlenmesinin üstün bir tipini sunması ve gerçekleştirmesidir. Sorunun özü buradadır.» («Leninizmin

Sorunları»nda aktaran Stalin Lenin'in «Büyük İnsiyatif» adlı makalesinden. s. 148, abç)

«Ama, Proletarya diktatörlüğünün özü, tek başına ya da hatta esas olarak kuvvet değildir. Bunun başlıca özelliği, amacı sosyalizmi kurmak, toplumun sınıflara bölünmüşlüğü ortadan kaldırmak toplumun her bireyini çalışan insan haline getirmek ve insanın insan tarafından sömürülmesinin her türlü temelini yok etmek olan proletaryanın çalışan halkın ileri müfrezesinin, onların öncüsünün, tek liderinin örgütlenmesi ve disiplini» (Macar İşçilerine Selam, Aktaran Stalin, age, s. 149, abç)

Lenin, Sovyet revizyonistlerinin iddialarının tersine, proletarya diktatörlüğünün gereğinin salt içte sömürücü sınıfların varlığı ve onlar üzerinde şiddet uygulanmasının zorunluluğuna bağlı olmadığını ve bu diktatörlüğün amacı ve varlık sebebinin «toplumun sınıflara bölünmüşlüğü ortadan kaldırmak» ve «insanın insan tarafından sömürülmesinin her türlü temelini yok etmek» olduğunu açıkça ortaya koyuyor.

Sovyet revizyonistleri, Sovyet toplumunun sınıfların ortadan kaldırıldığı bir toplum olduğunu iddia edemiyorlar bile... Yine buna bağlı olarak Lenin, proletarya diktatörlüğünün, «insanın insan tarafından sömürülmesinin her türlü temelini yok etmek» amacıyla, proletaryanın «örgütlenmesi ve disiplini»ni temsil ettiğini belirtiyor. Lenin'in, sınıfların bizzat varlığının, bir sınıfın emeğinin başka bir sınıf tarafından gaspedilmesi olanağını bağrında taşıdığını belirttiğini görmüştük (bu doğaldır, çünkü sınıfların varolmaya devam etmesi, eski sömürücü toplumun kalıntılarının hâlâ tasfiye edilemediğinin bir kanıtıdır); bunun yanı sıra S.B.'de meta ekonomisi ve bunu zorunlu kılan şartlar yok mudur? Meta ekonomisinin varlığı başlı başına bir sömürü temeli (bizzat sömürü değil) teşkil etmez mi? Bu temel üzerinde proletarya sınıf mücadelesinden vazgeçer ve yanlış bir politika izlerse sömürünün yeniden canlanma olanağı yok mudur? Biraz Marksizm bilgisine sahip olan biri için bu sorulara verilecek cevaplar açıktır; ama biz, sorunun bir de Stalin tarafından nasıl ele alındığını görelim:

«Proletarya diktatörlüğünün farklı dönemleri, özel biçimleri, çeşitli çalışma yöntemleri vardır. İç savaş döneminde, özellikle göze çarpan, diktatörlüğün zora başvuran yanıdır. Ama buradan, iç savaş döneminde hiç bir kuruluş çalışması yapılmadığı sonucu çıkmaz. Kuruluş çalışması olmadan iç savaş yürütmek olanaksızdır. Sosyalizmin kuruluş döneminde ise, özellikle göze çarpan, diktatörlüğün barış içinde örgütçü, kültürel çalışmasıdır. Devrimci legalitedir vb... Ama buradan da diktatörlüğün zora başvuran yanının ortadan kalktığı ya da kuruluş döneminde ortadan kalkabileceği sonucu asla çıkamaz. Baskı aygıtlarına, orduya ve öbür örgütlere, kuruluş döneminde de, tıpkı iç savaş döneminde olduğu gibi gereksinme vardır. Bu aygıtlar olmadan, diktatörlüğün kuruluş çalışmalarının güvenliği olanaksızdır. Devrimin şimdilik bir tek ülkede başarıya ulaştığını unutmamak gerekir. Kapitalist kuşatma devam ettiği sürece, dış müdahale tehlikesinin de bütün sonuçlarıyla birlikte devam edeceğini unutmamak gerekir.» (Lenin'in Sorunları, s. 150)

Stalin, burada, Lenin'in üzerinde durduğu, proletarya diktatörlüğünün kurucu çalışmasının yanı sıra, bir başka fonksiyonuna dikkat çekiyor: Kapitalist kuşatmaya karşı mücadele aracı olmak; başka bir deyişle kapitalizm dünya çapında yıkılmadıkça, proletaryanın dünya ölçüsünde burjuvaziye karşı mücadelesinin bir aracı olmak. Stalin; «kapitalist kuşatma, yalnızca coğrafi bir kavram olarak anlaşılmamalıdır. Kapitalist kuşatma, S.B. çevresinde, S.B. içindeki sınıf düşmanlarımızı manevi ve maddi -mali ambargo ve gerekirse askeri müdahale aracılığıyla- desteklemeye hazır düşmanların mevcudiyeti anlamına gelir» demektedir. Açıkça anlaşılacağı üzere kapitalist kuşatma, içte ve dışta şiddetli bir sınıf mücadelesi demektir ve başlı başına bu durum, proletarya diktatörlüğünün kaldırılması değil, güçlendirilmesi gereğine işaret eder.

Stalin, sosyalist kuruluşun esas olarak tamamlandığı 1936 yılında kabul edilen yeni Sovyet Anayasasının tartışılması sırasında, konuya tüm bu olguları gözönüne alarak yaklaşıyor ve şunları yazıyordu:

*
↓
«Bizim sovyet toplumumuz, daha şimdiden, özünde, sosyalizmi gerçekleştirdi; sosyalist düzeni yarattı, yani başka terimlerle Marksistlerin komünizmin birinci evresi ya da alt evresi dedikleri şeye ulaştı...

«Burjuva anayasalarından ayrı olarak, SSCB'nin yeni anayasa tasarısı, toplumda artık birbirine karşı sınıfların bulunmadığı; toplumun iki dost sınıftan, işçilerle köylülerden meydana geldiği; iktidarda olan sınıfların tam bu emekçi sınıflar olduğu; toplumun politik yönetiminin (diktatorya), toplumun ileri, önde gelen sınıfı olmak sıfatıyla işçi sınıfının elinde bulunduğu; anayasanın, toplumsal düzeni çalışanların istek ve yararına saptamak için gerekli olduğu gerçeğinden hareket eder.» (Leninizmin Sorunları, s. 627-28)

Stalin, işte bu koşullarda, revizyonist hainlerin tüm demagojilerini yerle bir ederek, proletarya diktatörlüğü sorunu üzerine şunları yazıyor:

«Eleştirilerin dördüncü grubu, yeni anayasa tasarısına saldırarak, onu 'sağa doğru bir evrim' olarak, 'proletarya diktatörlüğünden ayrılma' olarak, 'bolşevik rejimin tasfiyesi' olarak nitelendiriyorlar...

«Bu eleştirilere karşı, eğer bunlara eleştiri denebilirse, ne söylenir?

«Eğer işçi sınıfı diktatörlüğünün temelinin genişlemesi ve diktatörlüğün, toplumun politik yönetiminin daha esnek, dolayısıyla daha güçlü bir sistem halinde biçim değiştirmesini, onlar işçi sınıfı diktatörlüğünün bir güçlenmesi biçiminde değil de bu diktatörlüğün zayıflaması, hatta terk edilmesi biçiminde yorumluyorlarsa şöyle sormak gerekir: Bu baylar, genellikle, işçi sınıfı diktatörlüğünün ne olduğunu biliyorlar mı acaba?» (age, s. 637)

*
«Açıkça söylemeliyim ki, gerçekten de yeni anayasa tasarısı, işçi sınıfı diktatörlüğü düzenini olduğu gibi alıkoyuyor. Aynı şekilde SSCB'de komünist partisinin önder durumunu, yönetici durumunu değiştirmeden, olduğu gibi saklıyor. Eğer sayın eleştirmenler, bunu anayasa tasarısının bir kusuru olarak görüyorlarsa buna ancak esef edilebilir. Biz bolşevikler, bunu anayasa tasarısının bir erdemi, bir değeri sayıyoruz.» (age, s. 638)

Tekrar vurgulayalım, modern revizyonistlerinin, Marksizm-Leninizm karşı burjuvazinin bayrağını açıkça kaldırır kaldırmaz, yaptıkları işin «anti-Stalinist» bir kampanya açmak ve Stalin'in adı ve eserlerini karalamak olması tesadüf değildir ve bu durum Marksist-Leninistlere Stalin'i savunmanın ve ondan sürekli öğrenmenin önemini daha iyi kavratmaktadır.

Modern revizyonistlerin «bütün halkın devleti» teorisini ortaya atarken ileri sürdükleri iddialarından biri de sözde «bütün halkın devleti»nin, proletarya diktatörlüğünden (demokrasisinden) daha ileri bir demokrasiyi temsil etmesidir. Sovyet revizyonistleri «İzvestia» da «proletarya diktatörlüğü Sovyet devleti için şimdiden geride bırakılmış bir aşamadır» diyorlardı. Yine onlara göre:

«Sovyet toplumunun kuruluşundan dersler çıkaran SBKP sosyalizmin zafere ulaşmış bulunduğu koşullarda demokrasinin aşağıdaki özelliklerini vurgulamıştır: Demokrasi kurulduğu, devrimin ilk günlerinde **çoğunluk** için demokrasiyken, sömürü ve sınıf uzlaşmazlıklarını tanımayan bir toplumun tüm üyeleri için genel demokrasi haline gelmiştir.» (SBKP Deneyimi..., s. 293)

Revizyonistler, sözde «bütün halkın devleti»ni reklam ederken, aslında doğrudan doğruya proletarya diktatörlüğü anlayışına hücum ediyor ve onun tüm emekçi halk için, sınıfların ve devletin tamamen yok edilemediği herhangi bir sosyalist toplumda olanaklı olan en gelişmiş ve en geniş demokrasi olduğu gerçeğini inkâr ediyorlar. Nasıl, Mao Zedung, demokratik diktatörlüğün, sosyalist proletarya diktatörlüğüne dönüşmesini demokrasinin genişlemesi ve derinleşmesi, emekçiler için gerçek demokrasi haline gelmesi olarak değil de, «tüm halka» ait olan devletin «küçük bir azınlığın» malı haline gelmesi, yani «kötü bir şey» olarak görüyorsa; Sovyet revizyonistleri de aynı anlayışla Lenin ve Stalin zamanında Rusya'da egemen olan proletarya diktatörlüğünü, «genişletmeye» kalkışmışlar ve böylece onu burjuva-revizyonist ve sosyal-faşist bir diktatörlüğe dönüştürmüşlerdir. Oysa Marksizm-Leninizmin klasikleri sınıflar ve devlet yokolmadığı sürece tüm emekçi halkın demokrasiden yararlanmasını ve devlet yönetimine katılmasını gerçekten sağlayan tek mekanizmanın sovyetik proletarya diktatörlüğü olduğunu ısrarla belirtmişlerdir. Yönetimin proletaryanın elinde olması bunu engellemez, mümkün kılar. Proletarya demokrasisinden daha geniş bir demokrasi ancak üretici güçlerinin gelişmesinin yetersizliğinin tüm sosyo-ekonomik sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırıldığı, sınıfların ve devletin silinerek yok olduğu komünizm aşamasında doğabilecek olan «demokrasisizlik»tir.

Lenin, proletarya diktatörlüğüyle, tüm emekçi halkın demokrasiden yararlanması arasındaki ilişkiyi şöyle açıklıyor:

«...emekçi halkın öncüsü büyük sanayi proletaryasının en mükemmel örgütü yaratılmıştır. Bu örgüt sayesinde büyük sanayi proletaryası sömürülen büyük emekçi kitlesini yönetecek, onların siyasi hayata aktif olarak katılmalarını sağlayacak, onları bizzat kendi tecrübeleriyle siyasi bakımdan eğitecek ve böylelikle ilk defa olarak gerçekten **bütün** halkın yönetme sanatını öğrenmesini ve şimdiden yönetime katılmasını sağlama görevini gerçekleştirmeye koyulacaktır.» (Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri, s. 64)

Bu konuyla ilgili olarak en son, Sovyet revizyonistlerinin sözde «bütün halkın devleti» aşamasına ulaşılmasından önce sosyalist dönüşümlerin gerçekleştirilmesi amacıyla proletarya diktatörlüğünün gereğini kabul etmelerinin de tam bir demagoji ve iki yüzlülük olduğunu belirtelim. Onların «proletarya diktatörlüğü»nü kelime olarak bile programlarından çıkarıp atmış bulunan «Euro-komünist» partileri ideolojik ve siyasi olarak desteklemelerinden, «barışçıl geçiş» ve «kapitalist olmayan yol» teranelerine kadar tüm teori ve pratikleri kendi kendilerini teşhir etmektedir.

c — Sovyet Revizyonistleri Proletarya Diktatörlüğünü Reddetmek Amacıyla Kapitalizmin Restorasyonu Olasılığını Nasıl Reddediyorlar?

Sovyet revizyonistleri ülkelerinde sosyalizmi yıktıkları ve kapitalizmi geri getirdiklerini gizleyebilmek açısından, sosyalizmin kurulmuş bulunduğu bir ülkede artık kapitalizme geri dönülemeyeceğini iddia etmeyi pratik bulurlar. Onlara göre, tarihin tekerleği ileriye doğru döndüğünden ve kaba determinist bakış açılarından, sosyalist ekonominin yasaları bir kez işlemeye başladığında, artık onların kendiliğinden toplumu sürekli ileri götürmesi hiçbir şey tarafından engellenemeyeceğinden, kapitalizmin restorasyonu olasılığı yoktur ve böyle bir şeyden söz edilemez.

Sovyet revizyonistleri, bu konuda da faydacı (pragmatik) ve revizyonizmin karakteri olan eklektik yaklaşımlarını bütünüyle ortaya koymaktadırlar. Onlar bir yandan, kapitalizmin restorasyonunun mümkün olamayacağını (!) kanıtlamaya çalışırken, sosyalist bir ülke olarak lanse ettikleri Çin'in kapitalizme hiç bir zaman geri dönemeyeceğini, ilelebed sosyalist kalacağını, restorasyon olasılığının Çin yöneticilerinin kafalarındaki bir heyuladan başka bir şey olmadığını ileri sürerken (ve böylece hem kendi ülkelerindeki hem de Çin'deki kapitalizmi gözlerden gizlemeye çalışırken); diğer yandan revizyonist rakiplerini şu ya da bu nedenden teşhir etmek ve kötülemek gereğini duyduklarında, örneğin Çekoslovakya'ya müdahalelerini haklı gösterebilmek için Çekoslovakya'da sosyalizmin tehlikede olduğunu ya da Çinlileri tecrit edebilmek için Çin'de askeri-bürokratik bir diktatörlüğün hüküm sürdüğünü savunabiliyorlar.

İşte bir kaç somut örnek:

1961 yılında yapılan SBKP 22. Kongresinde kabul edilen parti programında «halk demokrasilerinde sosyalist üretim ilişkileri egemendir ve kapitalizme geri dönüşün sosyo-ekonomik ihtimali tasfiye edilmiştir» deniliyordu; ama bundan yedi yıl sonra, yani sosyalizmin **kendiliğinden** çok daha sağlamlaşmış olması gereken bir zamanda, S.B. bir «halk demokrasisi» (!) olan Çekoslovakya'ya askeri müdahalede bulunurken bunun gerekçesi bu kez kapitalizmin geri getirilmesini önlemek olarak açıklanmaktaydı.

Yine Sovyet revizyonistleri, Çinli revizyonistleri eleştirmek adına bir yandan, «kapitalist mülkiyetin Çin'de çok önceden ortadan kaldırılmış olmasına ve ülkede kapitalist düzenin yeniden egemen olabilmesi için en küçük bir olasılık bile bulunmamasına rağmen Maocular her adımda kapitalizm heyulasını görmektedirler» derken (Bkz. Maoculuğun Sosyo-Politik Özü, s. 36); diğer yandan, «sonuç olarak Lenin'in 'iktidar kayması' dediği olgu ortaya çıkmıştır: işçi sınıfı iktidarın gerçek kaldıraçlarının başından bir yana itilmiş ve işçi sınıfının partisi de yönetici konumundan çıkmıştır. Çin'de askeri-bürokratik bir diktatörlük yükselmiştir.» diyebilmektedirler. (Bkz. «Mao Zedung, Siyasal Bir Portre», Vladimirov-Ryazantsev, s. 7). Bizzat Brejnev, bu askeri-bürokratik diktatörlüğün politikasını, kendine göre, şöyle tanımlıyor: «Bu ülkenin şimdiki yöneticilerinin izledikleri siyaset, sosyalist devletlerin büyük çoğunluğuna karşı yöneliktir. Üstelik bu siyaset, batılı ülkelerdeki militarist ve yumuşama aleyhtarlarından, Güney Afrika ırkçıları ve faşist Şili yöneticilerine varıncaya dek, dünyanın en aşırı gerici çevrelerinin tutumunu destekliyor. Bu siyaset, sosyalist ilke ve ideallere tamamen ters düşmekle kalmıyor, üstelik sosyalizme karşı giriştiği mücadelede, emperyalizmin sığındığı başlıca yedek güç haline gelmiş bulunuyor.» (25. Kongre raporundan)

* Tam da sovyet revizyonistlerinin meşrebine uygun bir sosyalizm anlayışı: ülkede «askeri-bürokratik» bir diktatörlük kurulmuş, yöneticiler dünya gericileriyle kucak kucağa halklara, devrime saldırıyorlar, işçi sınıfı iktidardan uzaklaştırılmış, Parti yönetici konumundan çıkmış ve yine de «Çin'de sosyalizm hüküm sürüyor, geriye dönüş Çin yöneticilerinin kafalarındaki bir heyuladan başka bir şey değildir»! Tıpkı, S.B. de olduğu gibi... «Ama ne sosyalizm!» dersiniz; S.B.de, Çin'de vb. «sosyalizm» diye buna derler, beğenirsiniz...

S.B.'de proletarya diktatörlüğünün yıkılmasına bağlı olarak kapitalist ekonominin nasıl yeniden adım adım inşa edildiği sorunu ayrı olarak ele alınması gereken önemli bir konudur. Biz bu gelişmenin ana hatlarını bu çalışmanın ikinci bölümünü oluşturacak olan, Sovyet revizyonistlerinin, Çinlilerin sosyalist ekonomik gelişme teorilerini nasıl

eleştirdiklerini ve bu konuda neler savunduklarını ele alacağımız bölümde göstermeye çalışacağız. Burada ise konuya komünizme kadar, proletarya diktatörlüğünün sürdürülmesini zorunlu kılan nedenlerden biri olarak tüm sosyalizm aşaması boyunca kapitalizmin restorasyonu olasılığı ve bu sorunun teorik planda, bir yandan başta Sovyet ve Çin revizyonistleri olmak üzere modern revizyonistler, diğer yandan Marksizm-Leninizmin klasikleri tarafından nasıl ele alındığı açısından yaklaşacağız.

d — Siyasetle Ekonomi Arasındaki İlişki

Sosyalizmin kuruluşu ve kapitalizmin restorasyonu olasılığına ilişkin tartışmalarda, Sovyet ve Çin revizyonistleri tarafından Marksizm-Leninizmin en fazla çarpıtılan yönlerinden biri de onun ekonomi ve siyaset arasındaki ilişkiye yaklaşımıdır.

Sovyet revizyonistleri, ülkelerinde gerçekleştirilen kapitalizmin restorasyonunu gizleyebilmek için, teorik planda, toplumsal gelişmenin objektif yasalarına uygun doğru Marksist-Leninist bir siyasetin, ya da bu yasalara uygun olmayan burjuva-revizyonist bir siyasetin ekonomik gelişme üzerinde oynayacağı olumlu-olumsuz hayati role ilişkin Marksist-Leninist öğretinin yerine; bir kere proletarya iktidarı ele geçirip sosyalizmin temellerini kurduktan sonra siyasetin herhangi belirleyici bir rol oynayamayacağı, bu yüzden yanlış anti-Marksist bir politika izlense bile üretim ilişkilerinin karakterinin bundan etkilenmeyeceği ve bundan öte kapitalizmin içsel nedenlerle restorasyonu olasılığının söz konusu olamayacağı yolundaki kaba determinist anlayışı geçirmeye çalıştılar. Bu anlayış, biraz önce aktardığımız ve Stalin döneminde sosyalizmin kuruluşunun esas olarak tamamlanmış olduğu S.B. bir yana, her ne bu kuruluş aşamasını yaşayan halk demokrasilerinde bile «kapitalizme geri dönüşün sosyo-ekonomik ihtimali (nin) tasfiye edilmiş» olduğu yolundaki anlayışta; Brejnev'in, Çin revizyonistlerinin dünya siyasetinde oynadıkları karşı-devrimci, emperyalizm-yanlısı rolü, demagogik amaçlarla, sayıp döktükten ve «Maoist ideoloji ve politikanın Marksist-Leninist... öğretiye tamamen düşman» olduğunu ileri sürdükten sonra hâlâ «SSCB ile ÇHC arasında, sosyalist enternasyonalizm ilkelerine uygun düşecek iyi ilişkilerin gelişmesi»nden bahsetmesinde ve Sovyet ideologlarının Çin'de Mao Zedung yönetimi tarafından başından beri anti-Marksist bir politika izlenmiş olduğu halde, sosyalizm inşa edilmiş olduğu gibi, bu ülkede kapitalizme geri dönüşten söz etmenin «heyula»larla uğraşmaktan başka bir anlama gelmeyeceği yolundaki görüşlerinde açıkça yansımaktadır.

Bunun karşısında Çin revizyonistleri, yine aynı burjuva-revizyonist amaçlardan yola çıkarak S.B.'de kapitalizmin restorasyonu olgusunu

kendi bakış açılarından kanıtlamaya çalışırken, ekonomi ile siyaset arasındaki ilişkiyi, siyaseti ekonomik temelinden ve toplumsal gelişmenin objektif yasalarından kopararak ve başlı başına herhangi bir siyasetin rolünü mutlaklaştırarak çarpıtmakta ve bu konuda tamamen subjektivist iradeci bir konuma düşmektedirler. Bu en açık şekilde, onların «Mao Zedung düşüncesi»nin her şeye kadir olduğu anlayışlarında ve örneğin, bir zamanlar, bu «düşünce» sayesinde Çin gibi geri bir ülkede on beş yılda komünizmi kurmak hülyalarında görülmektedir.

Şurasını da belirtmek gerekir ki, revizyonizmin faydacılığı, onu her zaman eklektizme ve çeşitli anti-Marksist anlayışların birarada savunulmasına götürmüştür; dolayısıyla onlar, bu söylediklerimizin tamamen zıddı, başka anti-Marksist anlayışları da zaman zaman savundukları gibi, bazan anlamını çarpıttıkları Marksist-Leninist formülasyonları da amaçlarına alet etmeye çalışmışlardır. Ancak, burada bizi ilgilendiren kapitalizmin restorasyonuna ilişkin tartışmada tarafların esas konumları yukarıda belirttiğimiz gibidir.

✱ Marksizm-Leninizm genel olarak toplumsal gelişmede ekonominin, üretici güçlerin gelişme seviyesi ve durumunun belirleyici ve temel bir rol oynadığını kabul ederek, kendini idealist akımlardan tamamen ayırır. Ama o aynı şekilde iradenin -siyasetin, üst yapının- ekonomik gelişme üzerinde aktif bir rol oynayacağı belirli koşullarda bu gelişmeyi hızlandırabileceği, engelleyebileceği, ya da geçici olarak geriletebileceğini kabul ederek de kaba materyalist, determinist akımlardan ayrılır. Marksizm-Leninizm, madde ve fikir, ekonomi ve siyaset arasındaki ilişkiyi kendi diyalektik ilişki ve çelişkisi içinde kavrar ve genel olarak insan faaliyetini, özel olarak da proletaryanın sınıf mücadelesini, toplumsal gelişmenin objektif yasalarının kavranması temeli üzerinde canlı, aktif bir unsur, toplumsal gelişmenin etkenlerinden biri olarak ele alır. Bu diyalektik içinde o, proletaryanın iradi, subjektif, siyasi faaliyet ve mücadelesinin, özellikle toplumsal gelişmenin sıçrama anlarında tayin edici önemini kabul eder ve vurgular.

Nasıl, tarihsel olarak ilerici ve toplumsal gelişmeden yana bir rol oynayan sınıfların iradi siyasi faaliyetleri, özellikle toplumsal gelişmenin dönemeç noktalarında ekonomik gelişme üzerinde tayin edici bir rol oynuyorlarsa; gerici sınıfların siyasi faaliyetleri de ekonomik gelişmenin -üretici güçlerin gelişmesinin- önünde bir engel olmak, hatta bu güçleri zaman zaman yıkıma uğratmak açısından böyle bir rol oynayabilir. Ama işte, ekonomik temel, üretici güçlerin gelişme seviyesinin genel olarak, son tahlilde temel ve tayin edici olmasının önemi burada ortaya çıkar; toplumsal gelişmenin sekteye uğratılması ve tarih çarkının geriye doğru hareket ettirilmesi, üretici güçlerin belli bir gelişme seviyesinde önlerinde engel haline gelmiş olan eski ilişkileri uzun vade-

de mutlaka parçalayacakları ve yeni, gelişme ihtiyaçlarına uygun ilişkilerin yol açacakları gerçeği karşısında geçici bir özellik taşıyabilir ve tarihsel olarak yokolmaya mahkum bir sınıfın tarih sahnesinden çekilmemek için son çırpınışlarını ifade eder.

Bu yüzden Engels, Marks'ın «maddi hayatın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entellektüel hayat sürecini koşullandırır.» (Bkz. Ekonomi Politîğin Eleştirisine Katkı'ya Önsöz) şeklindeki sözlerini aktararak, «bu kadar yalın bir fikir (in), daha ilk sonuçlarıyla, üstü en örtülü olanı dahil, her türlü idealizm ile doğrudan doğruya cep-heden çatıştığını belirtir ve her türlü siyasetin kendini belirleyen ekonomik temele bağımlı olduğunu ve onun ihtiyaçlarına cevap vermeye hizmet ettiğini vurgularken, aynı zamanda; siyasetin, üst yapının ekonomi üzerindeki aktif rolünü de aynı bakış açısından şöyle açıklar: «devlet gücünün ekonomik gelişme üzerindeki etkisi üç biçim alabilir: aynı yönde etki yapabilir, bu durumda hareket daha hızlı hale gelir; aksi yönde etki yapabilir, bu durumda, büyük uluslarda bu etki uzun vadede yok edilir; veya ekonomik evrimin belli eğilimlerini ortadan kaldırabilir veya elverişli kılabilir.» (K. Schmidt'e Mektup, 27 Ekim 1890)

Proletaryanın sınıf mücadelesi, sosyalizmin kuruluşu ve sonuna kadar inşa edilmesi açısından bu Marksist yaklaşımın doğru kavranması hayati bir önem taşır. Proletarya, kendi egemenliğini kurmak için, salt bu egemenliğin kurulmasını olanaklı kılan objektif koşulların varlığıyla yetinemeyeceği; aksine, bu koşulları temel alarak tüm enerjisi ve gerilimiyle yürüteceği sınıf mücadelesi sonucu bu olanağı, gerçekliğe dönüştürebileceğini bilir. Aynı şekilde o tüm sosyalizm dönemi boyunca, üretici güçlerin alabildiğine gelişmesi, toplumsal zenginliklerin tüm toplumun ihtiyacını rahatça karşılayabileceği, «herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre» ilkesinin hayata geçirilebileceği, genel olarak sömürücü toplumların, özel olarak kapitalizmin, sosyalizme bıraktığı miras olan sınıfların varlığı, kafa emeği ile kol emeği, şehir ile köy arasındaki çelişkilerin tamamen giderildiği, meta ekonomisinin, ticaretin, paranın tümüyle yok edildiği; tek kelimeyle, bugün gelişmiş bir sanayi toplumunda nasıl feodalizme dönmek mümkün değilse, üretici güçlerin, aynı şekilde kapitalizm çerçevesi içine hiç bir şekilde sığamayacakları ve kapitalizme geri dönüşün o ölçüde olanaksız olacağı aşamaya, yani komünizmin tümüyle gerçekleştirilmesine kadar, doğru Marksist-Leninist bir siyaset izlemeye, sınıf egemenliğini ve onun aleti olan proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmaya büyük bir önem verir. Ama yine o, bilir ki, ulaşacağı hedefe ancak ekonomik gelişme temelinde, bu mücadelede kazandığı başarılar sayesinde varabilir. Aksi takdirde, izlenecek, proletaryanın ve toplumsal gelişmenin çıkarlarına hizmet etmeyen yanlış bir siyaset ve böyle bir siyasette ısrar edilmesi,

proletaryanın siyasi egemenliğinin sarsılmasına ve yitirilmesine, siyasi egemenliği ele geçiren gerici sınıfların eski ekonomi biçimlerini, canlandırmalarına ve geçici olarak da olsa eskiyi restore etmelerine yol açar. Tarihte, proletaryadan önceki devrimci ve gerici sınıflar ve onların ekonomi sistemleri arasındaki çatışmada da böylesi durumlar görülmüştür. Örneğin, 17. yüzyıl İngiliz ve 18. yüzyıl Fransız burjuva devrimlerinden sonra, feodal gericiliğin ve feodal ekonomi biçimlerinin yeniden canlanması gibi.

S.B.'de, tam da sosyalist inşanın önem kazandığı 1921 yılında Lenin ile Troçki ve Buharin arasında son derece öğretici niteliği olan bir tartışma cereyan etmiştir. Bu dönemde, Troçki ve Buharin'in proletaryanın iç savaş ve emperyalist müdahale karşısında zafer kazandığı ve sosyalist ekonomiyi örgütleme ve inşa etmenin giderek önem ve ağırlık kazandığı şartlarda, Lenin'in, «daha az siyasete ve daha fazla ekonomiye» ihtiyaç duyulduğu şeklindeki sözlerini tamamen, bugün revizyonistlerin (Çin revizyonistleri de son dönemde bu konuda Sovyet revizyonistlerinin çizgisine gelmişlerdir) yaptığı gibi, siyasete (tabii Marksist-Leninist siyasete) önem vermeme, siyasetin ekonomi üzerinde zaman zaman tayin edici rol oynayabileceğini inkâr ve meseleleri burjuva-ekonomist kafasıyla pragmatik bir yaklaşım şeklinde yorumlayarak, proletarya diktatörlüğünü sabote edici bir faaliyet yürütmeleri karşısında Lenin şunları yazıyordu:

«Bu kadar basit sorunlara geri dönmek zorunda kalmamız tuhaftır; ama maalesef Troçki ve Buharin bizi buna zorluyorlar. Her ikisi de beni konuyu 'saptırmakla' ya da onların 'iktisadi' bir yaklaşımı benimsemelerine karşılık, 'siyasi' bir yaklaşım izlemekle suçladılar...

«Bu çok çarpıcı bir teorik hatadır. Konuşmamda, siyasetin ekonominin yoğunlaştırılmış bir ifadesi olduğunu tekrar belirttim. Çünkü 'siyasi' yaklaşımımın tutarsız ve bir Marksiste yakışmayan şekilde eleştirildiğini daha önce duymuştum. Siyaset ekonomiye öncelik taşır. Aksini iddia etmek Marksizmin alfabesini unutmaktır...

«...meselenin (Marksist bakış açısına uygun olan) tek ifadesi şudur: İşler doğru bir siyasi yaklaşımla ele alınmazsa sözkonusu sınıf iktidarda kalamaz ve dolayısıyla kendi üretim sorununu çözmesi de mümkün olamaz.

«İşte bu yüzden Troçki yoldaşın... şu itirazını okuduğumda gülümsemekten kendimi alamadım: 'Lenin yoldaş Sovyetlerin 8. Kongresinde tartışmayı özetlerken, daha az siyasete ve daha çok ekonomiye ihtiyacımız olduğunu söylemişti; oysa sendika sorununa gelince meselenin siyasi yönünü vurgulamaktadır'. Troçki yoldaş bu sözleriyle meselenin 'can alıcı noktasını yakaladığını' sanıyordu. Gerçekte ise bu sözler korkunç bir kafa karışıklığını, gerçekten ümitsiz bir 'ideolojik kargaşalığı' yansıtmaktadır. Tabii ki daha az siyasete ve daha çok ekonomiye ihtiyacımız olduğunu söyledim ve söylemeye de devam edeceğim; ama bunun için her şeyden önce siyasi tehlikelerden ve siyasi hatalardan tamamen arınmamız şarttır. Troçki yoldaşın -Buharin yoldaş tarafından daha da ağırlaştırılan- siyasi hataları, partimizin dikkatini iktisadi görevlerden ve 'üretim' çalışmasından saptır-

makta ve ...pratik ve verimli bir 'iktisadi' tartışma yürüteceğimiz yerde maalesef Troçki ve Buharin'in hatalarını düzeltmekle, (proletarya diktatörlüğünün çökmesine yol açacak olan) (abç)... yanlış eğilimlere karşı çıkmakla ve 'genel tezler'i tartışmakla vakit kaybetmemize yol açmaktadır.» (Lenin, Sendikalar, Bugünkü Durum ve Troçki'nin Hataları, Ekim yay. s. 55) (aksi belirtilenler dışında altı çizilen yerler Lenin'in)

Sovyet revizyonistleri, siyasetin önde gelen unsur olduğu ve belirli şartlar altında, ekonomi üzerinde tayin edici bir rol oynadığı, dolayısıyla sosyalizm şartlarında Marksist-Leninist siyasetten burjuva-revizyonist siyasete sapıldığı ve proletaryanın iktidarın kilit noktalarını yitirdiği koşullarda sosyalist ekonominin bir süreç içinde tasfiyeye uğrayacağı ve sosyalist üretim ilişkilerinin nitelik değiştirerek kapitalist üretim ilişkilerine dönüşeceği gerçeğinin üzerini küllemek için özel bir çaba sarfediyorlar. Bu anlaşılabilir bir şeydir; ama Sovyet yönetici kliğini revizyonistlikle suçladıkları halde bu revizyonistlerin dediklerinden çıkmaya ödleri kopan bazı orta yolcu akımlar (ülkemizdeki Kurtuluş gibileri) Sovyetler Birliği'nde yirmi yıldan fazla bir zamandan beri revizyonistlerin iktidar olduğunu kabul eder görünmelerine rağmen, S.B.'ni hâlâ sosyalist bir ülke olarak nitelendirmeye, ve S.B.'de kapitalizmin restore edildiğini söyleyenleri «Narodnizm», «iradecilik»le suçlamaya devam ediyorlar. Onlara göre, Marksist-Leninist siyasetten burjuva-revizyonist bir siyasete sapıldığı takdirde proletarya diktatörlüğünün yıkılacağını ve kapitalizmin canlanacağını söylemek «iradecilik» tir. Bu arkadaşlara Lenin'in yukarıdaki sözlerini dikatle okumaları ve üzerinde düşünmelerini salık veririz.

Revizyonistlerin çok sıkıştıklarında başvurdukları bir başka aldatmaca da sosyalizmin kuruluşunun henüz tamamlanmadığı, burjuvazinin tasfiye edilemediği ve köylülüğün kooperatifleşmesinin tamamlanmadığı bazı ülkeler için böyle bir şey söz konusu olsa bile, bunun S.B. gibi Stalin döneminde sosyalizmin kuruluşunu tamamlamış ve burjuvazi tasfiye etmiş ülkeler için geçerli olamayacağıdır. Bunlara göre sosyalist üretim ilişkileri bir kez kurulup yerleştirmiş, artık hiç bir siyasi uygulama bunların niteliğini değiştiremez!

Lenin'in meseleye yaklaşımını bu şekilde kıvırtmalarla tahrif etmeye ve revizyonizmlerini aklamaya çalışanlar, Sovyet revizyonistlerinin yaptığı gibi küfredip, kara çalmaya kalkışmadıkça Stalin'in şu sözlerine ne diyeceklerdir?

* «Sovyetik gelişme çerçevesi içinde, her ne kadar kökleri henüz sökülmemiş olsa da, kapitalizm daha önceden devrilmiş olduğu halde, komünizmde sağ sapma, komünistlerin bir bölümünde meydana gelen... Partimizin genel çizgisinden burjuva ideolojisine doğru bir sapmadır... Partimizde sağ sapmanın zaferi, ülkemizde, kapitalist unsurların son derece güçlenmesi anlamına gelir. Peki ülkemizde kapitalist unsurların güçlenmesi ne anla-

ma gelir? Proletarya diktatörlüğünün zayıflaması, kapitalizmin yeniden dirilme şanslarının artması anlamına gelir. Demek ki, böylece partimizde sağ sapmanın zaferi, ülkemizde kapitalizmin yeniden dirilmesi, egemen olması için, zorunlu koşulların çoğalması anlamına gelir.

* «Bizde, bizim Sovyetler ülkemizde kapitalizmin yeniden dirilmesini olanaklı kılan koşullar var mıdır? Evet vardır. Belki de size garip görünecek ama bu bir gerçektir yoldaşlar. Biz kapitalizmi devirdik, proletarya diktatörlüğünü kurduk ve güçlendirilmiş bir tempoyla ve köy ekonomimizle kaynaştırarak sosyalist sanayimizi geliştiriyoruz. Ama henüz kapitalizmin köklerini sökmedik. Peki, nerede bulunuyor bu kökler, meta üretiminde, kent ve özellikle kır küçük üretimi içinde bulunuyorlar.» (Leninizmin Sorunları, «SSCB K(B)P İçinde Sağ Tehlike», s. 258, a.ç. Stalin)

Kruşçev-Brejnev döneminde S.B.'de meta üretimi ortadan kalkmış mıdır? Tam aksine, yazımızın ikinci bölümünde Sovyet revizyonistlerinin ekonomik teorileri ve uygulamalarını ele alırken daha açıkça göreceğimiz gibi, Lenin ve Stalin döneminde meta üretiminin ve değer kanununun henüz tamamen yok edilmesinin mümkün olmadığı koşullarda (bu koşulların ortadan kaldırılabilmesi için kolhozların mülkiyetinin, tüm halkın mülkiyeti aşamasına yükseltilmesi ve kolhozların sosyalist devlet sanayi sektörüyle tamamen bütünleşmesi gerekir) bu olguların kapitalizmin restorasyonu açısından bağrında taşıdığı tehlike doğru olarak tespit edilir ve buna karşı uyanık olunur, bunların etki alanı tarımsal ürünlerin ve tüketim maddelerinin değişim alanıyla -o da adım adım kısıtlanmak suretiyle- sınırlanırken, revizyonistlerin iktidara gelmesiyle birlikte, kapitalizmin ve meta üretiminin yaygınlaştırılması için bir dizi tedbir alınmış (kısaca sıralarsak: eskiden merkezi plana uygun olarak üretim ve ürünlerin dağıtımının sosyalist devlet eliyle gerçekleştirildiği ve böylece meta ekonomisinin kanunlarının büyük ölçüde safdışı edildiği sosyalist sanayinin çeşitli sektörleri arasındaki ilişkinin, merkezi planlama tasfiye edilerek, kâr esasına -yani meta ekonomisi, değer kanunu esasına- göre düzenlenmesi, işgücünün aynı esaslara göre satın alınarak metalaştırılması, eskiden sosyalist devlet mülkiyetinde olan kolhozların kullandığı temel üretim araçlarının Makine - Traktör İstasyonları dağıtılarak, kolhozlara satılması, böylece bunların da meta ekonomisi içine tamamen çekilmeleri, zaten meta ekonomisinin sınırları dışına hiçbir zaman çıkamamış olan küçük üretimin teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması v.b.) ve sosyalist üretim ve dağıtımın bütününü tasfiyesinin koşulları hazırlanmıştır. Sovyet revizyonist ideologları (tıpkı bugün Çin revizyonistlerinin de yaptığı gibi) bu olguları hiç bir zaman inkâr etmiyor, aksine bunların teorisini yapıyor ve sözde sosyalizme hizmet ettiğini (!) kanıtlamaya çalışıyorlar.

Oysa Stalin, bu konuda şunları yazıyordu:

* «Sanına ve Venger arkadaşların öze değin hataları, sosyalist rejimde emtia dolaşımının rolünün önemini anlamamış olmalarındadır; emtia do-

laşımının sosyalizmden komünizme geçiş umuduyla uzlaşmaz bulunduğunu anlamıyorlar. Herhalde emtia dolaşımı rejiminde bile sosyalizmden komünizme geçilebileceğini, emtia dolaşımının bu durumda bir engel olamayacağı kanısındadırlar. Bu, Marksizmi eksik kavramaktan doğan büyük bir hatadır.

«Engels, emtia dolaşımı şartlarında işleyen, Dühring'in 'ekonomik komüna'sını, Anti-Dühring'inde eleştirirken, emtia dolaşımının kaçınılmaz bir şekilde Dühring'in 'ekonomik komüna'sını kapitalizmi yeniden doğurtmaya vardıracağını açık seçik göstermiştir. Görünüşte Sanina ve Venger arkadaşlar bu fikirde değildirlar. Kendileri için yazık. Ancak biz Marksistler, sosyalizmden komünizme geçişin ve komünizmin ihtiyaçlara göre ürün dağıtımı ilkesinin her cins emtia mübadelesini ve sonuç olarak ürünlerin emtia şekline girmesini ve aynı zamanda onların değer haline dönüşmesini hesap dışı ettiğini belirten Marksizmin iyi bilinen tezinden hareket ediyoruz.» (Son Yazılar, s. 182, A.V. Sanina ve V.G. Venger Arkadaşlara Cevap, abç)

Sosyalist bir ülkede, sağ sapma, revizyonizm partiye egemen olur ve revizyonistler iktidarı ellerine geçirirlerse, Stalin'in dikkat çektiği tehlikeler ve sözünü ettiği kapitalizmin restorasyonu olasılığı somut bir gerçek haline neden gelmesin? Ve nitekim gelmiştir de... Revizyonist siyasetin egemenliği sonucu parti ve devletin niteliğinin değişmesi, adım adım ekonominin niteliğinin de değişmesine yol açmış ve sonuçta-tarihsel bakış açısından geçici bir zaman için de olsa-kapitalizm S.B. de restore edilmiş ve tarihsel-toplumsal gelişmede, onun ileriye doğru genel akışı ve ilerleyişi gerçeğini değiştirmeyen geçici ve kısmi bir gerileme, bir zikzak ortaya çıkmıştır. Bu oluşumun doğurduğu sonuçlar, bugün görmek isteyen her göz için açıkça ortadadır ve bu gerçek hiç bir şekilde «kırk yıllık sosyalizm», «Lenin ve Stalin'in partisi» vb. hamasi nutuklarla örtbas edilemez. Kaldı ki, bu tür hamasi nutuklara rağbet etmeyen ve etmeyecek olanların başında Lenin ve Stalin gelirdi. Stalin 1952'de yazdığı bir yazıda Marksist-Leninist politikadan sapmanın S.B. de doğuracağı sonuçları şöyle açıklıyordu:

«Sosyalist rejimde toplumun üretim ilişkileri ile üretici güçleri arasında hiç bir çelişki olmadığını iddia ettiği zaman, Yarosenko arkadaş aldanmaktadır. Şüphesiz ki, bizim üretim ilişkilerimiz şimdiki halde, öyle bir devir geçiriyorlar ki, üretim güçlerinin gelişmesine tam olarak tekabül ediyorlar ve onları dev adımlarla ilerletiyorlar. Ancak rahat etmemiz ve üretici güçlerimiz ile üretim ilişkilerimiz arasında hiç bir çelişki olmadığını sanınamız hata olurdu. Çelişkiler vardır ve şüphesiz ki olacaktır, madem ki üretim ilişkilerinin gelişmesi, üretim güçlerinin gelişmesine göre geri kalmaktadır ve kalacaktır. Eğer yönetici kurumlar doğru bir politika uygularlarsa, bu çelişkiler düşmanca olacak şekilde soysuzlaşamazlar ve üretim ilişkileri ile toplumun üretici güçleri arasında bir çatışmaya varamazlar. Yarosenko arkadaşın önerdiği gibi yanlış bir politika izlerssek durum bambaşka olur.» (Son Yazılar, s. 157, L.D. Yarosenko Arkadaş'ın Yanıtları, abç)

e. Revizyonist Sovyet İdeologlarının Sosyalist Devrim Süreci İçinde Yeni Burjuva Unsurların Ortaya Çıkma Koşullarının Varlığını İnkârı

Mao Zedung dönemindeki Sovyet ve Çin revizyonistleri arasındaki çatışmada Çinliler, Sovyet revizyonistlerini teşhir edebilmek ve kendilerini Marksist-Leninistler olarak gösterebilmek amacıyla S.B. de kapitalizme geri dönüşün ve oluşan yeni burjuva sınıfın bazı özelliklerini sergilemişler ve Çin'de de yeni burjuva unsurlara karşı olarak lanse edilen bir çok kampanyalar açmışlardı. Bu kampanyalar, hiçbir zaman Marksist-Leninist bakış açısından tüm burjuvaziyi hedef alan ve proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirip, sağlamlaştıran bir nitelik kazanmadı; öyle ki, Çin'de teşekkül etmekte olan yeni burjuvazinin yok edilmesi bir yana, eski burjuva sınıfın bir çok kalıntılarına bile dokunulmadı, aksine bunların korunmasına özel bir dikkat gösterildi. Bu arada Liu Şao-şi, Deng Siao-ping gibi bazı aşırı gericilerin geçici olarak tasfiye edilmesi bu durumu değiştirmedir.

Ama Sovyet revizyonistleri Çinlilerin kendilerine karşı yürüttüğü kampanyaya yalnızca sosyalist toplumda yeni burjuva unsurların ortaya çıkamayacağı açısından karşı çıktılar ve Çin'de bu unsurların en sivrilmiş temsilcileri olan ve o sıralar tasfiye edilmiş bulunan Liu Şao-şi ve Deng Siao-ping gibilerini ÇKP içindeki gerçek Marksist-Leninistler olarak nitelendirerek bunlara sahip çıktılar. Nitekim bugün Hua-Deng kliği Sovyet revizyonistlerinin «sosyalist inşa» konusunda Mao Zedung yönetimine karşı yönelttiği eleştirileri benimsemiş ve Mao Zedung'un eklektizmini ve kimi «solcu» çıkışlarını bir kenara atarak tamamen onların eskiden beri izlediği yolu izlemeye koyulmuşlardır.

Sovyet revizyonist ideologları «yeni burjuvazi» konusundaki eleştirilere karşı şunları yazıyorlardı:

«Mao Zedung'un düşüncelerini' salt gerçek olarak kabul etmeyen, 'dü-mendeki büyük adam'ın buyruklarını yerine getirmekten kaçınan kişilere karşı giriştikleri ideolojik kampanyaları haklı göstermek için **Maocular Çin toplumunun toplumsal yapısında 'yeni burjuva öğeleri' kavramına dayalı as-lı olmayan bir oyuna başvurmışlardır.** 1964 yılının Temmuz ayında Jenmin Jibao gazetesi, kentte ve kırsal alanlarda üretim araçlarının üzerinde kamu mülkiyetinin zaferine ve Çin'de sanayinin ulusallaştırılmasına, tarımın kollektifleştirilmesine rağmen 'yeni burjuva öğeleri'nin, 'dolandırıcıların', 'kamu malını yağmalayanların' sürekli olarak ortaya çıktıklarını ileri sürdü. **Maocu kuramcılarının görüşüne göre tarımda kooperatiflerin kuruluşu ve daha sonra bunların 'komünleştirilmesi' köylüler arasında kutuplaşma sürecini durdurmamış ve 'kulakların yeniden yükselmeleri için olanaklı bir ortam ortadan kalkmamıştı.'**...

«Kentlerde ise Maocular, intelligentsia, memurlar ve parti yöneticileri arasında 'yeni burjuva öğeler' bulunmaktadır. Burada Maocular, ücretli e-meği sömüren kişileri değil, diğerlerinden daha yüksek ücret alan uzman-ları amaçlamaktadırlar...

«Maocuların 'yeni burjuva ögeler' tanımının Marksizmin sınıf öğretisi ile ortak hiç bir yanı yoktur.» (Maoculuğun Sosyo-Politik Özü, s. 33-34)

«Maocular kırsal alanlarda özel kapitalist eğilimler tehlikesini de abartmaktadırlar. Elbette köylüler işgüzar görevlilerin sürekli olarak 'özel mülkiyetçi eğilimlerle' savaş adı altında kendi işlerine burunlarını sokmalarından tedirginlik duymaktadırlar; elbette ek uğraş olarak yapmak istedikleri işlere, kendilerine verilen tarlayı istedikleri gibi kullanmalarına... sınırlamalardan hoşnut değillerdir.» (aynı yerde, s. 37, abç)

Sovyet revizyonistleri, sınıf karakterleri gereği Maocuların anti-Marksist çizgilerinin özüne ilişkin hiç bir şey söylemiyor, ama Maocular nerede gerçeğin bir kırıntısını yakalamışlarsa orada, onlara karşı saldırıya geçiyor ve böylece onların revizyonist yüzlerini gizlemelerine yardım ediyorlar. Sovyet revizyonistleri bu konuda o kadar ileri gidiyorlar ki, Çin yöneticileri tıpkı S.B.'de olduğu gibi Çin'de de kapitalizmin yeniden canlanmasının (hiç bir zaman tamamen yokedilmemesi bir yana) ve yeni burjuva unsurların sürekli doğmasının mümkün olduğunu söyledikçe, nasırlarına basılmış gibi ayağa fırlıyor ve foyalari meydana çıkmasını diye «asla, böyle bir şey kesinlikle olamaz, Marksizm-Leninizmle alakası yoktur» diye bağırıyorlar.

Sovyet revizyonistleri, kırsal alanlarda özel kapitalist eğilimler tehlikesini abartmamak gerekir, hele hele «özel mülkiyetçi eğilimlerle savaş» vb. gerekçelerle köylülerin işine hiç burun sokmamak lazımdır, bırakın köylüler kendi kullanımlarına verilen toprağı istedikleri gibi ek-sinler, biçsinler ve zenginleşsinler, onlar üzerlerine koyulan sınırlamalardan hoşlanmazlar, diyor. Yine bu revizyonistlere göre köylülerin bütün faaliyetleri yeni bir sömürücü kuşağın, yeni bir burjuva (zengin köylü-kulak) sınıfın doğmasına yol açamaz.

Oysa Lenin bu konuda şunları yazıyor:

«Komünist ahlak... çalışan halkı bütün sömürücülere karşı, tüm küçük mülkiyete karşı birleştiren ahlaktır; çünkü küçük mülkiyet bir kişinin eline toplumun tümünün emeğiyle yaratılan şeyi verir. Bizim ülkemizde toprak toplumun malıdır.

«Ama varsayalım ki, bu ortak malın bir parçasını aldım, üzerinde gereksinimin iki katı buğday ekim ve fazlasını kârla sattım. Varsayalım ki ne kadar çok aç insan varsa buğdayımı o kadar pahalıya satmayı düşünüyorum. Bu takdirde... bir sömürücü, bir mülk sahibi gibi davranmış olurum... Eğer buna izin verilirse geçmiş bazı devrimlerde olageldiği biçimde kapitalistlerin egemenliği, burjuvazinin egemenliği geri gelir» (Gençlik Birliklerinin Görevleri, Bkz, Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm, s. 209)

«Köylü tarımı küçük meta üretimi olarak kalmıştır. İşte bu kapitalizmin son derece geniş ve çok sağlam, derinlere kök salmış bir temelidir. Kapitalizm bu temele dayanarak varlığını sürdürür ya da komünizme karşı amansız bir savaş vererek yeniden doğar. Bu savaşın biçimleri özel spekülasyon ve vurgunculuktur. Karşısı ise buğdayın (ve öteki ürünlerin) devletçe sağlanması ve ürünlerin genel olarak devletçe dağıtımıdır.» (Proletarya Diktatörlüğü Döneminde Ekonomi ve Politika, age, s. 178)

«Kuşkusuz geniş ölçüde kapitalizmin ezilmesinden sonra, yeni, küçük ölçüde, vurguncu bir kapitalizmin ilk belirtileri görülmeye başlandı. Bugün büyük ölçüde kapitalizmin kalıntılarına karşı sürdürülen, acımasız bir savaşın ortasında yaşıyoruz. Can çekişen bu kapitalizm yakalanması güç her türlü küçük spekülasyonlar peşinde koşmakta ve kapitalizmin en kötü, en örgütlenmemiş biçimi olan ticaret kılığına bürünmektedir.» (Moskova Kenti RKP (B) Kongresine Sunulan 'Subbotnik'lerle İlgili Rapor, age s. 190)

«...İktisadi alandaki gerçekleri çok iyi bilen Rikov yoldaş, bize, ülkemizde varolan yeni burjuvaziden sözetti. Bu doğrudur, yeni burjuvazl, sadece Sovyet hükümeti görevlileri arasından değil -önemsiz bir ölçüde onlar arasından da doğabilir- kapitalist bankaların boyunduruğundan kurtarılmış ve şimdi demiryolu ulaşımından yoksun bırakılmış bulunan köylüler ve zanaatkârlar arasından da doğmaktadır. Bu bir gerçektir... Bu gerçek bize, tıpkı her kapitalist toplumda olduğu gibi Rusya'da bile kapitalist meta üretiminin yaşadığını, işlediğini, geliştiğini ve burjuvaziye doğurduğunu gösteriyor.» (Parti Programı Hakkında Rapor Üzerinde Kapanış Konuşması, Bkz. Marks, Engels, Lenin, Proletarya Diktatörlüğü Üzerine, s. 96)

Marksist-Leninistler, proletarya diktatörlüğü altında dahi küçük meta üretiminin sürdürülmesinin taşıdığı tehlikelere karşı böylesine uyanık olmuş ve ona karşı mücadele etmişlerdir. Kuşkusuz bu, hiçbir şekilde küçük köylüleri zor yoluyla mülksüzleştirmek ya da onları ürettikleri ürünü satmaktan zorla menetmek anlamına gelmez. Ama, proletarya küçük köylüye karşı genel olarak zor kullanamayacağı, küçük meta üretimini ortadan kaldıramayacağını bilirken, aynı zamanda küçük meta üretimi ve ticaretin zorunlu olarak spekülasyon, vurgunculuk vb. eğilimlerini doğuracağını, sömürü ilişkilerine yolaçacağını, küçük üreticiler arasındaki farklılaşma eğilimini şiddetlendireceğini de bilir ve bu olguya karşı ekonomik, siyasi, kültürel, ideolojik vb. çok yönlü bir mücadeleyi sürdürür. Proletarya, «kırsal alanlardaki özel kapitalist eğilimler tehlikesi»ne karşı uyanık olmadığı ve küçük meta üretiminin doğurduğu eğilimlere karşı mücadele etmek için «köylülerin işine burnunu sokma»dığı sürece, sosyalizmin kurulabilmesi bir hayalden başka bir şey olamaz. Sovyet revizyonistleri, ülkelerinde kapitalizmin gelişmesini bu yoldan da teşvik ettiklerini gizlemeye çalışırken, Çinli yöneticilerin köylülüğe karşı izledikleri politikayı da çarpıtıyor. Çin'de küçük köylülüğe karşı Marksist-Leninist bir politika değil, aksine zaman zaman ortaya çıkan «sol» yalpalamalar bir yana itilirse, esasta burjuva liberal bir politika izlenmiştir. Bu yüzden Mao Zedung, Stalin dönemindeki kolektifleştirme politikasına saldırırmış, S.B.'de sosyalizmin köylülüğün ezilip soyulması temelinde gerçekleştirildiğini, kendi köylü politikalarının ise tamamen farklı olmasıyla övünmüştür.

Gelelim, revizyonistlerin kooperatifleşmiş köylülük bünyesindeki farklılaşma eğilimi ve yeni kulak sınıfının türemesinin imkânsızlığı üzerine söylediklerine: Onlara göre tarım alanında kooperatiflerin kurulmasıyla birlikte, kooperatifleşmiş köylülük içinde kutuplaşma süre-

ci tamamen durur ve buna bağılı olarak yeni zengin köylülerin türemesi olanaksız hale gelir!

Önce şunu belirtelim kooperatif vardır, kooperatif vardır. Marksizm-Leninizm bize proletarya diktatörlüğü altında toplumun malı haline getirilmiş bulunan toprak üzerinde, yine toplumsal mülkiyet (devlet mülkiyeti) altında bulunan temel üretim araçları ile üretim yapan kooperatif toplulukların ekonomilerinin, sosyalist ekonominin bir parçası olduğunu öğretir; ama özel türden bir parçası. Bu özellik, burada özel mülkiyetin ve meta ekonomisinin henüz tamamen aşılammamış olmasından ileri gelir. Kooperatifleşmiş köylünün üretim araçlarının bir kısmı hâlâ özel ya da kooperatif mülkiyet (grup mülkiyeti) durumundadır. Onlar, ürettikleri ürünün de mülkiyetine sahiptirler ve bu ürünü ancak pazarda satarak sosyalist sanayi sektörünün ürettiği ürünlerle değiştirirler ki, bu da meta ekonomisinin yaşamasına yol açar. Bu yüzden proletarya diktatörlüğü altında kooperatifler, tam sosyalist toplumun kurulmasının anahtarlarını teşkil ederlerken, aynı zamanda tam gelişmiş bir sosyalizmi temsil etmezler ve içlerinde meta üretiminin ve kısmi özel (ya da grup) mülkiyetin yol açtığı ve biraz önce Lenin'den aktardığımız pasajlarda tehlikelerine dikkat çekilen özel mülkiyetçi eğilimleri de barındırırlar. Şu var ki, proletarya diktatörlüğü, sosyalist ağır sanayi ve kooperatiflerin esas üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti devam ettiği sürece proletarya bu eğilimlerin üstesinden gelebilir ve kooperatiflerin gittikçe daha fazla sosyalist sanayi sektörü ile kaynaşmasını ve meta üretiminin etki alanının sınırları dışına çekilmesini sağlayarak onları hafifletebilir.

Lenin, «Kooperatifçilik Üstüne» adlı makalesinde şunları yazıyor:

«Devlet kapitalizmini veya en azından devlet kapitalizmine benzer bir sistemi gerektiren bir başka sorun daha var. Bu da kooperatifler sorunudur. Kapitalist devlette, kooperatifler, hiç kuşkusuz kolektif kapitalist kurumlardır. Yine kuşkusuz ki, bugünkü ekonomik koşullarımız içinde, yani, -ancak ve ancak kamulaştırılmış toprak üzerinde ve işçi sınıfı devletin denetimi altında olmak kaydıyla- özel kapitalist teşebbüsler ile (üretim araçlarının, teşebbüsün kurulduğu toprağın ve tesislerin tamamen devlet malı olduğu) sosyalist tip teşebbüsleri birleştirdiğimiz sırada ortaya üçüncü bir teşebbüs biçimi çıkmaktadır. Bu da eskiden temelde öteki teşebbüs çeşitlerinden bağımsız bulmadığımız kooperatiflerdir. Özel teşebbüs kapitalizminde kooperatiflerle özel teşebbüs arasındaki ayırım, birinin kolektif, ötekinin özel teşebbüs olması biçimindedir. Devlet kapitalizminde ise, kooperatif teşebbüsler, birinci planda özel teşebbüs olmaları, ikinci planda da kolektif teşebbüs olmaları açısından devlet kapitalizmi teşebbüslerinden ayrılırlar. Bugünkü sistemimizde ise, kooperatifler, kolektif teşebbüs oldukları için özel kapitalist teşebbüslerden ayrıldıkları halde, üzerinde bulundukları toprak ve üretim araçları, devletin, yani işçi sınıfının malı olduğu sürece sosyalist teşebbüsten ayrılmazlar.» (LENİN-age, s. 47)

Bütün bu söylenenler, gerçekten proletarya diktatörlüğü altında

ve biraz önce özellikleri üzerinde durduğumuz sosyalist tipte kooperatifler için geçerlidir. Oysa Sovyet revizyonistleri, Çin kooperatifleşmiş köylülüğünü ele alırken (bunlar lafa gelince Çin'de proletaryanın egemen olmadığını, sosyalist ağır sanayinin kurulamadığını, kooperatifleşmenin ilkel bir temel üzerinde gerçekleştiğini vb. kabul ediyorlar) bizzat Mao Zedung'un diğer şeylerin yanı sıra Çin'de kooperatiflerin, toprağın ve üretim araçlarının özel mülkiyeti temelinde kurulduğunu açıkça belirttiğini hiç gözönüne almıyorlar ki, bu durumda, sosyalist bir nitelik taşımaz ve Lenin'in belirttiği gibi «kooperatiflerle özel teşebbüs arasındaki ayırım, birinin kollektif, ötekinin özel teşebbüs olması biçimindedir.» Böylesi kooperatifler, Mao Zedung dönemindeki Çin yöneticileri tarafından zaman zaman yapılan ütöpik, iradeci çıkışlar ve «Mao Zedung Düşüncesi» yoluyla ne kadar engellenmeye çalışılırsa çalışılsın, yeni zengin köylülerin doğmasına yol açar ve bunların egemenliği için bir temel olarak hizmet görür. Bu onların tamamen meta ekonomisine tabi olmalarının doğal bir sonucudur. Lenin'in dediği gibi; «burjuvazi, meta üretiminden doğar.»

Sovyet revizyonistleri, «intelligentsia, memurlar ve parti yöneticileri arasında 'yeni burjuva ögeler'» doğabileceği fikrine de saldırmaktadırlar. Onlara göre yüksek ücret alan uzmanlar olsa bile, bunlar, «ücretli işgücü sömürmediği için» burjuvazi olarak nitelendirilemezler!

Oysa, biraz önce aktardığımız pasajda Lenin'in «Sovyet hükümeti görevlileri arasından» bir «yeni burjuvazi»nin doğmakta olduğuna ilişkin sözlerini aktarmıştık. Yine Lenin, Ekim Devrimi'nden sonra Rusya'da proletarya diktatörlüğünün temel görevlerini incelediği bir makalesinde şunları yazıyordu:

«...bürokrasiye karşı savaş ülkemizde kesinlikle sona ermiş değildir. Bürokrasi, bir yandan halk yığınlarının elverişsiz kültür düzeyinden, öte yandan da kent işçilerinin en gelişmiş kesiminin korkunç, adeta insan üstü savaş çabalarından yararlanarak eski mevzilerinden bazılarını yeniden ele geçirmeye çalışmaktadır. Bu yüzden bürokrasiye karşı yürütülecek savaşın sürmesi, gelecekteki sosyalist gelişmeyi sağlamak için mutlak olarak zorunlu ve kaçınılmazdır.» (Lenin- «**RKP (B) Program Taslağı**», Ütöpik ve Bilimsel Sosyalizm. s, 149)

Aynı konuda, «Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri» başlıklı makalede ise şunlar söylenmektedir: «Sovyet üyelerini 'parlamentarlere' ya da bürokratlara dönüştürmeyi amaçlayan bir küçük burjuva akım yaşıyor. Bu akıma karşı bütün Sovyet üyelerinin işlerin yönetimine fiilen katılmalarını sağlayarak mücadele etmeliyiz.» (age-s, 65)

Lenin, bütün bunların yanı sıra, Sovyet mühendisleri, Sovyet öğretmenleri ve Sovyet fabrikalarındaki ayrıcalıklı, yani en usta ve en iyi durumdaki işçiler arasında burjuva parlamentoculuğuna has bütün olumsuz özelliklerin durmadan yeniden canlandığından söz ediyor ve bu-

na karşı «sürekli, kıyasıya, uzun süreli ve inatçı bir mücadelenin» önemi vurguluyordu. (Bkz. «Sol Komünizm...»)

Buradan yüksek ücret alan uzmanlar, parti ve devlet görevlileri vb sorununa geçebiliriz. Lenin, her zaman sermayenin salt «para değil toplumsal ilişkiler» olduğu gerçeği üzerinde durmuştur. O, «eğer demiryolu kararnamesine göre iki bin lira ücret ödüyorsak, bu, devlet kapitalizmidir» diyordu. (Bkz. «Sosyalist Üretim Örgütlenmesi» s, 48)

Lenin, Rusya'da NEP döneminde uygulanan ve proletaryanın kendi kıvılcı uzmanlarına sahip olmaması zorunluluğundan doğan, burjuva uzmanlarını yüksek ücretle çalıştırma politikasından söz ederken, bu politikanın, proletaryanın taviz vermeye mecbur kaldığı bir dönemde doğmuş bulunan bir uzlaşmayı temsil ettiğini ve ortadan kaldırılmasının zorunluluğunu vurgulayarak şunları yazıyordu:

«Şimdi, eski burjuva yöntemine başvurmamız ve en yüksek burjuva uzmanlarının 'hizmetlerine' karşılık çok yüksek ücretler ödememiz gerekiyor. Bu konuyu bilen herkes bunu değerlendirebilir ama, herkes bu tedbirin proletarya devleti tarafından benimsenmesinin önemi üzerinde düşünmez. Bu tedbirin bir uzlaşma, Paris Komünü'nün ve her türlü proletarya iktidarının ilkelerinden bir uzaklaşma olduğu açıktır. Bu ilkeler, bütün maaşların ortalama işçi ücreti düzeyinde olması ve mevki düşkünlüğüne karşı sadece lafta değil, uygulamada da mücadele edilmesini gerektirir.

«Üstelik bu tedbirin sermayeye karşı saldırının durdurulmasını -belli bir alanda ve bir dereceye kadar- içerdığı de açıktır (çünkü sermaye, para toplamı değil, belirli bir toplumsal ilişkidir). Aynı zamanda bu tedbir, en başından itibaren yüksek maaşların ortalama işçi ücreti düzeyine indirilmesi siyasetini ilan eden ve bunu uygulayan Sosyalist Sovyet iktidarımız açısından da bir geri adımı ifade eder.

«Burjuva uzmanlarının son derece yüksek maaşlarla çalıştırılması olgusunun Paris Komünü ilkelerinden bir uzaklaşma olduğunu halktan saklamak, burjuva politikacıları düzeyine inmek ve halkı aldatmak olurdu. Buna karşılık bu geri adımı nasıl ve niçin attığımızı açık yüreklilikle anlatmak, sonra da kaybedilen zamanı kazanmak için ne gibi yollara başvurulabileceğini halkla birlikte tartışmak, halkı eğitmek ve tecrübelerden ders çıkarmak anlamına, halkla birlikte sosyalizmi inşa etmek anlamına gelir.

«Bu sorunun başka bir yönü de olduğu açıktır. Yüksek maaşların hem Sovyet yetkilileri (özellikle devrimin çok çabuk gerçekleşmesi yüzünden belirli sayıda maceracı ve dolandırıcının yetkili görevlere gelmesi önlenemediği ve bunlar bazı beceriksiz ve dürüst olmayan komserlerle birlikte, devlet parasını yemede 'yıldız' olmaya karşı olmadıkları için), hem de işçilerin çoğunluğu üzerindeki yozlaştırıcı etkisi su götürmez.» (LENİN- «Sovyet Hükümetinin Acil Görevleri» s, 28) (abç)

Lenin'in son derece öğretici olan bu sözlerini tam olarak kavrayabilmek (ve aynı zamanda Sovyetler Birliği ve bir dizi eski sosyalist ülkede kapitalizmin restorasyonunu kavrayabilmek) için, biraz önce aktardığımız ve yüksek ücret uygulamasının devlet kapitalizmini uygulamak anlamına geldiğini belirten pasajla birlikte, sermayenin «para toplamı değil, belirli bir toplumsal ilişki» olduğu fikri üzerinde durmak gerekir.

Bu ne anlama gelir?

Sosyalizmin ilkesinin «herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre» ilkesi olduğunu ve bunun sosyalizm altında üretici güçlerin gelişmesi büyük bir sıçrama gösterdiği halde, henüz belli sınırlılıklardan kendini tam olarak kurtaramadığı ve «herkese ihtiyacına göre» ilkesini hayata geçirecek komünizmi mümkün kılacak bir bolluk ve refah düzeyine hemen ulaşamayacağı ve proletaryanın bu sınırları uzun vadede aşmayı amaçlayan bir politika izlemesi gerektiğini görmüştük. Bu durum, toplam toplumsal ürün «herkese emeğine göre» dağıtılmadan önce, bundan, yıpranan üretim araçlarının yenilenmesine ayrılan bir fon, üretimi arttırmak için bir ek fon, kazalara karşı, tabii olaylardan vb. ileri gelen düzensizliklere karşı bir yedek fon, üretimden bağımsız olan genel yönetim masrafları, toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan şeyler (okul, sağlık tesisleri vb.), kamu yardımı fonları vb. gibi bir dizi kısıntı yapılmasını ve bu fonların sosyalist devletin elinde toplanmasını zorunlu kılar. Bütün bu fonlar, bir çeşit artı-ürün teşkil eder. Şu var ki, bu «artı-ürün», sosyalist toplumda, sömürücü toplumlar-
da olduğu gibi emekçilerin yarattığı zenginliğin bir bölümünün küçük bir azınlık tarafından gasbedilmesi amacıyla «arttırılmış» değildir. Aksine, proletarya diktatörlüğü tarafından toplumun yukarıda sıraladığımız ihtiyaçlarını giderme amacına yöneliktir ve tekrar topluma, emekçilere döner. Bu «artı-ürün»ün bir bölümünün, «herkese emeğine göre» ilkesine aykırı olarak, örneğin yüksek ücretler ve ayrıcalıklar biçiminde bazı kişilere aktarıldığını düşünelim. Bu durum kaçınılmaz olarak bu ayrıcalıklar dışında kalan emekçilerin toplam toplumsal «emeklerine göre» değil, **bunun daha altında** bir pay almaları anlamına gelir. Bu, emekçilerin ürettikleri ürünlerin bir kısmının, küçük bir azınlık tarafından gasbedilmesi şeklindeki tipik sömürü ilişkisinin yeniden doğmasıdır. Burada ayrıcalıklı küçük azınlık tarafından gasbedilen «artı-ürün» miktarı, toplumsal ihtiyaçların giderilmesine ayrılan fonun bir parçası olmaktan çıkmış ve artı-değer biçimine bürünmüştür.

Lenin, NEP dönemindeki yüksek ücretle, burjuva uzmanları kullanmak politikasını neden «devlet kapitalizmi» olarak nitelendiriyor?

Bilindiği gibi o dönemde Sovyet iktidarının elinde tüm ekonomiyi sosyalist bir tarzda örgütlemek imkânı yoktu. Bu durum, özel kapitalist sektörün bir süre yaşamasını, ama Sovyet devletinin denetimi altında kısıtlanarak yaşamasını (devlet kapitalizmi) ve proletaryanın sömürü ilişkilerine, belirli ölçülerde, elinde başka bir seçenek olmadığını bilerek katlanmasını zorunlu kılıyordu. Burjuva uzmanlarına yüksek ücret ödenmesi de bir «burjuva yöntemi», sömürü, kapitalizme özgü ilişkilerin sürmesi anlamına geldiği halde, sınıf bilinçli proletarya, nasıl yerine sosyalist ilişkileri geçiremediği sürece kapitalistlerin varlığına

ve ücretli işgücü kullanımına göz yummak zorunda kalıyorsa, bu duruma da göz yummak zorundaydı. Ama, nasıl varolan kapitalist sektörün taşıdığı tehlikeye karşı uyanık olmak, halkı ve işçi sınıfını bu tehlikeye karşı uyarmak ve onu «devlet kapitalizmi» çerçevesinde denetlemek ve kısıtlamak söz konusu ise, bu olguya karşı da aynı tavrın takınılması zorunludur. Lenin, bu sorun üzerinde dururken şunları yazıyordu:

«...sorunu pratik açıdan ele alacağız. Rus Sovyet Cumhuriyeti'nin en hızlı iktisadi canlanmayı gerçekleştirmek üzere halkın çalışmasını yönetecek olan çeşitli bilim, teknoloji ve pratik deney alanlarında, bin tane birinci sınıf uzmana ve bilim adamına ihtiyacı olduğunu varsayalım. Bu 'büyük yıldızlar'ın -hiç kuşkusuz işçilerin yozlaşmasının en fazla çığırıklığını yapanların çoğunluğu, bizzat burjuva ahlakının tamamen yozlaştırdığı bu kimselerdir- her birine de yılda 25.000 ruble ödendiğini kabul edelim. En önemli örgütsel ve teknik görevlerin özellikle başarılı ve hızlı bir biçimde yerine getirilmesi karşılığında ikramiye ödemek zorunda kaldığımızı varsayarak bu miktarın (25.000.000) ruble iki katına hatta daha fazla ücret isteyen yüzlerce yabancı uzman çalıştırmak zorunda kaldığımızı varsayarak da dört katına çıktığını düşünelim. Bu durumda halkın çalışmasını modern bilimsel ve teknik temellerde yeniden örgütlemek için Sovyet Cumhuriyeti'nin yılda harcayacağı 50 ya da 100 milyon ruble fazla ya da çok yüksek olacak mıdır? Elbette ki hayır. Bilinçli işçi ve köylülerin büyük çoğunluğu bu harcamayı onaylayacaktır. Çünkü onlar, kendi deneyleriyle geriliğimizin bize milyonlarca ruble zarara mal olduğunu ve burjuva aydınlarının bütün 'yıldızlarının' gönüllü olarak çalışmamıza katılmasına sağlayacak ölçüde bir örgütlenme, hesaplama ve denetleme düzeyine henüz erişemediğimizi biliyorlar.» (Lenin, age, s. 27)

Peki, proletarya diktatörlüğü altında kısmi, geçici ve proletaryanın denetimi altında gerçekleştirilen böyle bir uygulama, parti ve devlet cihazı içinde ortaya çıkmakta olan, Lenin'in işaret ettiği türden yozlaşmış unsurların bizzat parti ve devlet cihazına egemen olmaları ve onu da yozlaştırarak, tasfiye etmeleri sonucu, genel bir nitelik kazanır ve Şovyetler Birliği'nde olduğu gibi devlet politikası niteliği kazanırsa ne olur?

Bu sorunun cevabı, mesele yukarıda aktardığımız Marksist-Leninist yaklaşımla ele alındığında son derece basittir. İmtiyazlı unsurlar, temel üretim araçlarını denetimine geçirmiş, bürokratik tipte yeni bir burjuvazi oluştururlar. Proletarya diktatörlüğü ve parti yıkılarak yerine bu yeni burjuvazinin egemenliği geçer. Sosyalist devletin denetiminde toplumun yararına kullanılan «artı-ürün», tekelci devlet sermayesi haline dönüşür. Bir üretim ilişkisi olarak sermaye (kapitalizm), toplum hayatına yeniden egemen olur. Meta üretimi ve kapitalizme özgü, tüm ekonomik, siyasi, toplumsal olgular alabildiğine yayılır. Kooperatiflere sosyalist niteliğini veren toplumsal mülkiyet tasfiye edilince kooperatifler, kollektif kapitalist kurumlara dönüşür vb. Kısaca kapitalizmin restorasyonu gerçekleşir.

Demek ki, Sovyet revizyonistlerinin iddialarının tersine, «ücretli emeğin sömürülmesi» ile «yüksek ücret alan uzmanlar» sorunu arasında sıkı bir bağ vardır. Revizyonistler, «yeni burjuva öğeler» tanımının «Marksizm-Leninizmin sınıf öğretisi ile ortak hiçbir yanı yoktur» diyerek, gerçekte bizzat kendileri Marksist-Leninist sınıf öğretisini çarpıtıyor ve burjuvazinin yeniden doğması olgusunu, eski tipte özel kapitalistlerden başka her hangi bir tür kapitalizm ve kapitalist tanımayarak inkâr etmeye çalışıyorlar. Daha önce aktardığımız bir pasajda Lenin'in sınıfları nasıl tanımladığını görmüştük: «Sınıflar öyle gruplaşmalıdır ki, bunlardan biri, belirli bir sosyal ekonomi sistemi içinde tuttukları yer nedeniyle başkalarının emeğine sahip çıkabilirler.»

Meseleye revizyonistlerin anlayışı ile yaklaşırsak, toprakların geniş ölçüde devletin mülkiyetinde bulunduğu, bu toprakların üzerinde çalışan serflerden toprak-rantını sızdıran feodal unsurların (sipahi) merkezi feodal otorite tarafından görevden alınıp atanabilen ve elde ettiği toprak rantından belirlenmiş bir bölümünü kendine ücret olarak alıyordu. Sonra diğerini devlete aktaran memurlar durumunda bulunduğu merkezi feodal Osmanlı despotluğunu da «sınıfsız toplum» saymamız gerekir. Çünkü, (özel durumları ve sistemin süreç içinde uğradığı değişiklikleri bir yana bırakırsak) burada da, klasik tipte tek tek feodal beyler karşısında değil, bir çeşit kolektif feodali temsil eden ve devlet mülkiyetindeki toprakları yöneten bürokratik bir kast karşısında bulunuruz. Zaten, ağababalarının izinden giden bazı revizyonist zıpcıkları, bu sonuca (Osmanlı toplumunun sınıfsız toplum ve Osmanlı Devletinin «Kerim Devlet» olduğu sonucuna ATÜT vs. yaftaları altında) şimdiye kadar ulaşmışlardır bile.

Kaldı ki, kapitalizmin klasik biçimiyle süregeldiği ülkelerde bile, üretimin giderek toplumsallaşması, tekellerin giderek gelişip güçlenmesi vb. nedenlerle kolektif kapitalisti temsil eden devlet ve kapitalizmin «yüksek ücretli uzmanları» olan tröst yöneticileri, üretime daha çok karışmakta, üretimin yönetimini ele almakta ve tek tek kapitalistler üretimden koparak, «olsa da olur, olmasa da» rantiyeler haline dönüşmektedirler.

Engels, bu oluşumu şöyle anlatıyor:

«Her halde tröstlerle birlikte ya da tröstler olmadan, kapitalist toplumun resmi temsilcisi -devlet- üretimin yönetimini eninde sonunda üzerine almalıdır. (Engels'in dipnotu: (Al)'malıdır' diyorum. Çünkü üretim ve dağıtım araçları, gerçekten anonim ortaklıklarla yönetilemeyecek kadar gelişince ve bu yüzden devletleştirilmeleri iktisadi bakımdan kaçınılmaz olunca, -bu işi bugünün devleti bile yapsa- ancak o zaman, iktisadi bir ilerleme vardır. Toplumun kendisinin bütün üretici güçlere el koymasına doğru bir ilk aşamaya ulaşma sözkonusudur. Ama son zamanlarda, Bismarck, sanayi

kurumlarının devletleştirilmesine giriştiğinden beri her türlü devlet mülkiyetini, Bismarck'a özgü biçimde olanı bile hiç gürültü patırtı etmeden sosyalistliğe özgü ilan eden, zaman zaman uşaklığa doğru yozlaşan, bir çeşit düzmece sosyalizm doğdu...) Bu devlet mülkiyetine dönme zorunluluğu, önce büyük haberleşme ve ulaştırma kurumlarında, -posta, telgraf ve demiryolları- duyulmuştur.

«Buhranlar, burjuvazinin modern üretici güçleri yönetmeye artık yetersiz olduğunu gösteriyorsa, büyük üretim ve dağıtım kurumlarının anonim ortaklıklara dönüşmesi, tröstler ve devlet mülkiyeti, burjuvazinin bu amaç için ne kadar gereksiz olduğunu gösterir. Artık kapitalistin bütün toplumsal görevlerini aylıklı memurlar yapmaktadır. Kapitalistin artık ~~kar~~ paylarını cebe atmaktan, faiz kuponu kesmekten ve ayrı ayrı kapitalistlerin birbirlerinin sermayesini yağma ettikleri borsada kumar oynamaktan başka toplumsal bir görevi yoktur: Kapitalist üretim tarzı, önce işçileri yerlerinden eder. Şimdi ise, kapitalistleri yerlerinden ediyor ve onları tıpkı işçiler gibi, doğrudan doğruya yedek sanayi ordusu saflarına değilse de, fazla nüfus saflarına sokuyor.

«Ama ne anonim ortaklıklara ne de devlet mülkiyetine dönüşme, üretici güçlerin kapitalist niteliğini ortadan kaldırır. Bu, anonim ortaklıklarda ve tröstlerde besbellidir. Ve modern devlet, gene yalnız, burjuva toplumunun, kapitalist üretim tarzının, işçileri olduğu kadar tek tek kapitalistlerin de saldırılarına karşı maddi şartlarını sürdürme görevini verdiği örgüttür. Modern devlet, biçimi ne olursa olsun, aslında kapitalist bir makinedir. Kapitalistlerin devletidir. Toplam ulusal sermayenin ideal somutlaştırılmasıdır. Üretici güçlerin yönetimini ele almadan ne kadar ileri giderse, gerçekte o kadar çok ulusal kapitalist olur, o kadar çok yurttaşı sömürür. İşçiler, ücretli işçiler -proleterler- olarak kalırlar. Kapitalist ilişki ortadan kaldırılmaz, daha da olgunlaştırılır. Ama olgunlaşınca artık kopup düşer. Üretici güçler üzerindeki devlet mülkiyeti, çatışmanın çözümü değildir, ama çözümün öğelerini oluşturan teknik şartlar onun içinde gizlidir. (Engels, «Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm», s. 95, Sol Yay.) (abc)

Engels, kapitalizmin üretim araçlarını gittikçe artan ölçülerde toplumsallaştırarak, (bu toplumsallaşma ileri boyutlara vardığı ölçüde tek tek kapitalistler üretimi yönetmede yetersiz kalır ve üretim araçlarının devletin mülkiyetine geçirilmesi zorunlu hale gelir) ve üretimi yöneten dev organizmalar yaratarak kendini sosyalizme hazırlamaktadır. Bu olgu, bugün tüm kapitalist ülkelerde tekelci devlet kapitalizminin ulaştığı dev boyutlarda açıkça görülmektedir. Pekî, ya bu olgu, kırk yıla yakın bir süre proletarya diktatörlüğü ile yönetilmiş ve sosyalizmin tarımında ve sanayide esas olarak kurulduğu ve üretim araçlarının toplumsallaşmasının bugüne kadar hiçbir kapitalist ülkede erişmediği seviyeye ulaştığı Sovyetler Birliği gibi bir ülkede kapitalizmin restorasyonu gerçekleşirse hangi biçimlere bürünür? Açıktır ki, burada artık tek tek kapitalistlere yer yoktur. Tekelci kapitalizmin tek tek kapitalistleri saf dışı etme eğilimi, sosyalizmin üretim araçlarını ileri boyutlarda toplumsallaştırmış olmasının sonucunda varabileceği en son noktalara kadar varmıştır. Kuşkusuz, bugün dünyada proletaryanın siyasi iktidarı

ele geçirmesi durumunda sosyalist ekonominin en büyük bir kolaylıkla rgtleyebileceėi ve sosyalizm için en olgunlaşmış bir kapitalist ekonomi (nk bizzat sosyalizm döneminde bu ölçüde gelişmiştir) Sovyetler Birliği ekonomisidir.

İşte, Sovyet revizyonistlerini Marksizm-Leninizme ve proletaryaya karşı bu ölçüde düşman kılan ve Sovyet proletaryasını aldatabilmek amacıyla Marksizm-Leninizm adına bu kadar cambazlık yapmaya zorlayan da budur.

AÇIKLAMA

Marksist-Leninistler revizyonizme karşı ideolojik mücadeleyi, proletaryanın bilimsel ideolojisi olan Marksizm-Leninizmin saflığının çeşitli burjuva ideolojilerinin yozlaştırıcı etkisi karşısında korunması ve proletaryanın Marksist-Leninist bilinçle donatılması sorunu olarak ele alır ve bu nedenle her türden revizyonist akıma karşı mücadeleyi birleştirmeye ve bunlarda ortak olan burjuva özü teşhir etmeye önem verirler. Bu durum özellikle çeşitli revizyonist akımların burjuva-revizyonist ve karşı-devrimci amaçlarına Marksizm-Leninizmi alet etmeye kalkıştıkları, demagojik bir tarzda sözde Marksizm-Leninizme sahip çıkarak karşıtlarını Marksizm-Leninizmden sapmakla suçladıkları ve böylece proletarya ve diğer emekçi sınıfların Marksizm-Leninizme duyduğu sempatiyi kötüye kullanarak onların bilincini karartmaya çalıştıkları koşullarda çok daha önem kazanır.

Sovyet ve Çin revizyonistlerinin (modern revizyonizmin bu iki ana mih-rakının) dünya komünist hareketine, proletaryaya ve halklara ihanetleri, ve bu saflarda giriştikleri çok boyutlu karşı-devrimci faaliyet, devrim ve sosyalizm davasına çok büyük zararlar verdi ve vermeye devam ediyor. Onların bu karşı-devrimci faaliyetini bozguna uğratmak ve devrimci mücadelenin önüne dikmeye çalıştıkları barikatları yerle bir etmek görevi en başta gerçek Marksist-Leninistlerin omuzlarına yüklenmektedir. Ülkemiz Marksist-Leninist hareketi, 1975'ten bu yana Sovyet revizyonizmine ve uzantılarına karşı açılan çok yönlü mücadelenin ateşi içinde gelişti ve çelikleşti. Ancak Çin revizyonizmine karşı açık tavır alınması ve giderek bu revizyonizmin «Mao Zedung düşüncesi»ne uzanan köklerine inilerek, kapsamlı ve derinlemesine bir eleştiri ve teşhirinin gerçekleştirilmesi oldukça yenidir. Marksist-Leninist hareketin, Marksizm-Leninizmin ilkelerinden yola çıkarak Sovyet revizyonizminin başını çektiği revizyonist kampa karşı açtığı mücadele kuşkusuz, özünde Çin revizyonizmini de hedef alıyordu. Ama bu durum tam olarak açıklığa kavuşturulamadığı sürece ve başlangıçta Çin revizyonistlerinin ve daha sonra Mao Zedung'un Marksist-Leninist görünmesi dolayısıyla, bu revizyonizmin Marksist-Leninist hareketimiz üzerindeki etkileri, giderek azalmakla birlikte, daha bir süre devam etti. Bu durum, Sovyet revizyonizmine karşı yürüttüğümüz mücadeleyi de, belirli ölçülerde, zaafa uğrattı ve onun gelişmesini ve derinleşme-

sini engelledi. Bugün hareketimiz Çin revizyonizminin ve «Mao Zedung düşüncesinin» kapsamlı ve çok yönlü bir eleştirisini gerçekleştirerek (kuşkusuz bu eleştiri daha genişleyecek ve derinleşecektir) bu olumsuzluğu aşmış bulunuyor.

Ülkemizde çeşitli oportünist - revizyonist unsurlar özellikle bu unsurların en aşağılık bir türünü teşkil eden Çin uşağı Aydınlık - TİKP revizyonistleri-başta AEP olmak üzere uluslararası komünist hareketin ve ülkemizde de proleter devrimci hareketimizin Çin revizyonizmine ve «Mao Zedung düşüncesi»ne karşı açtığı mücadelenin gerçek niteliğini gizleyebilmek amacıyla yoğun bir demagojik faaliyet ve propaganda yürüttüler. Çin revizyonizminin uşakları, bu revizyonizme karşı mücadele etmenin «Sovyet sosyal - emperyalizminin sa- fına geçmek» anlamına geldiği uydurmasını yaymaya çalışırken, Sovyet ve Çin revizyonizmine karşı uzlaşmacı bazı ortayolcu akımlar da, proleter devrimci hareketin kendi uzlaşmacı konumlarına kayabileceği hayallerine kapıldılar, ya da saflarında bu tür hayaller yaymayı çıkarlarına uygun gördüler. Oysa hayat ve pratik, Çin revizyonizmine ve «Mao Zedung düşüncesi»ne karşı açtığımız mücadelenin, yalnızca her türden modern revizyonizmle aramızdaki uçurumu daha da derinleştirmekle kalmadığını, özel olarak Sovyet revizyonizmine karşı yürüttüğümüz mücadelenin de ufku genişlettiğini ve bu revizyonistlerin Maocu revizyonizmin tutarsızlıkları ve sapmalarıyla spekülasyon yaparak birçok devrimci unsurun kafasını karıştırmalarının bundan sonra kendileri hesabına çok daha güç olacağını gösterdi ve gösteriyor. Sovyet revizyonistlerinin, «Maoculuk» adı altında Aydınlık - TİKP gibi adi revizyonist, sınıf işbirlikcisi akımlarla, Marksist - Leninist hareketimizi aynılaştırma ve karalama demagojisine uzun süreden beri, kendilerine en yakın, revizyonizmden en fazla etkilenen unsurlar bile rağbet etmez oldular. Sovyet - Çin revizyonistleri ve uzantıları, Çin revizyonizminin günahlarını Marksist - Leninistlerin sırtına yükleyememenin sıkıntısını birlikte çekiyorlar. Onlar aralarındaki tüm burjuva - revizyonist çıkar çelişmelerine ve düşmanlıklara rağmen, bütün diğer azgın karşı - devrimciler gibi gelişen devrimin ve Marksizm - Leninizmin tehdidi karşısında açıkça ya da üstü örtülü olarak gittikçe daha fazla birleşiyorlar ve birleşecekler. Önümüzdeki dönem bu gerçeği çok daha yalın ve çarpıcı olarak ortaya koyacaktır.

Parti Bayrağı bu sayısında Sovyet revizyonistlerinin Marksizm - Leninizm kisvesi altında «Mao Zedung Düşüncesi»ne yönelttikleri eleştirilerin sahteliğini, ikiyüzlülüğünü ve onların nasıl aynı burjuva - revizyonist öze sahip olduklarını, genel hatlarıyla ortaya koyan bir yazının, parti, proletarya dikta-törlüğü, sosyalizmin inşası vb. konuları üzerinde duran birinci bölümünü yayınlıyor. Parti Bayrağı'nın önümüzdeki sayılarında yayınlanacak olan bu yazının ikinci bölümü esas olarak, Sovyet revizyonistlerinin Maocuların ekonomik gelişme teorilerini hangi açıdan eleştirdiklerini ele alacak ve bu eleştirileri eleştirirken, kapitalist Sovyet ekonomisinin içinde bulunduğu koşulla-

rı, kapitalizmin restorasyonunun ağır sonuçlarını inceleyecektir. Yine bu sayımızda AEP'nin Marksist - Leninist çizgisi doğrultusunda modern revizyonizmin yozlaşmasını değişik yönlerden teşhir eden iki yazıyı yayınlıyoruz. Bu yazılar, her ne kadar AEP'nin henüz Çin revizyonizmine karşı açık mücadeleyi başlatmadığı bir dönemde kaleme alınmışlarsa da, Marksist - Leninist özleri ve muhtevaları nedeniyle, bütünüyle Çin revizyonizmine karşı da yönelmişlerdir ve bu açıdan da öğretici bir nitelik taşımaktadırlar. Ayrıca, yine bu sayımızda, Enver Hoca yoldaşın Çin Üzerine Düşünceler kitabının ikinci cildinden, Çin Devrimi'nin niteliğine ilişkin bir yazısını yayınlıyoruz.

**PARTİ
BAYRAĞI**

Revizyonist Partiler-Tipik Burjuva, Karşı-Devrimci Partiler

FİKRET ŞEHU *

AEP MK Marksist-Leninist İncelemeler Enstitüsü tarafından düzenlenen «Parti İçinde Sınıf Mücadelesi» konulu bilimsel oturuma sunulan bu rapor Albania Today dergisinin Eylül 1977 tarihli 5. sayısından Türkçeye çevrilmiştir.

Revizyonist partileri eylemlerinin içeriğine, izledikleri siyasete, onlara önderlik edenlere olduğu gibi siyasetlerine stratejilerine, taktiklerine ve bütün eylemlerine esin kaynağı olan ideolojilerine bakarak değerlendirirsek, bütün ülkelerin revizyonist partilerinin eski ve yeni burjuvazinin çıkarlarını ifade eden ve savunan, proletaryaya Marksizm-Leninizme ve sosyalizme nihai olarak ve bütünüyle ihanet eden burjuva partilerinden başka bir şey olmadıklarını görürüz.

On yıldan fazla bir süre önce, Emek Partimiz, 5. Kongresinde, modern revizyonizmin stratejik amaçlarından birinin, karşı-devrimi desteklemek, sosyalizmi baltalamak ve kapitalizmi savunmak ve restore etmek için, Marksist-Leninist partilerin yozlaşmasını ve yıkılmasını gerçekleştirmek, onları sosyal demokrat partiler haline dönüştürmek olduğunu açıklamıştı. Parti'nin 7. Kongresinde de Enver Hoca yoldaş modern revizyonizmi teş-

* Fikret Şehu: Arnavutluk Emek Partisi Merkez Komitesi Üyesi; «V.I. Lenin» Parti Okulu Yöneticisi.

hir ederek, genelde modern revizyonistlerin, özelde de Sovyet revizyonistlerinin devrim, sosyalizm ve halkların bağımsızlık ve özgürlükleri için oluşturdıkları tehlikeden söz ederek, «Dünyada pek çok komünist ve işçi partisi Marksizm-Leninizm'den sapmış ve ona ihanet etmişlerdir, onlar sosyal şovenist, hatta sosyal-faşist partiler haline gelmişlerdir.» (1) ve iktidarda olsun olmasın sahte komünist partilerin artık proletarya partileri olmayıp, burjuva partileri haline geldiklerini, bütün revizyonist partilerin kendilerini burjuva düşüncesi açısından güzel ve çekici yapmaya çalıştıklarını belirtti.

Bizim burada amacımız, ne pek çok komünist, Marksist-Leninist partinin, işçi sınıfının siyasal partisinden burjuvazinin tipik karşı-devrimci partilerine, devrim partilerinden uzlaşma partilerine, kapitalizmin bir aracına tümüyle dönüşene kadar geçirdikleri yozlaşma sürecinin gelişimini göstermek, ne de uluslararası işçi sınıfı için çok ciddi sonuçları olan bu sona yol açan neden ve etkenlerden söz etmektir. Bu yazıda özellikle üstünde duracağımız sorun, iktidarda olan ya da burjuva kapitalist ülkelerde faaliyet gösteren bütün revizyonist partilerin karşı-devrimci burjuva sınıf niteliğini belirleyen ne olduğunu kesin olarak açıklamak, bunun nerede gözle görülebilir olduğunu ve kendini nasıl ifade ettiğini göstermektir. Bunu yapmak için, Marksizm-Leninizmin bize öğrettiği gibi «yalnızca iki yol var: Teori ve somut deney» (2). Bu nedenle, çeşitli revizyonist partilerin gerçek sınıf niteliğini göstermek için biz bu iki yolu kullanacağız.

Bir partinin niteliğinin, bir devletinki gibi, öncelikle izlediği siyaset tarafından belirlendiği bilinir; çünkü her siyasal parti bütün eylemlerini, çıkarlarını temsil ettiği sınıfın yararına gerçekleştirir; bir partinin niteliği, onun sınıfının ve partisinin yönelimlerini, hedeflerini ve programlarını ifade eden siyasal ideolojisiyle belirlenir; izlediği siyasetin temelinde yatan ideolojiyle belirlenir, çünkü siyaseti ideolojisine bağımlıdır ve her siyasal parti strateji ve taktiklerini çıkarlarını savunduğu sınıfın ideolojisinin temelleri üstüne inşa eder. Ve doğal olarak, bir siyasal partinin niteliği örgütlenme biçimleri vb. olduğu kadar, toplumsal bileşimine de bağlıdır.

56 küsur yıl önce, dünya proletaryasının önderi V.İ. Lenin şöyle dedi:

«Bir partinin gerçekten işçilerin siyasal partisi olup olmadığı, yalnızca işçilerin üyeliğine değil, aynı zamanda ona önderlik yapan kişilere, eylemlerinin ve siyasal taktiklerinin içeriğine de bağlıdır. Karşımızda duranın gerçekten proletaryanın siyasal bir partisi olup olmadığını gösteren bunun cüsudur.» (3)

Tek doğru olan bu bakış açısından yola çıkarak, revizyonist partileri, onlara önderlik edenlere olduğu gibi eylemlerinin içeriğine, izledikleri siyasete, onlara önderlik edenlere olduğu gibi, siyasetlerine, stratejilerine, taktiklerine ve bütün eylemlerine ilham veren ideolojilerine bakarak değerlendirecek, bütün ülkelerin revizyonist partilerinin eski ve yeni burjuvazinin çıkarlarını ifade eden ve savunan, proletaryaya, Marksizm-Leninizme ve

sosyalizme nihai olarak bütünüyle ihanet eden burjuva partilerinden başka bir şey olmadıklarını görürüz.

I

Bütün revizyonist partilerin siyasetlerinin, stratejilerinin, taktiklerinin ve eylemlerinin temelinde yatan ideolojiyi ele alırsak, revizyonist partilerin sözde Marksist teoriler yapmalarına, kullandıkları sözde Leninist sloganlara rağmen, işçi sınıfının devrimci ideolojisiyle Marksizm-Leninizmle aralarındaki köprüleri çoktan yıktıklarını belirtmek gerekir. Yayıdıkları «teorilerin» çeşitli formülasyonları bir yana, bütün bu partiler eylemlerinde özünde aynı ideoloji, revizyonizm biçimindeki gerici burjuva ideolojisi tarafından yönlendirilir ve ondan esinlenirler. Ama hepsi bu değil: Burjuvazi ve nefret edilen kapitalist düzenin savunucuları rolünü, işçi sınıfı ve bütün emekçi halkın devrimci hareketinin sabotajcısı rolünü olanaklı olduğunca etkin bir biçimde oynamak için, revizyonist ideologlar kadar, bütün revizyonist partiler, önderleri Marksizm-Leninizmi çağımız için «modası geçmiş» «uygunsuz» olarak tanımlamaya çalışıyorlar. Marksist-Leninist teorinin günün ve zamanın «özellikleri»ne göre uygulanması maskesi altında, aslında onu korkunç bir biçimde değiştiriyor, acımasız bir biçimde çarpıtıyor ve esrarengizleştiriyor, Marksizm-Leninizmin ustalarının düşüncelerini yeniden değerlendirmeye, en önemli sorunlara ilişkin bu düşüncelere saldırmaya, onları gözden düşürmeye ve «gömmeye» çalışıyorlar. Gerçekte Marksizm-Leninizmi, proleter toplumsal devrim teorisinden toplumsal reform teorisine, oportünist, karşı-devrimci bir teoriye dönüştürmeye çalışıyorlar. Amaçları şu: İşçi sınıfını devrim ve onu sonuna dek sürdürmek için zorunlu silahından yoksun bırakmak, onu sınıf mücadelesinden ve sosyalist devrimden, burjuva diktatörlüğünün yıkılması ve proletarya diktatörlüğünün kurulması mücadelesinden saptırmaktır.

Bütün ülkelerin revizyonist partileri ve onların işçi sınıfının ideolojisini revize etmede «birincilik» için yarışan şefleri Sovyet revizyonistlerinin 21 yıl önce kötü ünlü 20. Kongrelerinde açtıkları bu yolda dörtlüğe koşuyorlar. Fransız revizyonist partisi ve onun şefi, yeni Proudhoncu George Marchais'in durumunda olduğu gibi, bazıları açıkça «bugün demokrasi ve özgürlük sınıf mücadelesinin temel alanıdır.» (4). «yeni bir demokrasi ve özgürlük çağı açılmalıdır; savaşımızın merkez noktası budur» (5) «Fransa'da ve çağımızda, sosyalizme demokratik yoldan başka yol yok.» (6) ve günümüz koşullarında proletarya diktatörlüğünün gerekli olmadığını söyleyecek kadar ileri gidiyor! Bu tür reformist «teori»lerle proletaryayı zafere giden tek emin yoldan, proletaryanın siyasal iktidarı ele geçirmesine, çoğunluk için gerçek bir demokrasiyi sağlayacak ve bütün toplumsal haksızlıklara son verecek olan diktatörlüğünün kurulmasına götürecek yol olan şiddet dayanan devrimden döndürmeye çalışan Fransız revizyonist partisinin

ve onun şeflerinin proletaryaya ihanetlerinin ve karşı-devrimci burjuva niteliklerinin daha açık bir ifadesi olamaz!

İtalyan revizyonist partisi ve ona önderlik edenler de Fransız revizyonist partisiyle aynı konumdadırlar. Çeşitli toplumsal, siyasal ve ideolojik güçler arasında «tarihsel uzlaşma stratejisi» ile, «biz büyük bir sosyalist partiyiz; çünkü biz bir reformlar partisiyiz» (7) gibi açıkça anti-Marksist ve karşı-devrimci açıklamalarla Berlinguer'inkiler gibi, İtalyan revizyonistlerinin bir bütün olarak, «devlet organ ve aygıtlarına» polis ve silahlı kuvvetler dahil, yalnızca sıradan askerler değil, subaylarına da-«rastgele bir suçlama ya da eleştiri» yapmaktan «çok uzak» (8) olduğu teminatlarıyla, ya da «...İtalyanların hiçbir zaman bugün olduğu gibi hali vakti yerinde olmadı...», «dürüst olmak gerek, İtalya'da hiç bu kadar çok özgürlük olmamıştı.» (9) gibi acıklı cümlelerle burjuvaziye çok değerli bir hizmet sunmaktadırlar.

Bir kez daha: O, siyasal iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesi için temel koşul olan burjuva devlet mekanizmasının parçalanmasının mutlak zorunluluğu üzerine Marksizm-Leninizmin öğretilerine rezilcesine karşı durarak, işçi hareketine ve «demokratik» siyasal güçlere «mahkemelerle» ve burjuvazinin polisi ve silahlı kuvvetleri ile «daha yoğun ilişkiler kurma» çağrısı yapmaktadır; ki, proletaryanın çıkarlarına ihanetin ve bir partinin karşı-devrimci burjuva niteliğinin bundan daha açık bir ifadesi olamazdı. Eğer İtalyan revizyonist partisinin, merkezi organları «bütün demokratik güçlerin, ülkenin güvenliliğinin ve demokratik ve cumhuriyetçi gelişiminin güvence altına alınması» ve İtalya'yı pençesine almış olan «mevcut siyasal ve ekonomik bunalımın üstesinden gelinmesi amacıyla birleşmesinin hayati gerekliliğini» vurgulayan kararlar benimseyecek kadar ileri gittiği gerçeğini de göz önüne alırsak, İtalyan burjuvazisinin muhtemelen Togliattici revizyonist partiden ve onun şeflerinden daha gayretli savunucular ve daha iyi koruyucular bulamayacağı iyice açığa çıkar. Burjuva sosyo-ekonomik düzene, bugünkü burjuva devlete, burjuvazinin başlıca partilerine ilişkin olarak yaydıkları hayallerle, «herkes için demokrasi» düşüncesine ve gerici Hristiyan Demokrat Partinin «demokratik» ve «halkçı» özüne ilişkin propagandalarıyla, onlar, devrimin ve bütün emekçi halk kitlelerinin kendilerini ezen ve iliklerine kadar sömüren kapitalist düzeni hedef alan devrimci eylemlerinin ve devrim alevlerinin söndürücüsü olarak rollerini çok etkin bir biçimde oynamaktadırlar. Böylece, Enver Hoca yoldaşın AEP 7. Kongresinde söylediği gibi, İtalyan revizyonistleri «sosyalizm yolunda barışçıl yolculardan... kapitalizmin silahlı askerlerine» (11) dönüşmektedirler.

Kapitalist ülkelerin revizyonist partilerinin, özellikle de Marksizm-Leninizmin revize edilmesinde, sorunu, burjuvazi emekçi halka «saf demokrasi» vermiş gibi, burjuvazi direncinden vazgeçmiş ve emekçi halkın ço-

günüğüna boyun eğmeye hazırmış gibi, kendi ülkelerinde emeğin sermaye tarafından ezilmesi için devlet aygıtı yokmuş gibi vb., vb. sunan, «sosyallizme» hep birlikte-burjuvalar, kapitalistler, işçiler, polis, burjuva ordu, vb. ile birlikte- «reformlarla» gitme düşüncesini yayan reformist hayallerin yayılmasında öncü rol oynayan İtalyan, Fransız ve İspanyol partilerinin bütün «teorileri», kararları, bildirgeleri, tutumları, eylemleri böyle partilerin, karşı-devrimci partilerden, burjuvazinin partilerinden başka bir şey olmadığını, bunların şeflerinin proletaryanın çıkarlarının ve sosyalizmin müzmin hainlerinden başka bir şey olmadıklarını gösterir.

Revizyonist partiler ve onların şeflerinin proletarya diktatörlüğünü mahkûm etmek ve «demokrasiyi» savunmak için kullandıkları «kanıtların yanlışlığı ve ikiyüzlülüğü bilimsel sosyalizmin temel ilkelerine ihanet etmeye çalışmayan biri için açıktır. Marksizm-Leninizm bize «evrensel demokrasi» ya da «evrensel diktatörlük» diye bir şey olmadığını, sınıfların dışında ya da sınıflar üstü, sözde bütün halkın bakış açısından bir demokrasi ya da devlet olmadığını, sorunu bu biçimde koymanın sosyalizmin temel teorisiyle, tam da sınıf mücadelesi teorisiyle alay etmek demek olduğunu öğretir. V.İ. Lenin aşağı yukarı 60 yıl önce şöyle dedi:

«Güntümüzde burjuva demokrasisinin 'evrensel demokrasi' palavrası biçimindeki savunulması ve proletarya diktatörlüğüne karşı bütün bugünkü çılgınlıklar ve bağrışmalar sosyalizme açıkça ihanettir ve burjuvazinin safına gerçekten geçişi gösterir (12) «çünkü bir sınıfın bir diğerini ezdiği bir toplumda, ezilen sınıfın diktatörlüğünden başka çıkar yol yoktur.» (13)

Aslında kapitalist ülkelerin, Fransa'nın, İtalya'nın, İspanya'nın vb. revizyonist partilerinin, onların hain şefleri Marchais'in, Berlinguer'in, Carrillo'nun vb. «teorileri»nin, görüşlerinin ve siyasal taktiklerinin diğer saçmalıklarına bile bakmaksızın, proletarya ya da onun günümüz toplumundaki rolü, kapitalizmin mezar kazıcısı olarak tarihsel görevi her ülkenin proletaryasının ve dünya proletaryasının devrimci düşünce ve eyleminin birliğinden korkmaları bir yana, bilimsel sosyalizmin kurucuları tarafından yükseltile «Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!» yüce sloganına saldırılarına ve hatta proletaryanın burjuvazinin diktatörlüğünü temellerinden yıkmak ve proletarya diktatörlüğünü kurmak görevini üstlenmiş bir sınıf olarak gerçek varlığını yok edecek kadar ileri gittiklerine bile bakmaksızın-bütün bu şeylerin üstünde durmasak ve yalnızca söylediklerimizle yetinsek bile, kapitalist ülkelerin revizyonist partilerinin artık karşıdevrimci burjuva partilere dönüştüğü açıktır. Onlar burjuvaziye büyük hizmetler sunuyorlar; çünkü onlarda komünist hiç bir şey kalmamış olmasına ve proletaryanın çıkarlarına ihanet eden hainlerden başka bir şey olmamalarına karşın hâlâ işçi sınıfının partileri, komünist partiler olarak görünmekte.

İktidardaki revizyonist partiler Marksizm-Leninizme, sosyalizme ve dünya proletaryasının çıkarlarına, halkların özgürlük ve bağımsızlıklarına

ihanet yolunda sürekli kararlı adımlarla yürüyorlar; ama daha da üstü örtülü bir biçimde, Marksist-Leninist yüzlerini korumak için daha da çok çaba harcayarak. Ve Sovyetler Birliği'nin revizyonist partisi «teorileri» ve pratikleri, ve karşı-devrimci strateji ve taktikleri nedeniyle bütün ötekilerden daha da önde.

Bernstein revizyonistlerinin silah deposundan bütün ülkelerin revizyonistleri tarafından kucaklanan sosyalizme «barışçıl yol», «parlamentar yol»la geçme düşüncesini alan ve bağıra bağıra yayanın Sovyet revizyonistleri olduğu, Marksizm-Leninizmin en temel sorunlarını revize eden, «bütün halkın partisi» «bütün halkın devleti»ne ilişkin teoriler uyduran ve ortaya çıkaranın Sovyet revizyonistleri olduğu vb. biliniyor. Ve yine revizyonist partilerin sosyal-demokratlarla tümüyle birleşmesi için ellerinden geleni yaparak şu sıralar «komünistlere gelince, sosyal-demokrat partilerle eylem birliği çizgileri taktik bir yöntem değildir. Sosyal-demokrat partilerle işbirliğini,... stratejik bir çizgi olarak görüyorlar», bu siyaset «sosyalist toplumun kabulüne kadar uzun süreli ve kesin siyasettir» diye açıklama yapan Sovyet revizyonistleridir. Yönettiği revizyonist parti adına «sosyalizm için mücadelede olduğu gibi, barış ve demokrasi için mücadelede de sosyal-demokratlarla işbirliğinin geliştirilmesi için» hazır olduğunu belirten tam da hain Brejnev'dir. Son olarak günümüz koşullarında, «emekçi halkın çıkarına radikal toplumsal dönüşümler» başarmak ve birlikte «kapitalizm tarafından ortaya çıkarılan toplumsal eşitsizlik ve adaletsizliğe» (14) (!) beraberce son verebilmek üzere sosyal-demokrat partilere, onları ulusal ve uluslararası düzeyde sosyalistlerin ve «komünistlerin» eylem birliği için çağrıda bulunarak «tarihsel çözüm» önerenler tam da Sovyet revizyonist partisinin şefleridir.

Sosyal-demokrat partilerin ve şeflerinin neyi temsil ettiğini, hangi sınıfların partileri olduklarını belirtmeye ya da onların karşı-devrimci niteliğinden söz etmeye gerek yok; çünkü bu sorun çok iyi biliniyor: Sosyal-demokrat partiler kapitalizmin ve burjuva egemenliğinin sadık bekçi köpekleridir. Bununla birlikte, Sovyet revizyonistlerini «kendilerine verdikleri» adlar ve «etiketlerle» değil, «gerçekte temel teorik sorunlarda takındıkları tutumla, ortaklarıyla» (15) Marksist kıstaslarla değerlendirecek, taşıdığı «komünist parti» adına karşın Sovyetler Birliği revizyonist partisinden ve şeflerinin burjuvazinin ulusal ve uluslararası düzeyde ateşli savunucuları olduğu, Sovyet işçi sınıfının ve dünya proletaryasının çıkarlarına ihanet ettikleri açıkça ortaya çıkar.

Sovyet revizyonistlerinin işçi sınıfının devrimci teorisinin hatta Marksizm-Leninizmin çok önceden çarpıttıkları temel sorunlarının bile daha da çarpıtılması ve bozulması için kullandıkları biçimler henüz bitmedi. Örneğin: Kapitalizmden sosyalizme geçişin yolları sorunu. Çok önce değil, 1

Mart 1977'de «Pravda» yine SBKP'nin 20. Kongresinde kotarılan revizyonist tezi yayınladı ve «bir dizi kapitalist ülkede işçi sınıfının parlamentoda çoğunluğu kazanabileceğini ve onu, emekçi halka hizmet için bir araca, ezen sınıfların direncinin üstesinden gelebilecek ve kapitalizmden sosyalizme geçişi garantileyebilecek bir araca dönüştürebileceğini» (!) açıkladı. Ve hemen bu tezin ardından, Avrupa'nın ve dünyanın çeşitli bölgelerindeki kapitalist ülkelerdeki revizyonist partilerin, Sovyet revizyonistlerine göre «sosyalizme giden yolda geçiş biçimleri... rolünü oynamayı amaçlayan» «toplum yapısının tümüyle dönüşümü, demokratik birlik devletlerinin yaratılması için» programlarını destekledi. Sovyet revizyonistleri şiddete dayanan devrim yolunun terkedilmesini vaaz etmekte o kadar ileri gittiler ki, Şili'deki trajedinin oportünist «sosyalizme geçişte barışçı yol» teorisinin onarılmaz bir yenilgisi olduğunun farkına varan şefleri Brejnev, hiç utanmaksızın «Şili trajedisi, barışçı yol dahil devrimin çeşitli yolları olasılığı konusunda komünistlerin vardığı sonucu asla silip atamaz» diye vurgulayarak, bu hain teorinin savunulması gerektiğini düşünüyor. Ancak yaşadığı dönemde «parlamenter aptallığa kaymayın» çağrısı yapan, sosyalizme giden yol olarak «parlamenterizm» düşüncesini mahkûm eden Marks'ın kendisidir. Lenin de şöyle dedi:

* «Sosyalizme barışçı, reformist geçiş düşüncesi, yalnızca halis küçük burjuva aptallığı değil, aynı zamanda işçilerin açıkça aldatılması, kapitalist ücret köleliğinin süslenmesi ve gerçeğin örtbas edilmesi... «yalnızca burjuvazinin zorla yıkılması, mülküne el konması, bütün burjuva devlet aygıtının baştan aşağı yıkılması, parlamenter, yasal, askerî bürokratik, idari, belediyelere ait, vb. aygıtların yıkılması, yalnızca böyle önlemler sömürücü sınıfa gerçekten boyun eğdirmeyi garantiler.» (16)

Ve bu proletaryayı, yönetici sınıf yapar yani onu, tüm toplumsal hak-sızlıkları silip atacak, asla reformist yolla değil, şiddete dayanan devrimle başarılabilir bir şeyi yapacak konuma getirir.

Bu nedenle, burjuva parlamentolarında oyların çoğunluğunu kazanarak, sosyalizme barışçı bir biçimde geçişe ilişkin modern revizyonist görüşler, dünya proletaryasının kendi proleter devrimini gerçekleştirme hakkının yadsınmasıdır. Bu görüşler en saf reformizmdir, burjuva reformizminin savunmasıdır. Bütün dünyada burjuva reformizminin bozguna uğradığı sırada ortaya atılmaktadır. Bütün burjuva-revizyonist kapitalist ülkelerde proletaryanın devrimci hareketinin yükselişi burjuvaziyi, onun ajanlarını ve uşaklarını zorlarken ortaya atılmaktadır. Burjuvazinin bu ajanları ve uşakları, sömürücülerin egemenliğini savunmak için teorik ve ideolojik-siyasal «kanıtlar» bulmaya çalışarak kendilerini «işçi sınıfının» partileri ve örgütleri olarak gösteriyorlar.

Sovyetler Birliği'nin revizyonist partisinin karşı-devrimci burjuva sınıf niteliği, işçi sınıfı ve dünya proletaryasına ihanetli, «işçi sınıfı en merhametli sınıf, en insancıl sınıftır» diye vurgulayarak proletaryayı devrim-

den, tarihsel görevinden döndürmeyi amaçlayan o cümleler, «teoriler» ve pratiklerde açıkça sergileniyor, oysa dünya proletaryasının büyük önderi V.İ. Lenin proletaryayı **en devrimci sınıf** olarak tanımlayarak günümüz toplumunda proletaryanın en temel özelliğini oluşturan bu önemli görüşü belirtmişti.

Sovyet revizyonistlerinin karşı-devrimci burjuva sınıf niteliği aynı zamanda «bütün halkın partisi» ve «bütün halkın devleti»ne ilişkin «teoriler» gibi bugünkü Sovyet parti ve devletini «sınıflarüstü» ve «sınıfsız» olarak sunmaya çalışan, bugünkü Sovyet parti ve devletinin asıl niteliğini, gerçek burjuva sınıf içeriğini örtmek için onlar tarafından kullanılan ve hâlâ kullanılmakta olan o «teoriler»de de sergileniyor. Ama bu teorilerin «yaratıcıları»nın kendileri bile onların ne kadar saçma olduğunu anlıyorlar. Çünkü hiçbir sınıfsız ya da sınıflar üstü partinin olmadığı ve olamayacağı konusundaki pratik tarafından tümüyle doğrulanan Marksist-Leninist öğretiler çok iyi bilinmektedir. Siyasal parti ve devlet, sınıf mücadelesinin silahlarıdır ve belli bir sınıfın çıkarını ifade eder ve savunurlar. Bu çok iyi bilinmektedir. Sovyet revizyonistleri, «Proletarya diktatörlüğü devleti olarak doğmuş olan devlet, bütün halkın devletine dönüşmüştür, öncüsü (işçi sınıfının öncüsü -benim notum- F.Ş.) bütün halkın partisine dönüşmüştür. Bu durumda devletin sosyalist niteliği değişmez ve işçi sınıfı toplumda önder rolünü sürdürür» (17) biçimindeki diğer saçmalığı da benimseyip, savunarak, teori ve pratikte proletarya partisini ve devletini tasfiyeyi amaçlayan ünlü «teori»lerini mükemmelleştirmeye çalışıyorlar. Bu yüzden, madem ki devletin doğası sınıf damgasını üzerinde taşıyor ve bu parti ve «bütün halkın» devletinde önder rol belli bir sınıf tarafından oynanıyor, bizim bir «bütün halkın» devletine ve partisine sahip olduğumuz görüldü! Ama böyle safsata ve entrikalar, burjuva ve küçük-burjuva sınıf önyargılarıyla ya da ihanete bulandırılmış bir bilince sahip, olayları nesnel olarak gören ve değerlendiren hiç kimseyi aldatamaz ve bu safsata ve entrikalar parti ve devlet üzerine Marksist-Leninist öğretiyeye ya da tarihsel deneye karşı çıkarılamazlar. Diğer yanda, Marksist-Leninistler proleter devletten söz ettikleri zaman akıllarında **«Proletaryanın siyasal egemenliğinin, diktatörlüğünün, yani başkalarıyla paylaşmadığı bir iktidarın kabulü»** (18) olduğu, Marksist-Leninistlerin işçi sınıfının devletinin yalnızca proletarya diktatörlüğü olabileceği ve **«proletarya diktatörlüğü kavramı... yalnızca bir sınıf siyasal iktidarı tek başına eline aldığı ve ötekileri ve kendini 'halkçı' hükümete ilişkin sözlerle aldatmadığı zaman anlam taşır.»** (19) tezine bağlı oldukları bilinir. Komünist partiden söz ettikleri zaman Marksist-Leninistlerin aklında **işçi sınıfının** devrimci ideolojisinin yol gösterdiği **işçi sınıfının** olduğu kadar kendilerini **işçi sınıfına** görüşleriyle birleştiren bütün emekçi halk kitlelerinin çıkarlarını ifade eden ve savunan **işçi sınıfının** siyasal partisi vardır.

Aslında, Sovyetler Birliği'nde iktidarda olan parti ve bugünkü Sovyet devleti hiçbir şekilde «bütün halkın» değildir; her ne türde olursa olsun, bütün öteki siyasal parti ve devletler gibi sınıf niteliği taşır. «Komünist» adını korumasına rağmen Sovyetler Birliği'nin revizyonist partisi iç ve dış siyasete ilham veren ve bunları geliştiren sosyal-faşist ve sosyal-emperyalist devletin tümüyle gerici eylemlerini onaylayan, karşı-devrimci strateji ve taktikler izleyen revizyonizm biçimindeki burjuva ideolojisinin yol gösterdiği yeni, bürokratik Sovyet burjuvazisinin çıkarlarını ifade eden ve savunan burjuva, faşist bir partiden başka bir şey değildir. Bunlar, dünyanın bütün emekçileri ve halklarının çıkarlarına karşı olduğu kadar, Sovyetler Birliği'nin ve öteki eski sosyalist ülkelerin işçi sınıfı ve bütün emekçi halkının çıkarlarına karşı siyaset ve eylemlerdir, başka türlü de olamazlar.

Bugün yeni sömürgeci ve savaş kışkırtıcısı bir devlete dönüşmüş olan bugünkü Sovyetler Birliği'nin hegemonyacı, yayılmacı, tipik emperyalist siyasetine ilişkin olarak gizli-saklı hiçbir şey kalmadı; Büyük Rus şovenizminin egemen ideoloji durumuna getirildiği ve ulusal baskının bugün Sovyetler Birliği'ni yöneten kliğin izlediği burjuva sınıf siyasetinin parçası haline geldiği bilinen bir gerçek, tıpkı «sınırlı egemenlik», «sosyalist topluluğun hayatı çıkarları» vb. «teoriler» ya da sosyal-emperyalist Sovyetler Birliği tarafından izlenen «büyük devlet» megalomanisi ve «her şeye muktedir olma» siyasetini kışkırtan «teoriler» hakkında gizli bir şey olmadığı gibi. Geçenlerde Sovyet revizyonist partisinin merkezi organı «Pravda»da bu doğrultuda bir açıklama yer aldı. Nietzsche'nin felsefelerinden birini ve onun «seçilmiş»in eliti görüşünü geliştiren ve nazizm ideologlarının geniş ölçüde yararlandığı «üstün insan» kavramını anımsatan bir açıklama. «Pravda»nın bu Nietzscheci açıklamasına göre «Sovyetler Birliği'nin dünyadaki varlığı sayesinde, Avrupa halkları faşist işgalcilerin boyunduruğundan, kölelik ve fiziksel yok olmadan kurtulabildiler»(20) (!) Kuşkusuz Marksist-Leninist devrimciler Sovyetler Birliği'nin Komünist Partisi (Bolşevik) ve J.V. Stalin önderliğindeki Kızıl Ordunun faşizmin yenilgisinde oynadığı büyük rolü şükranla anıyor. Ama Sovyet halklarına ihanet edenlerin bugün yaptıkları, olağanüstü aşırılıkta bir büyüklük hastalığı ve saf gericiliktir. Onlara kalsa bütün bir kıtanın halkları «fiziksel yok olma» dan o günün Sovyetler Birliği gibi sosyalist bir devlet dahi olsa, bir tek devlet tarafından kurtarılmıştır, üstelik «bütün dünyadaki emekçi halkların özgürlük ve zaferleri» tam da bu devlet sayesinde sağlanmıştır. Böylesine açık anti-Marksist, proletarya ve halk düşmanı, idealist bir açıklamanın, buna benzer «Sovyetler Birliği'nin varlığı olmaksızın ulusal kurtuluş hareketinin başarıya ulaşması olanaksızdır» biçimindeki açıklamanın, Sovyetler Birliği revizyonist partisi önderliği ve şefi Brejnev tarafından geliştirilen bu türdeki tüm «teori»lerin amacının Sovyet emekçilerini saldırgan milliyetçilikle doldurmak, aralarında Sovyet «süper devleti» düşüncesini yerleştirerek

onları hegemonyacı amaçlarının gerçekleşmesine yöneltmek olduğu anlaşılabilir bir şeydir.

Sovyetler Birliği revizyonist partisinin burjuva, faşist sınıf niteliğinin çok açık bir kanıtı olan bu açıklamadan sonra, ardında saklanan gizli amaçlardan olduğu kadar, Sovyet revizyonist partisinin gerçek karşı-devrimci, burjuva sınıf niteliğini gösteren kanıtlar gibi bir dereceye kadar sınırlı olan ve sözde geliştirmekte olan bir çok ülke tarafından izlenen ve Sovyet revizyonistleri tarafından yayılan gelişmenin «kapitalist olmayan yolu» ve «sosyalist yönlendirme yolu» üzerine anti-Marksist «teorileri»nden söz etmek gerek. Gene de, V.İ. Lenin'in yaşadığı sürece benzer görüşlerle mücadele ettiğini ve **«geri ülkelerde burjuva demokratik özgürlüğe komünist bir renk verme girişimlerine karşı kararlı bir mücadeleye duyulan gereksinimi»** (22) vurguladığını göz önüne alırsak, böyle «teoriler»le geliştirmekte olan ülkeleri sosyal-emperyalist devlete ekonomik ve siyasal olarak bağımlı kılmaya ve onları kendi derebeylik alanlarına dönüştürmek isteyen Sovyetler Birliği revizyonist partisinin gerçek amacı anlaşılabilir. Daha fazla uzatmadan şu sonucu çıkartabiliriz: tüm bu söylenenlerden açıkça görülebileceği gibi, iktidarda olsun olmasın tüm revizyonist partiler tipik karşı-devrimci, burjuva partiler, ulusal ve toplumsal ihanet partileri, sosyal-şovenist ve hatta sosyal-faşist partilerdir.

Bu sonuç, her şeyden önce, onlara ilham veren revizyonist burjuva ideolojilerinden ve iktidarda olduğu yerlerde, burjuva ve revizyonist ülkelerde (Sovyetler Birliği'ni ele alınca, aynı zamanda egemenliğini genişletmeyi ve tüm dünyadaki hegemonyasını güvence altına almayı) kapitalist düzeni sürdürmeyi ve proletarya diktatörlüğünün var olduğu ülkelerde kapitalizmi restore etmeyi amaçlayan stratejilerinden çıkmaktadır. Bu sonuç, aynı zamanda tüm revizyonist partilerin izledikleri siyasetten de çıkmaktadır. Bu revizyonist partilerden iktidarda olmayan bir bölümü, burjuvazinin öteki partileriyle birlikte devlet iktidarında bir yer tutmaya ve burjuvazinin işlerinin yöneticisi olmaya çalışıyorlar. Sadakatlerinin en büyük kanıtını vermeye çalışırken hükümette temsil edilirlerse var olan hükümetlerin izledikleri iç ve dış siyaseti aynen izleyecekleri konusunda güvence verecek kadar ileri gidiyorlar. Öte yandan, iktidarda olan partilerin oluşturduğu öteki gruptan bazıları, ülkelerini Moskova'nın kölesi haline döndürdükleri halde (Sovyet patronlarının diktesiyle siyasetlerini inşa eden eski sosyalist ülkelerin durumunda olduğu gibi) yönettikleri burjuva devlette kazanmış oldukları mevzilere sarılıyorlar. Öte yandan, özellikle, Sovyetler Birliği revizyonist partisi, iktidarda olan sınıf, yeni bürokratik Sovyet burjuvazisi için azami kârı garantilemek amacıyla, sosyal-faşist ve sosyal-emperyalist devlet aracılığıyla, tüm dünya halkları üzerinde olduğu kadar, «kendi» ülkesindeki halklar ve uluslar üzerinde de sınıfsal ve ulusal, siyasal ve ekonomik baskı ve sömürü uygulamaya çalışıyor. Nihayet, bu so-

nuç, ulusal ve uluslararası planda revizyonist partilerin yalnızca karşı-devrimci, burjuva partilerin benimseyebileceği tutum ve eylemlerinden çıkmaktadır.

II

Tüm ülkelerin revizyonist partilerinin burjuva niteliği aynı zamanda bu partilerin toplumsal bileşimlerinde ve önderliklerinde de belirgindir. Bu oldukça anlaşılabilir bir şeydir: İdeolojik ve siyasal alanda oportünizm her zaman örgütsel alandaki oportünizmle bağlantılıdır.

Ve gerçekte, doğru bir Marksist-Leninist partinin üzerinde inşa edildiği bütün kural ve ilkeleri ihlal eden, onların Leninist, devrimci ruh ve içeriklerini soyup soğana çeviren çarpıtan ve zıttına, gerici, burjuva faşist kurallar ve ilkelere dönüştürdükten sonra revizyonist yollarını ve karşı-devrimci siyaset ve amaçlarını gerçekleştirmek için kullanmış ve hâlâ kullanan bütün revizyonist partilerde olan budur. Bunun yanı sıra, Lenin'in en devrimci sınıfın, işçi sınıfının, devrimci öncüsü olarak görevini başarmak, kapitalizmle mücadelesinde proletaryaya önderlik etmek ve komünizmi inşa etmek için, saflarında sermayenin koşullarında ezilen sınıf ve kitlelerin en iyi temsilcilerini, komünizme içtenlikle bağlı olanları ve yalnızca onları bulundurmak zorunda olan siyasal partisinin üyelerinin niteliğinin geliştirilmesine özen göstermeye ilişkin öğretilerini de terk ettiler. Böylece revizyonist partiler, devrimci kadroları ve işçileri kovarken, kapılarını her çeşit unsura, proleter olmayanlara, beyaz yakalılara, aydınlara ve başka unsurlara açtılar.

İktidarda olmayan bazı revizyonist partiler, geçmişin revizyonist cep-haneliğinden her şeye ve herkese açık büyük bir demokrat parti, reformlar ve sınıf işbirliği yolunu izlemesi gereken bir parti düşüncesini aldılar ve parlamenter seçimlerde olanaklı olduğunca çok oy alabilmek için her türden insanı saflarına kabul ettiler.

Örneğin iktidarda olmayan partiler arasından Fransa'nın revizyonist partisini ele alalım ve üyelerinin toplumsal ve ideolojik bileşimleri açısından teori ve pratikte ne kadar kötü bir duruma geldiklerini görelim. Burada ilk önce, George Marchais'ten, Fransız revizyonistlerinin partilerini nasıl düşlediklerini açıkça gösteren bazı tez ve cümlelere dikkati çekelim. «Güçlü» ve «etkili» bir partiye duyulan gereksinmeden söz eden Marchais bunun «partinin saflarında çok önemli bir artışı... gerektirdiğini», «büyük bir siyaseti (sınıf uzlaşmacısı bir siyaseti kastediyor-benim notum-F.Ş.) uygulamanın büyük bir parti gerektirdiğini», bunun «yalnızca toplumsal değil felsefi ve siyasal çoğulculukla» başarılabileceğini, bu anlamda da «komünistlerle hristiyanlar arasındaki yakınlaşmanın büyük önem taşıdığını» (23), «inançlarının ya da dinsel uygulamalarının hiçbirinden vazgeçmemiş olan bu kişilerin (hristiyanların-benim notum-F.Ş.) önemli bir bölümünün»

Marchais'in böbürlendiği gibi, «partide savaştıklarını» (24) söylüyor.

Bu yüzden revizyonistler «işçi sınıfının» partisini mükemmel olarak örgütlenmiş, çelik disiplinli, güçlü bir düşünce ve eylem birliği olan, saflarında hiziplerin ve oportünist unsurların varlığı ile uzlaşmaz olan, devrimci unsurlardan oluşan ve tek bir ideoloji ve felsefeye, Marksizm-Leninizme sahip olan bir parti olarak değil; şekilsiz, içinde «işçilerin, büro memurlarının, teknisyenlerin, köylülerin, öğretmenlerin, artan sayıda mühendislerin, sanatçıların ve aydın kişilerin birleştiği» (25) bir kongre, «pek çok düşünce eğilimlerinin ifade özgürlüğünün saygı gördüğü bir kongre» (26) olarak kavriyorlar. Ve partiye ilişkin bu anti-Marksist kavramlar diğer şeylerden ayrı olarak pratikte partinin bileşiminde ifadesini buluyor. Fransız revizyonist partisinin bileşimine ilişkin en son verilere bakalım. Bu noktada dikkat çeken bir olgu var. Bu parti iktidarda olmamasına, dolayısıyla da devleti ya da çeşitli organlarını ve kurumlarını ve devlet idaresini v.b. yönetmemesine karşın, 22. Kongresinde delegelerin % 42 si memurların ve büro çalışanlarının saflarından geliyordu. Ve öğrenciler eklendiğinde bu sayı % 45 e çıkıyordu. Bu yüzden, küçük-burjuvazinin tüm tabakalarından gelen delegeleri kapsamadığını belirtmek gerekir. Kuşkusuz Marksist-Leninistler çeşitli küçük burjuva tabakalardan unsurların partiye kabul edilmelerini yadsımazlar. Ama Marksizm-Leninizme göre, onlar yalnızca bir sınıf olarak kendi çıkarlarını bir yana koyar ve proletaryanın çıkarlarını benimser ve savunurlarsa, proletaryanın çıkarları için ve proletaryanın bayrağı altında savaşırlarsa partinin saflarına katılabilirler. Ama, yukarıda sözünü ettiğimiz Fransız revizyonist partisinde durum böyle değil: O, küçük burjuva tabakalarını toptan, oldukları gibi kabul ediyor, küçük burjuva tabakası olarak «hatta bir tüzük hakkında bile sahipler» (27). Burada Fransız revizyonist partisinin bileşimine ilişkin ilginç bir olgu daha ortaya çıkıyor. Bu kez partinin 22. Kongresindeki delegelerin parti üyeliklerinin süresine ilişkin: Bu Kongre'deki delegelerin % 61'i 1968'den sonra partiye kabul edilmiş, % 83'ü ise 1958'den beri partiye üye (28). Bu hemen hemen tüm delegelerin Marksist-Leninist teori temelinde değil, revizyonist tezler ve proletaryaya ihanet temelinde eğitilen ve geliştirilen unsurlar olduğu anlamına gelir. Bu, anlaşılabilir bir şeydir. Partisinin 21. Kongresinde anti-Marksist Marchais'in: «partimiz, komünist olmak isteyen Fransız kadın ve erkeklerine Marks, Engels ve Lenin'i okuyup okumadıklarını, özümleyip özümlemediklerini hiç bir zaman sormadı. Bugün böyle bir şey yapmak saçma olurdu» (!) diye açıklaması boşuna değildi.

Diğer burjuva kapitalist ülkelerdeki revizyonist partilerin bileşimi ve partiye ilişkin kavramları gibi, Fransız revizyonist partisinin bileşimi hakkında da pek çok ilginç olgu gösterilebilir. Ama yukarıda anlattıklarımızın, bu bakış açısından da, kapitalist ülkelerin revizyonist partilerinin örneğin reformist, karşı-devrimci siyasetlerini «kendi» burjuvazilerinin ve uluslar-

arası burjuvazinin çıkarları için proletaryanın çıkarlarını kurban etme siyasetini uygulamalarına hizmet eden, sosyal-demokrat türden burjuva partiler olduğunu göstermek için yeterli olduğunu sanıyoruz.

İktidarda olan revizyonist partilerde de partinin örgütlenmesi ve bir bütün olarak partinin ve özel olarak önderliğin toplumsal bileşimine ilişkin kavramları ve eylemleri ele alınırsa, durum burjuva kapitalist ülkelerde faaliyet gösteren revizyonist partilerinkine özünde aynıdır.

Bu yönlerde de, Marksizm-Leninizmi revize etmede ve anti-Leninist eylemlerin uygulanmasında Yugoslav ve Sovyet revizyonistlerinin iktidardaki revizyonist partiler arasında ilk sırayı aldıklarını belirtmek gerekir. Bu ülkelerde iktidarda olan siyasal partilerin yozlaşmasına ve burjuva partilere dönüşmesine yol açan eylemleri haklı göstermek ve maskelemek için hem Yugoslavya revizyonist partisi, hem de Sovyetler Birliği revizyonist partisi pratikte işçi sınıfının partisinin proleter sınıf niteliğini yadsımayı amaçlamış ve amaçlamakta olan birçok «teoriler» icad ettiler.

Partinin örgütlenmesine ilişkin olarak, Yugoslav revizyonistleri çeşitli, anti-Leninist uyarlamaları ortaya çıkardılar. Burada Yugoslavya Komünistler Birliği'nin 7. Kongresini izleyen 4. Plenumda bu revizyonist partinin neyi temsil ettiğinden söz edilirken «şimdi temeli, işçi sınıfının temsilcisi değil, ama işçi sınıfının kendisi diyebileceğimiz bir noktaya dönüştü» dendiğini anmaktan öteye gitmemize gerek yok. Bunun tümüyle tasfiyeci bir tez olduğu açıktır çünkü işçi sınıfının örgütlü öncüsü olarak partisi ile işçi sınıfının kendisi arasındaki ayrımı bütünüyle ortadan kaldırıyor. Tasfiyeci görüşler, tasfiyeci uygulamalara yol açmak zorundadır. Gerçekten, 20 yıl önce, Kardelj ve Tito'nun partinin rolünün yalnızca eğitsel olduğu yolundaki görüşlerini düşmanca ve tasfiyeci görüşler olarak mahkûm ederken Enver Hoca yoldaş şöyle dedi: **«Orada (Yugoslavya'da-benim notum-F.Ş.) bütün parti organları feshedilmişken bir merkez komiteleri ve birkaç memurları var.»** (29) Gerçekte, Yugoslavya'da bu durum, Yugoslav revizyonistlerinin partiye ilişkin olanlar da dahil, bütün görüş ve uygulamalarının Yugoslavya Komünistler Birliği'nin kötü ünlü programında özetlendiği ve sistemleştirildiği 7. Kongresinden çok önce vardı. Bu arada, 8. Kongrede açıkça anti-proleter bir tez ortaya atıldı ve «biz işçileri idealleştirmiyoruz», «ama onlar, sınıf çıkarlarının bayraktarları olarak bizi ilgilendiriyorlar» dendi. Başka bir deyimle, işçi sınıfına ilişkin cümleler, Yugoslav revizyonistleri tarafından proleter maskelerini korumak için, demagoji uğruna kullanıldı. Ve 9. Kongrede Yugoslavya revizyonist partisinin «kendini klasik bir partiden, yeni türde bir ideolojik siyasal önderlik örgütüne dönüştürme işlemine de başladığı» açıkça ilan edildi. Yugoslav revizyonistlerinin «klasik parti» terimiyle neyi ima ettiklerini açıklamaya gerek yok; çünkü herkes «klasik parti»nin onlar için başka şeylerin yanı sıra, partinin bileşiminde ve yapısında sınıf kıstasının korunmasını gerektiren -ama Yugoslav

revizyonistlerine göre bu «artık kullanılmaz hale» gelmiştir- Leninist tipte bir parti olduğunu bilir. Bu nedenle, Leninist tipte bir partiye karşı çıkmak için, gerçek «komünist» parti örneği olarak gösterdikleri Yugoslavya Komünist Birliği tipindeki «yeni parti» tezini ortaya attılar.

Parti yapısına ilişkin bu anti-Marksist kavramlara uygun olarak, Yugoslav revizyonistleri partiyi «kültürlü» kişilerle, Tito'nun kendisinin de kabul ettiği gibi üyeleri «para peşinde koşan» bu burjuva partisinde artık egemen olan bürokratlar, teknokratlar, kariyeristler vb. ile doldurmaya başladılar. Ve bu «teoriler»in ve uygulamaların bir sonucu olarak Yugoslavya'nın sözümona Komünistler Birliği, artık şekilsiz bir partiden başka bir şey değildir. Öyle ki, Lenin'in 75 yıl önce Marksizm-Leninizm düşmanlarına karşı büyük bir mücadele verdiği, üyelik aidatlarının ödenmesi gibi komünist partinin üyesi olmanın ana gereklerinden birinin bile uygulanmadığı şekilsiz bir partiden başka bir şey değil. Böylece örneğin 1969'da Komünistler Birliği üyelerinin Croatia'da % 34'ü, Makedonya'da % 74'ü aidatlarını ödemediler. Ve bu olgu sürüyor: 1972'de Croatia'da üyelerin % 25 i, Makedonya'da % 40 u aidatlarını ödemediler. Bunun yanısıra Yugoslav revizyonist partisi, Birliğin 10. Kongresinde Tito'nun kendisinin de kabul etmek zorunda kaldığı gibi, «örgütsel olarak sağlamlaşan» ve «iktidar için mücadeleyi» kışkırtmaya çalışan hizipler tarafından kemiriliyor ve gene Tito'nun kabul etmek zorunda kaldığı «örgütü bir tür tartışma klübüne dönüştürme» eğilimleri var.

Yugoslav revizyonistlerinin 10. Kongrelerinde ifade edilen bir kavrama, partideki aydınların rolüne ilişkin sınıf kavramına da dikkati çekmenin önemli olduğuna inanıyoruz. Bu Kongre'de şöyle dendi: «aynı zamanda işçileri, işçi sınıfının bir unsuru olan aydınlardan ayırma eğilimlerini de ortadan kaldırmalıyız. Aydın yaratıcılar Komünistler Birliği'nde her zaman önemli ve ayrı bir yere sahip olmuşlardır».

Şimdi, 10. Kongre'nin verileri temelinde Yugoslav revizyonist partisinde işçilerin ne yer tuttuğunu görelim: 1960'ın sonunda işçiler % 36.1 i oluşturuyordu, 1970 in sonunda % 29.9 ve 1972'nin sonunda % 28.7. Bu düşüşe yalnızca daha az işçinin kabulünün sonucu değil, işçilerin partiden kovulması ve işçilerin partiyi terketmeleride yol açtı. Birçok istifa var. Böylece kovulan ya da gönüllü istifa eden işçilerin yüzdesi, toplu kovmaların 1969 da % 51.3, 1970 de % 47 1972 de % 40 ını oluşturuyordu. Köylü (Yugoslavya'da adlandırıldıkları gibi «kırsal üreticiler») üyelere gelince, 1960'da Birliğin tüm üyelerinin % 13 ünü ve 1970 de % 6.5 unu oluşturuyorlardı.

Siyasal bir partinin toplumsal bileşimi ve sınıfsal niteliğine ilişkin siyasetinin çok önemli bir göstergesi olan başka benzer rakamlar üzerinde daha fazla durmayı değil, YKB'den pekçok işçinin, Yugoslav revizyonist-

lerinin kendi rakamlarına göre, 1973 e kadar her yıl 10 ila 15 bin işçinin istifasının bile Birliğin burjuva sınıf niteliğinin göstergesi olduğunu vurgulamak istiyoruz; çünkü hiç kimsenin sınıfının çıkarlarını ifade eden ve savunan bir partiyi terketmek için nedeni olmadığı açıktır. Ama gerçekte her açıdan, Yugoslavya Komünistler Birliği uzun süredir Yugoslav burjuvazisinin siyasal partisidir ve işçi sınıfını ve Yugoslavya'nın diğer emekçi kitlelerini vahşice ezer ve iliklerine kadar sömürürken bu sınıfın çıkarlarını ifade eder.

Sovyetler Birliği revizyonist partisi ve iktidardaki öteki revizyonist partilere gelince, onların proleter toplumsal bileşiminin, proletarya düşmanı bir üyeliğe kabul siyaseti izlenmesi ve parti kartlarının yenilenmesi vb. maskesi altında partiden devrimci kadroların, işçilerin, **kitleler olarak** kovulmasıyla yeni bürokratik burjuvazi ve öteki sömürücü tabakaların lehine değiştiğini vurgulamak gereklidir.

Tam da işçilerin partisinin proleter sınıf niteliğini yok etme amacıyla icad ettikleri «bütün halkın partisi»ne ilişkin «teori», Sovyet revizyonistlerinin azami sayıda proleter olmayan unsurları kabul etmelerine ve partiyi bir memurlar, bürokratlar ve teknokratlar partisine dönüştürmelerine yardımcı oldu. Böylece, Sovyetler Birliği'nin revizyonist partisi **«asla aydın-lara güvenmeyeceğiz, işçilere ve yoksul köylülere yol gösteren proletar-yanın öncüsüne güveneceğiz»**(30)... **«düzeni proletaryanın kuracağını söy-lüyoruz»** (31)... **«partinin çok fazla büyümesinden endişeliyiz, çünkü yalnız ca vurulmayı hakeden kariyeristler ve şarlatanlar kaçınılmaz olarak yönetici partinin saflarına kurnazca sızmak için ellerinden gelen her şeyi yaparlar.»** (32) diyen Lenin'in öğretilerini terk ederek, aydınların, bürokratların ve teknokratların günümüz Sovyetler Birliği'nin gelişiminde, Sovyetler Birli-ği'nin «gelişmiş sosyalist toplumun inşası aşaması»ndaki büyük rolünü vurgularlar ve bu da partinin ve özellikle önder organlarının toplumsal bileşiminde ifadesini bulur.

Aslında, Sovyet kapitalist toplumunun belli başlı niteliklerinden biri, günümüz Sovyetler Birliği'nin, partinin, devletin, ekonominin, kültürün vs. bütün kilit noktalarını ve önderlik düzeylerini sıkı sıkıya elinde bulunduran bir bürokratlar ve teknokratlar kastı tarafından yönetildiğidir. Sovyet re-vizyonist partisinin 25. Kongresi'nde verilen rakamlar partinin proleter ol-mayan bileşimi gibi, bunu da açıkça anlatıyor. Böylece, bu partinin toplam üyelerinin % 44.5 ini beyaz yakalı işçiler oluşturuyor, keza 24. ve 25. kong-reler arasında partiye kabul edilen öğrencilerin oranı % 2.3 arttı. Eğer Sov-yet revizyonistlerinin kendilerinin verdikleri rakamlara göre, daha yüksek okullara alınanların ezici çoğunluğunun devlet memurları dahil, şehir ay-dınlarının çocukları olduğundan söz edersek (örneğin Novosimbirsk böl-gesinde, orta okullardan mezun olanların yalnızca % 18 i kollektif çiftçi-lerin ya da devlet çiftliklerinde çalışan işçilerin çocuklarıyken, % 82 si bu

kategoriden geliyor) Sovyet revizyonist partisinde artan aydın-teknokrat etkisine eğilim daha da açık hale gelir. Teknokratizm ve bu partinin burjuva sınıf niteliği önder organların toplumsal bileşiminde daha da açık görülür: Cumhuriyet, eyalet ve bölge MK sekreterlerinin % 95.5 aydın bunların da % 70'i mühendis ziraatçı ya da teknisyendir. (33) Resmi rakamlara göre Sovyet revizyonist partisinin üyelerinin yalnızca % 41.6 sı işçidir. Ama burada Sovyet revizyonistlerinin, Yugoslav, Polonyalı ve diğer revizyonistler gibi, yalnız işçileri değil, işletme yöneticilerini ve başka pek çok üretim müdürünü, genel olarak Marksist-Leninist kavrama göre kapitalist ülkelerde işçi aristokrasisini oluşturan o tabakayı da gözönüne alıp, hesapladığı gerçeğini hatırlamalıyız. Ve örnek Brejnev'in Sovyetler Birliği'nde işçi sınıfının yöneten sınıf olmaktan çıktığının kanıtı ve bürokratlar ile teknokratların önder rolünün çok açık bir doğrulaması olan bu durumu, aslında bileşimi açısından da tıpkı Enver Hoca yoldaşın AEP'in 7. Kongresinde koyduğu gibi bütün Sovyet toplumunun en küçük gözeneklerine kadar burjuvallaşması gibi, bütünüyle burjuva bir partiye dönüştürülmüş olan partinin «nitel gelişimi» olarak sunmaya çalışıyor.

Aynı olgu, 20 yılda partideki işçilerin yüzdesinin % 60 dan 40 a düştüğü ve yalnızca, 3 yıl içinde, 1956 dan 1959 a kadar, Gomulka kliğinin 1956 yılında partiye üye olanların % 47.6 sını attığı Polonya revizyonist partisinde de gözlemlendi ve gözleniyor.

Polonya revizyonist partisinin 7. Kongresinin verileri temelinde bileşiminin, saflarında burjuva ve karşı devrimci unsurların artmasına yol açan büyük değişimlere uğradığı ortaya çıkar. 3. ve 7. kongreler arasındaki dönem boyunca Polonya revizyonist partisinin saflarına % 40 ı işçi olan 2.300.000 yeni üye alındı, ama 600.00 işçi de kovuldu. (34) Bütün bu hareket burjuva unsurların bu partide egemen olması sonucunu getirdi. Polonya partisnin proleter bileşiminin dönüşümü için kullanılan ana yöntem işçilerin **kitlesel olarak** kovulması ve pek az işçinin kabul edilmesidir. Bunun ötesinde, kabul edilen işçilerin bile revizyonist siyaseti izleyebilecek, küçük burjuva görüşlü deneysiz işçiler arasından seçilmiş olduğu ve işçi sınıfının çıkarlarına ve ideallerine ihanet eden bu partinin burjuva niteliğini anlayan devrimci işçilerin partiden ayrıldığı vurgulanmalıdır.

Partide proleter partisine yabancı olan kıstaslardan kaynaklanan kitle kovulmaları ve kitle kabulleri gerçekleştirildiğinden ve pek çok devrimci işçi partiden istifa ettiğinden beri, açık ki Polonya revizyonist partisi içinde işçi aristokrasisi, ya da küçük burjuva bilinçli deneysiz işçilerin bile azınlığı oluşturduğu tamamen «yeni» bir parti, tipik bir burjuva partisi haline geldi. Teknokratlar, aydınlar, zengin ve orta köylüler partinin bileşiminde egemen durumdadır, Polonya revizyonist partisnin bugünkü durumunu göstermek için bir örnek alalım. Bu partinin 7. Kongresinde delegeler arasında kırsal alandan bir delege, delegeler arasında en yoksul ola-

arak kabul edilen «belli bir» Zigmund Stankovsky düşünelim. Bu delege «çalışması sayesinde» evini bir TV seti, bir buzdolabı, iki modern mutfak aleti, bir radyo, bir teyp, bir telefon, bir kamyon ve bir treylerle donatmıştı. O sırada 6 odalı bir ev ve hayvanları için ahırlar inşa ediyordu ve özel mülkü olarak 9 hektar arazisi vardı. Sanıyoruz bunun yoruma ihtiyacı yok; çünkü bu durumun anlamı açık seçik ortada: Kongredeki delegelerin en yoksulu ona başkalarını sömürmek olanağını bile veren böyle koşullarda yaşayınca, açıktır ki kongreyi yapan bir parti işçileri ve yoksul köylüleri vahşice sömüren şehir ve kır burjuvazisinin partisinden başka bir şey değildir.

Bu aynı zamanda Baltık limanlarındaki 1970 yılı çarpışmaları gibi, kanlı çarpışmalara dönüşen ve devletin temellerine yöneltilen Radom ve Ursun şehirlerindeki geçen Haziran olayları gibi işçilerin grev ve protestoları tarafından da doğrulandı, çünkü kendi devleti ise ve eğer kendi partisi tarafından önderlik ediliyorsa işçi sınıfının grevler, ayaklanmalar ve protestolarla devlete baş kaldırmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle, Sovyetler Birliği'nin çeşitli Cumhuriyetlerinde ve öteki revizyonist ülkelerde olduğu gibi işçilerin grev ve ayaklanmalarla Polonya'daki yeni burjuvazinin vahşi sömürsüne karşı baş kaldırması bütün ülkelerdeki revizyonist partilerin tipik karşı devrimci burjuva partileri olduğu gerçeğinin açık bir kanıtıdır.

Sonuç olarak iktidarda olan ya da olmayan bütün revizyonist partilerin ne pahasına olursa olsun maskelerini korumak için kendilerine «işçi sınıfının» partileri ve «komünist partiler» ünvanını vermek için ellerinden geleni yaptıkları biliniyor. İşçi sınıfının uyanıklığını köreltmek, onu uyutmak, devrimci düşünce ve eylemini felce uğratmak için maskeye ve demagojiye ihtiyaçları vardır. Bu yüzden Marksist-Leninist partilerin ve bütün Marksist-Leninist devrimcilerin görevi revizyonist partilerin gerçek karşı-devrimci burjuva özünü açığa çıkarmak ve teşhir etmek, onlara karşı mücadeleyi yükseltmektir. Bu nedenle, Enver Hoca'nın AEP in 7. Kongresinde ortaya koyduğu gibi, «1960 Moskova Toplantısından sonra başlayan büyük polemğin derinleşmesi bütün M.L ler için bütün gerçek devrimciler için önemli ve zorunlu bir görev oluşturuyor.» (35)

* Günümüz koşullarında revizyonist partiler Marksist-Leninist maskelerini korumak için her yolu denerken tüm burjuva, revizyonist, kapitalist ülkelerde proleter toplumsal devrim için vazgeçilmez olan birliğin yalnızca gerçek devrimci Marksist-Leninist partide, yalnızca burjuva, sosyal demokrat ya da revizyonist tüm diğer partilere karşı kararlı mücadele yoluyla sağlanabileceğini proletaryaya açıkça göstermek gerekir; revizyonist partilerin çıkarlarına, devrime, sosyalizme ihanet edenler olduğu, işçilerin gözünde Marksist-Leninistler ve komünistler olarak itibarlarını kaybetme-

meye çalışan bu partilerin liderlerinin tarihin en büyük hainleri ve dönepleri olduğu proletaryaya gösterilmelidir.

* Günümüz koşullarında, özellikle de proleter devriminin yalnızca işçi sınıfının bir arzusu olmaktan çıkıp, pratikte gündeme geldiği dönemde «işçi sınıfının devrimci dünya amacını bu dönemiğe karşı merhametsiz mücadele yükseltmeden başaramayacağını» (36) işçilere göstermek gereklidir. Revizyonizm ve her çeşit oportünizmi yıkmamanın acil gereksinmesi, kendilerini gerçek bir komünist partinin önderliği altına koymamanın mutlak gereği gibi, emekçi kitlelere açıklanmalıdır. Çünkü partimizin 7. kongresinde Enver Hoca yoldaşın dediği gibi dünya emperyalizmi, sosyal-emperyalizm, kapitalist burjuvazi ve dünya gericiğine karşı yürütülen büyük ve zorlu mücadelede, proletarya «sıkı birlik içinde hareket etmelidir. Ama safların birliği yalnızca Marksist-Leninist doktrine bağlılık yolunun izlenmesiyle» (37) elde edilir, bunu yalnızca çizgisini, siyasetini ve bütün diğer eylemlerini proletaryanın devrimci ideolojisine dayandıran işçi sınıfının devrimci siyasi partileri, gerçek M.L. Partilerin önderliği altında başarabilir.

1. Enver Hoca, Parti 7. Kongresine rapor, s. 236
2. V.I. Lenin, Toplu Eserler, C. 20, s. 62
3. V.I. Lenin, Toplu Eserler, C. 31, s. 258
4. 5. 6. George Marchais, Fransa revizyonist partisinin 22. kongresine rapor
7. G.C. Pajetta «Europeo» dergisi no. 24 1974
8. E. Berlinguer, «Unita» gazetesi, 4 Haziran 1974
9. G. Amendola «Europeo» dergisi, No. 4, 1974
10. TASS ajansı, 17 Mart 1977
11. Enver Hoca, AEP 7. Kongre raporu, s. 227
12. V.I. Lenin, Toplu Eserler, C. 28, s. 458
13. V.I. Lenin, Toplu Eserler, s. 371
14. Revizyonistlerin sosyal demokratlar birliğinin gerekliliği üzerine bütün «alıntılar» B. Ponomarev'un «Tarihi Bir Seçenekle Karşılaşmak» başlıklı makalesinin 10 ve 11 sf. dan alınmıştır, Sovyet dergisi «Komünist» de yayınlanmıştır, No. 17, 1970
15. V.I. Lenin, «Materyalizm ve Ampirikritisizm» 1955, s. 222
16. V.I. Lenin, Toplu Eserler C. 31, s. 186-187
17. Pravda, 1 Mart 1977
18. V.I. Lenin, Toplu Eserler C. 25, s. 404
19. V.I. Lenin, Toplu Eserler, C. 32, s. 274
20. A. Viktorov «İşçi Sınıfının Tarihi Görevi» makalesi, Pravda, 1 Mart 1977
21. B. Ponomarev'un «Komünist» dergisindeki makalesi
22. V.I. Lenin, Toplu Eserler, C. 32, s. 149
23. 24. 25. 26. George Marchais Fransız Partisi, 22. Kongresine rapor

27. Bernard Lisbonne, Proletarya Diktatörlüğünün Revizyonist «Savunucuları» s. 43.
28. Agy, s. 44
29. Enver Hoca, Eserler, C. 14, s. 330
30. Lenin, Toplu Eserler, C. 28, s. 214
31. Age, s. 215
32. Lenin, Toplu Eserler, C. 31, s. 47
33. «Partiznaja Zhizniz» dergisi No. 14, 1976 s. 17
34. Polonya Revizyonist Partisine ilişkin bütün alıntılar «Kızıl Bayrak» dergisinden alınmıştır. No. 1, Şubat 1976
35. Enver Hoca, AEP 7. Kongresine rapor, s. 226
36. V.I. Lenin, Toplu Eserler, C. 28, s. 233
37. Enver Hoca, AEP 7. Kongresine Rapor, s. 236

«Bugünkü Sovyet Devleti, kollektif bir kapitalist olarak, üretim araçlarını yeni Sovyet burjuvazisi adına ve yararına yönetmektedir. Sosyalist ortak mülkiyet yeni tipte bir devlet kapitalizmine dönüşmüştür.»

Enver Hoca

Sovyet Ekonomisi - Tümüyle ve Kesinlikle Kapitalist Bir Ekonomi

ARİSTOTEL PANO*

Albania Today dergisinin Temmuz 1977 tarihli 4. sayısından Türkçeye çevrilmiştir.

Yaşam, zaman; bütün sorunlarda Partimizin varmış olduğu sonuçların doğruluğu konusunda her zaman en iyi hakem olmuştur. Zaman, bu tahlillerin paha biçilmez değerini ve tarihsel önemini kanıtlamıştır. Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restorasyonuna ilişkin tahlillerle ilgili olarak olan da budur.

I

Kuşkusuz SBKP'nin kötü ünlü 20. Kongresinde açık biçimini alan büyük ideolojik ihanet ve SBKP'nin önderliğinin bir grup hain tarafından gaspedilmesi Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restorasyonunun başlangıcını oluşturmuştur. Kruşçev'in başında bulunduğu bu hainler grubu, Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğünü, oluşmaya başlayan yeni Sovyet burjuvazisinin bir diktatörlüğü halinde yozlaştırma sürecini başlatmıştır.

Sovyet toplumunun üstyapısının tümü yozlaştı. Eski proletarya

* Aristotel Pano: Ekonomist, Tiran Üniversitesi Öğretim Üyesi.

diktatörlüğü yeni revizyonist burjuvazinin zalım bir faşist diktatörlüğüne, sosyalist Sovyet devleti sosyal-emperyalist bir devlete dönüştü. Sovyet üstyapısının yozlaşma sürecinin başlangıcı kapitalizmin restorasyonunun da başlangıcı olduğu halde, üstyapının bu yozlaşması ekonomik temelin yozlaşması olmadan tek başına ilerleyemezdi. Dolayısıyla, üstyapının yozlaşma sürecinin başlamasıyla birlikte, ekonomik temelin yozlaşma süreci de başladı. Burada, sonunda tamamlanmış kapitalist biçimini alana dek, birinin diğeri tarafından itildiği ve güdüldüğü, üstyapının ve temelin yozlaşmasının diyalektik ve karmaşık bir karşılıklı etkileşimiyle karşı karşıyayız. Sosyalist üretim ilişkilerinin kapitalist ilişkiler halinde yozlaşması sorununda da, tam da Partimizin, belgelerinde belirtmiş olduğu gibi, hain Kruşçevci önderler özellikle bölüşüm ilişkilerinde varolan (Partimizin doğru olarak tehlikeli bir kötülük olarak nitelediği, maaşlardaki büyük farklılık gibi) bazı zaafı kullandılar.

Kapitalizmin, meta üretiminin en yüksek ve en genel aşaması olduğu bilinmektedir. Marks, 'Kapital' adlı yapıtında, nerede meta üretimi genel ve serpilmiş bir duruma ulaşırsa, orada kapitalist sömürünün kendiliğinden ortaya çıktığını bilimsel bir dahilikle kanıtlamıştır. Bu nedenle, Marks, yapıtı 'Kapital'de, kapitalizm tahliline meta tahlili ile başladı. Lenin, Marks'ın ekonomik teorisini savunarak ve daha da geliştirerek şunu vurguladı:

★ «Onun teorisine göre kapitalizmin temel özellikleri (abç.) şunlardır. 1) Üretimin genel biçimi olarak meta üretimi. Ürün, toplumsal üretimin örgütlenmelerinin çoğunluğunda meta biçimini alır, ancak yalnızca kapitalist üretimde emek ürününün bu biçimi istisnai, tecrit edilmiş ve rastlantısal değil, geneldir. 2) Kapitalizmin ikinci özelliği yalnızca emek ürününün değil, aynı zamanda emeğin kendisinin de yani insan işgücünün de meta biçimini alması gerçeğidir. İşgücünün meta biçiminin gelişme derecesi, kapitalizmin gelişme derecesinin bir göstergesidir.»

Revizyonist Sovyet hainleri, Sovyet Parti ve devletinin önderliğini gaspettikten sonra, gizlice, Sovyet ekonomisinde yukarıda belirtilen iki özelliğin doğması ve gelişmesi için objektif koşulları yarattılar ve herhangi bir pratik faaliyetin, bir ön ideolojik hazırlık gerektirdiğini göz önünde bulundurarak, 1953'ten sonra, Marksist ekonomik teorisinin sosyalizmde meta üretimi ve değer yasası ile ilgili tezine saldırdılar.

★ Marksizm-Leninizmin, devlet iktidarının işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesinden sonra meta üretiminin varlığının gerekliliğini inkâr etmediği iyi bilinir. Tersine, ilk aşamada bu üretim biçimi objektif olarak yaşamını sürdürür. Ancak kapitalizmin bir «kalıntısı» olduğundan, yayılmasına ve serpilmesine izin verilmez; tersine ekonominin sosyalist sektörünün genişlemesi ve güçlenmesi ve sosyalist üretim ilişkilerinin olgunlaşması ile birlikte meta üretiminin alanı ve değer yasasının

etki alanı da gittikçe daraltılır ve kısıtlanır, ta ki sonunda bunların tümüyle tasfiyesi için objektif koşullar yaratılincaya dek. Marksist-Leninist parti ve işçi sınıfının sosyalist devleti, Meta üretiminin yaşamını belli bir süre için kaçınılmaz gördüğü halde, içinde sakladığı tehlikenin de bilincindedir ve gelecekte onun nihai olarak tasfiyesi amacıyla objektif koşulların yaratılması için bilinçli önlemler alırlar.

Ancak bütün bu gerçeklere rağmen, Sovyet revizyonist hainleri, 1953 yılından sonra, kapitalizmin restorasyon sürecini demagojik sözlerle gizlemek amacıyla, kapitalizmden devralınan eski kategorilerin (böylece meta üretimi ve değer yasasının da) işlevleri son bulmadan önce ve bunların sonunu hazırlamak amacıyla tam ve genel bir tarzda geliştirilmesi ve serpilmesi gerektiği yolundaki şeytanca tezi ortaya atırlar.

Bu şeytanca tez için bütün «bilimsel tartışmalar»ı burada sunmanın olanaksızlığı göz önüne alınırsa, bunun SBKP'nin 22. Kongresinde onaylanan sözümona «Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı»nda kamufle edilmiş bir biçimde ifade edildiğini hatırlatmak yeterli olacaktır. Burada şu söylenmektedir:

7 «Komünist inşada meta-para ilişkilerinin tam olarak kullanılması zorunludur...» (abç)

Görüldüğü gibi, komünizme geçiş süresince meta üretiminin kısıtlanmasının ve sınırlandırılmasının vazgeçilmezliğini vurgulayan Marksist-Leninist teoriye karşıt olarak, kapitalizmin restorasyonu sürecini gizlemek isteyen, Marksizmin bilinçli hainleri olan Sovyet revizyonistleri, komünist inşada meta-para ilişkilerinin 'tam kullanımı'ndan söz etmektedirler. «Tam kullanım» sözcüklerinin ne anlama geldiğine gelince, aldıkları tüm pratik ekonomik önlemlerden açıkça anlaşılmaktadır ki, bunlar sosyalist üretimin kapitalist meta üretimine dönüştürülmesi için gerekli önlemlerdir. Bu örneklerin tüm 'teorik' icatları ve pratik önlemleri 'geliştirdiklerini' iddia ettikleri Marksizm-Leninizmin ilkelerine açıktan açığa ihanetdi.

Lenin, somut bir biçimde şunları vurgulamaktadır :

* «Marksizm bize, meta üretimi üzerine kurulmuş toplumun... gelişmesinin belli bir düzeyinde kaçınılmaz olarak kapitalizm yolunu tuttuğunu öğretir.» (abç)

İşte tam da üstyapının yozlaşması sürecinin yanı sıra Sovyet revizyonistlerinin 1953 yılından sonra ekonomik alanda aldıkları önlemler, ekonomide şimdi tümüyle ve kesinlikle oluşmuş olan kapitalizmin doğuşuna yol açan meta üretiminin bu belli gelişme düzeyini objektif olarak yarattı.

Sovyet revizyonistlerinin, 1965'deki sözde 'ekonomik reform' ile doruk noktasına ulaşan, 1953 yılından sonra ekonomide uyguladıkları

tüm somut önlemler tek bir hedefe yönelikti: Kapitalist meta üretimi ekonomisinin restorasyonu. Bu önlemler hangi 'Marksist' terimlerle haklı gösterilmiş, ya da bunların kapitalist özü emekçi halktan nasıl gizlenmiş olursa olsun, bunlar özünde, şimdi tamamlanmış bulunan kapitalizmin yeniden kurulması için önlemlerdi. Bu önlemler çeşitli dönemlerde üretimi, bölüşümü, değişimi, ekonominin yönetimini vb., etkilemiştir. Ancak bütün bunlar tek bir şeyi ifade etmektedirler: Sosyalist ekonominin yozlaşması, meta-para ilişkilerinin sınırsız bir biçimde yayılması, kapitalist meta üretiminin yaratılması, aşağıda sözkonusu edilecek olan kapitalist ekonominin bütün kategorilerinin oluşması ve işlemesi için koşulların hazırlanması.

Sovyetler Birliği'nde kapitalist meta üretiminin serpilmesi ve yayılması sürecinin bütünü içinde en önemli unsur, işgücünün bir meta haline dönüşmesiydi. Marksizm bize «kapitalizmin meta üretiminin, işgücünün bile bir meta haline geldiği gelişme aşaması» olduğunu öğretmektedir. İşte Sovyetler Birliği'nde de işgücünün metaya dönüşme süreci tamamlandığından dolayı, burada tümüyle kapitalist bir ekonomiyle karşı karşıya olduğumuz kolaylıkla anlaşılabilir.

İşgücünün meta haline gelmesi için işçinin bütün üretim araçlarından yoksun bırakılmış ve yalnızca işgücünü satmaya zorunlu olması gerekmektedir. Sovyet işgücünün üretim araçlarından yoksun bırakılması süreci, proletarya diktatörlüğünün yeni Sovyet burjuvazisinin diktatörlüğü halinde yozlaştırılması sürecinin ta kendisi olmuştur. Nitekim, Sovyet devletinin yozlaşması onun yeni Sovyet burjuvazisinin diktatörlüğüne dönüşmesiyle birlikte, devlet ya da kollektif çiftlik mülkiyeti olan üretim araçları da otomatik olarak devlet iktidarını gaspeden yeni revizyonist burjuvazinin mülkiyeti haline dönüştü. Sovyet işçi sınıfı üretim araçlarından yoksun bırakıldı. Artık onun yaşaması için, üretimin tüm diğer faktörleri gibi meta haline dönüşmüş olan işgücünden başka satacağı hiçbir şeyi yoktur.

Devlet mülkiyetinin bizzat devletin niteliğine, devletin kimin elinde bulunduğuna bağlı olduğunu kavramak için, devlet mülkiyetinin son yıllarda genişletildiği batılı kapitalist devletlerin bugünkü gerçeğine bir göz atmak yeterlidir. Batılı kapitalist devletlerde bugünkü devlet mülkiyetinin, sosyalist mülkiyet, işçilerin mülkiyeti olduğunu hiç kimse aklının ucundan geçirmez. Neden? Çünkü devlet mülkiyeti her zaman devlet iktidarını elinde bulunduran sınıfın mülkiyetidir. Ve devlet iktidarı burjuvazinin, kapitalistlerin elinde bulunduğu sürece, devlet mülkiyeti de kapitalist mülkiyetin bir biçimidir; tekelci devlet kapitalizmidir.

Sovyetler Birliği'nde de özünde aynı şeyle karşı karşıyayız. Burada, Engels'in yüzyıl önce yazdığı «Anti-Dühring» adlı yapıtında, devlet mül-

yetinin niteliğinin, devletin kimin elinde olduğuna bağlı olduğunu belirttiğini vurgulamamız hiç de gereksiz olmayacaktır.

Doğaldır ki, Sovyetler Birliği'nde sosyalist devlet mülkiyetinin, özel tipte bir kapitalist devlet mülkiyetine ve işgücünün de metaya dönüşmesi bir sihirli değneğin dokunması ile değil, proletarya diktatörlüğünün yeni revizyonist burjuvazinin diktatörlüğü halinde yozlaştığı bütün bir süreç boyunca gerçekleşti.

Üstyapının yozlaşması, mülkiyetin niteliğinin değişmesi, işgücünün bir meta haline dönüşmesi, kapitalist meta üretiminin yayılması ve gelişmesi süreçleri tamamlandığına göre, Sovyetler Birliği'nde kapitalist sömürünün restorasyonu süreci de otomatik olarak tamamlanmıştı. Bu kapitalist meta üretiminin restorasyonunun kaçınılmaz sonucuydu. Marks bize şunu öğretir:

«Meta üretimi kendi doğal yasaları ile uyum içinde kapitalist üretim biçimine doğru geliştiği ölçüde, meta üretiminin mülkiyet yasaları da kapitalist mülk edinme yasalarına dönüşür.»

II

Şimdi Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin esas biçiminin yeni tipte bir tekelci devlet kapitalizmi olduğundan hiç kuşku yoktur. Ancak bu «yeni tip» hiç de kapitalizmin değişik bir özümüyle karşı karşıya olduğumuz anlamına gelmez. Yeni tip olması, yalnızca onun doğuş biçiminden ve rolünden ileri gelmektedir. Oysa, özüne gelince, bütün kapitalist ülkelerdeki gibi, o da kapitalizmdir.

Batılı ülkelerde devlet kapitalizmi, esas olarak karşılığı burjuva devletince ödenmesi ile devletleştirme sonucu ortaya çıkarken, Sovyetler Birliği'nde, proletarya diktatörlüğünün yeni burjuvazinin diktatörlüğü halinde yozlaşması sürecinin tamamlanması yoluyla ortaya çıktı. Devlet kapitalizmi batılı kapitalist ülkelerde özel sermayenin bir aracı olarak ona bağımlı bir rol oynarken, bugünkü Sovyetler Birliği'nde hakim ve esas rolü oynamaktadır.

Ancak Sovyetler Birliği'nde bugün kapitalizmin esas biçiminin özel tipte bir tekelci devlet kapitalizmi olduğu gerçeğini vurgularken, burada sermayenin ve kapitalizmin öteki biçimlerinden de söz etmemiz gerekiyor.

Yeni Sovyet burjuvazisi devlet ve kollektif çiftlik sektörlerinden aldığı yüklü ücretler sonucu, yalnızca olağanüstü bir yaşam sürdürmekle kalmıyor, faiz yoluyla başka paralar «doğuran» mevduat biçiminde muazzam «birikimler»de yaratıyor. Bu, sosyalist toplumda para biriktirme olanağını reddetme sorunu değildir. Emekçi halk da, doğal olarak genel refahın artmasına paralel olarak gelecekteki tüketim ihtiyaçlarını

daha rahat karşılayabilmek için para biriktirir. Ancak bu biriktirilmiş paralar yalnızca «özel yeteneği olan insanlar»a ait olunca, yalnızca bu insanların aldıkları olağanüstü yüksek ücret ve primlerden geldiğinde, bunlar artık biriktirilmiş para değil, ödenmiş sermayedir, para doğuran paradır.

Lenin şunu der:

«Sanayi sermayesi olsun, ticaret sermayesi olsun, herhangi bir sermayenin başlangıç noktası tek tek insanların elinde serbest mali araçların oluşmasıdır («serbest araçlar» sözünden kişisel tüketim vb. için kullanımı zorunlu olmayan mali araçlar anlaşılmalıdır.)»

Bugün yeni Sovyet burjuvazisi ve işçi aristokrasisinin bir kısmı, yılda parmak oynatmadan 2 milyar ruble faiz getiren 60 milyar ruble tutarında mevduata sahiptir. Bundan yüzyıl önce Marks tarafından ortaya konan sermaye formülü (yatırılan P-P') tam da yeni Sovyet burjuvazisinin «birikiminin» formülüdür.

Ancak bu, yeni Sovyet burjuvazisinin sahip olduğu özel para sermayenin tek biçimi değildir. Devlet tahvilleri, sigorta vb. biçimlerinde başka biçimler de vardır. Son olarak Sovyetler Birliği'nde her gün yeni kapitalistlerin doğmasına yol açan ve sözde «kollektif çiftçinin kişisel arazisi»ni içeren meta üretiminin bir başka biçiminden söz etmeden geçemeyeceğiz. Hiçbir Marksist, tarım kooperatifleri, üyelerinin bazı gereksinimlerini karşılayamadıkları sürece, kooperatifçilerin ailelerini bazı ihtiyaçları için kişisel bir toprak parçasına sahip olması gerektiğini reddetmemiştir. Ancak bu «kişisel arazi» sınırsız bir biçimde genişletildiğinde ve kişisel ihtiyaçlar için değil de, pazara mal sunmak için kullanıldığında o zaman bu, Lenin'in her dakika, her saat ve her gün kapitalizmi doğurduğunu söylediği basit meta üretimi ekonomisine dönüşür. Bugünkü Sovyetler Birliği'nde «Kollektif çiftçilerin kişisel arazileri»nin büyük bir kısmının ekonomisi bu tipte bir ekonomidir. Bu «kişisel araziler» bugün sebze gereksiniminin yüzde 60 kadarını, meyve gereksiniminin yüzde 80 kadarını vb. karşılamaktadır. Dolayısıyla, bunlar, meta üretimi ekonomileri olarak her gün yeni kapitalistler doğurmaktadırlar.

III

Sovyet ekonomisinin kapitalist niteliğinin tahlili; dış görünüş, Marksizm hainlerinin demagojisi, hâlâ 'sosyalist' maskesini koruyan yasalar ve hukuki biçimler temelinde değil, Marksizm-Leninizm'in klasiklerinin, Emek Partisinin ve Enver Hoca yoldaşın bize öğrettiği biçimde, gerçek ekonomik ilişkiler temelinde yapılmalıdır.

Narodnikleri eleştirirken, Lenin Marksistlere şunu öğretti:

«Bir 'tipi' (bir ekonominin tipini -A. Pano), tanımlamak için biz do-

gal olarak bir düzenin hukuki biçimlerini değil, onun başlıca ekonomik özelliklerini göz önüne almalıyız.»

Ve bugün Sovyetler Birliği'nin ekonomik gerçeği şudur: Ceplerinde ülkenin üretim araçlarına sahip olduklarına dair herhangi bir belge olmayan, ancak şimdiki mevkilerinden yararlanan, yeni revizyonist burjuvazi, işçi sınıfını sömürmek için ve sıradan emekçi halkın ödenmemiş emeği ile ortaya çıkan artı-değere kapitalistçe el koymak için bu araçları kullanmaktadır.

Üretim ilişkilerinin tüm diğer unsurları gibi bölüşüm ilişkileri de tümüyle yozlaşmıştır. Salt bu nedenle, yeni Sovyet burjuvaları, yatırılan ruble miktarlarının sürekli arttığı mevduat defterlerini kendi ellerinde tuttukları sürece yasal olarak ortak mülkiyet hakkını kutsallaştıran Sovyet anayasasının bir kopyasını işçilerin çekmecelerinde tutmasına seve seve izin verebilirler.

Sovyet burjuvazisinin el koyduğu artı-değerin tümü çeşitli biçimler almaktadır. Bu artı-değerin büyük bir kısmı, üretim araçlarının kolektif sahibi olarak bu burjuvazinin kendisi tarafından çeşitli yollarla tekелci devlet kapitalizmi biçiminin sermayesi haline dönüştürülmektedir. O, artı-değerin bu kısmına tıpkı üretim araçlarında olduğu gibi, bireyler olarak değil, sınıf olarak sahiptir. El konulan artı-değerin diğer bir kısmını da, yüklü maaşlar ve son yıllarda yeni Sovyet yöneticileri için uygulanan ve sürekli artan sayısız primler biçiminde kendi sınıfının mensuplarına tek tek dağıtmaktadır.

Sovyetler Birliği'nde kapitalist bölüşüm ilişkilerinin sömürücü niteliğini kavramak için, sıradan bir işçinin ücretiyle, Sovyet burjuvazisinin tek tek bireylerince 'maaşlar ve primler' biçiminde el konan artı-değerin ikinci kısmını karşılaştırmak yeterli olacaktır. Bugün (parti, devlet, ordu ve bilimin seçkin zümresi bir yana) yüksek Sovyet yöneticilerinin maaş ve primleri normal işçilerin asgari ücretinden 15-20 kez daha fazladır. Kuşkusuz egemenliğini daha kolayca sürdürebilmek için, Sovyet burjuvazisi her kapitalist ülkede olduğu gibi, ikramiyeler aracılığıyla, işçi sınıfının küçük bir kısmını rüşvet vererek baştan çıkarmakta ve bu bölümü bir işçi sınıfı aristokrasisine dönüştürmektedir.

Ancak bugün Sovyetler Birliği'nde işleyen bölüşüm sisteminin, bazı durumlarda tümüyle sınırsız olan muazzam sayıdaki primlerin emeğe göre dağıtım sosyalist ilkesiyle hiçbir ortak yanı yoktur; tersine «yöneticilerin özel başarılarını tanıma» yaftası altında Sovyet işçilerinin ödenmemiş emeğiyle yaratılan artı-değerin bir kısmına yeni burjuvalarca bireysel olarak el konmasına hizmet etmektedir. Tam da bu zemin üzerinde toplumsal zıtlıkların büyümesiyle karşı karşıya geliyoruz: Bir yanda olağanüstü lüks bir yaşantı sürdüren yeni Sovyet burjuvazisi sınıfı ve öte yanda da Sovyet gazetesi «Socialisticheskaya Industria»nın

birkaç yıl önce istemeyerek açıkladığı gibi ancak şimdi tahta kaşıklarının yerine metal kaşık kullanmaya başlayan, böylesine bir sefalet içinde yaşayan sıradan emekçi halk! Zaten başka türlü de olamazdı. Kruşçev'in iktidara geldikten hemen sonra herkese altın kaşık vaat ettiği bir gerçektir, ancak onun 'herkes' sözcüğüyle kastettiği yalnızca, diğerlerinin ücret köleleri olmaları hesaplanır ve sonunda da olurlarken, devlet iktidarının ve üretim araçlarının sahipleri haline gelen yeni Sovyet burjuvazisiydi.

Her kapitalist ülkede işçilerin sömürülme derecesi, artı-değerin değişen sermayeye oranını gösteren artı-değer normu ile ölçülmektedir. Bu kategorilere ilişkin Sovyet istatistikleri hâlâ sözde 'sosyalist' terimleri kullanmakta ve daha önce artı-değerin bir kısmını oluşturduğunu söylediğimiz Sovyet burjuvalarının bir kısmının maaşlarını da dahil ederek değişen sermayenin miktarını tahrif etmektedirler. Ancak bu, Sovyet istatistiklerince 'oynanmış' rakamlardan bile, Sovyet işçi sınıfının 1972'deki sömürü normunun 1960'takinden yüzde 23 daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Sovyet işçi sınıfının sözümona komünizmin inşasından (siz, kapitalizmin restorasyonu diye okuyunuz) elde ettiği sonuç işte budur.

IV

Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin restorasyonu aynı zamanda sosyalist ekonomik yasa ve kategorilerin yerine kapitalist olanları getirmiştir. Kapitalizmin restorasyonu süreci birkaç yıl sürdü, ki bu yıllar aynı zamanda, kapitalist yasaların ve kategorilerin işleyişinin de yayılması yıllarıydı.

Bugünkü Sovyet ekonomisinin yasası azami kâr elde etme yasasıdır. Bunun pratik faaliyetlerdeki belirtilerinin bir yönü de Sovyet işletmelerinin tüm faaliyetinin sözde «fonlarda kârlılık» denilen temel göstergeye göre (sermayenin kârlılığı olarak okuyunuz) değerlendirilmesi gerçeğinde yatmaktadır. Sovyet revizyonistleri istedikleri kadar üretimlerinin amacının emekçi kitlelerin gereksinmelerinin yerine getirilmesi olarak kaldığını iddia ederek demagojiye başvursunlar, önemli olan söz değil eylemdir. Yeni Sovyet yöneticilerinin yüklü primleri yalnızca «fonlarda kârlılık»a bağlı olduğu sürece, onların kendi ceplerini doldurmak için, ekonominin ve emekçi halkın gereksinmelerini yerine getirmek için değil, primlerini artırmak için ellerinden geleni yaptıklarını herkes anlamaktadır. Onların sloganı tam da eski bir Rus atasözüdür: «Svoja rubashka blizhe k tjellu» (vücuduma en yakın şey gömleğimdir).

Sovyet üretiminin tek düzenleyicisi değer yasası ve pazarın talebidir. Sovyet işletmelerinin çalışmasının değerlendirilmesinde ikinci gös-

terge satış miktarı olmaktadır. Ancak satış miktarı doğrudan doğruya pazarın durumu tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla Sovyet üretimini düzenleyen, revizyonistlerin gevezeliğini yaptıkları gibi «plan» değil, bu pazar talebidir. Sovyet revizyonistleri görünüşü kurtarmak için, komedyaolar oynayabilir, ve Otto Schick adlı adamın «pazar sosyalizmi»ni «eleştirebilirler», oysa kendileri yıllar önce pazar kapitalizmini kurmuşlardır.

Bugün Sovyetler Birliği'nde yatırımların dağıtımı, ortalama kâr yasası için sosyalist bir etiketten başka bir şey olamayan, sözümona 'sermaye yatırımlarının normal katsayısı'na göre yapılmaktadır. Revizyonistlerin binbir çeşit 'sosyalist' isim ve mazeret buldukları kapitalist üretim fiyatı kategorisi Sovyet ekonomisinin her alanında işlemektedir. Fiyatların merkezi olarak değil, işletmeler tarafından belirlenmesi «değişen fiyatlar» vb. vb. yoluyla fiyatlarla başka biçimlerde serbestçe oynanması tümüyle geçerlidir. Kapitalist sermaye üzerinde faiz kategorisi, ekonominin her alanına yerleşmiş bulunmaktadır.

Teşvik fonları yaratmanın en uygun koşulları, en kârlı kredi ve sermaye, daha kârlı bir çeşitler yapısı vb. vb. için tek tek işletmelerin aralarındaki mücadele kapitalist ekonomide süren rekabetin bir biçiminden başka bir şey değildir. Tek tek işletmelerin faaliyetlerini birleştirerek, bütünleştirerek ve birbirlerine aktararak, Sovyet revizyonistleri tek tek kapitalist işletmelerin iflas süreçlerini gizlemektedirler; ancak gerçekte bu iflaslar bir gerçektir. Bugün birçok Sovyet işletmesi mali olarak iflas durumuna düşmüştür. 1965-1971 dönemi boyunca yalnızca işletmelerce zamanında ödenmeyen banka borçları 2-3 kat artmıştır. 1966-1970 dönemi boyunca, Sovyet işletmelerince zamanında ödenmeyen senetlerin toplamı yüzde 78 artarken, senetlerin ödenmesi için normal sürenin dışına çıkılması yüzde 25 artmıştır.

Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin tümüyle restorasyonu, örtülü biçimlerde kendini gösteren, yeni burjuvazinin olağanüstü derecede zenginleşmesini, emekçi kitlelerin yoksullaşmasını, sürekli ekonomik başarısızlığı, işsizliği ve bunalımları ve başka kapitalist olguları beraberinde getirmiştir.

Sovyet ekonomisinde kapitalizmin restorasyonunun feci sonuçlarını göstermek için biz yalnızca sosyalist ekonominin hâlâ varolduğu zamana kıyasla ekonomik gelişme oranlarındaki belirgin düşüşü hatırlatacağız. Nitekim 1945-1960 dönemine kıyasla, Sovyetler Birliği'nde ulusal gelirin ortalama artış oranı 1960-1965 yıllarında yüzde 44, 1965-1970 yıllarında yüzde 35, 1974 yılında yüzde 58 düşüş gösterdi. Burada, Sovyet istatistiklerince hesaplanan ekonomik gelişme oranlarının Sovyet askeri üretiminin son yıllarındaki muazzam artışını da hesaba katıldığını hatırlatalım. Ve eğer bunlar hesaba katılmamış olsaydı, bunalım

ve Sovyet ekonomisinin düşüşü daha da belirgin bir biçimde görülürdü.

Gerçek olguların tahlili bize Sovyet ekonomisinin bugün tümüyle ve kesinlikle bir kapitalist ekonomi olduğunu açıkça göstermektedir. İçte, emekçi halkın azgınca sömürülmesi, uzlaşmaz sınıf çelişkileri, düşüş olgusu ve ardı ardına gelen bunalımlar, eşi görülmemiş askerileştirme vb. ile; dışta da, yalnızca siyasi ve askeri değil, aynı zamanda ekonomik yayılma ile diğer ülkelerin ve esas olarak da Doğu Avrupalı «müttefiklerin» sömürülmesi ile ayırdedilen Sovyet sosyal-emperyalizminin temelini işte bu ekonomik yapı oluşturmaktadır.

Çin Devrimine Proleter Bir Devrim Denebilir mi ?

ENVER HOCA

Enver Hoca'nın Çin Üzerine Düşünceler adlı kitabının II. cildinden Türkçeye çevrilmiştir. 26 Aralık 1977 tarihini taşıyan bu not II. Cildin son notudur.

Elbette, bu denli önemli bir sorunda karar verebilmek için, bir yandan belli bir süreye ve en azından Sun Yat-sen ve Guomindang'dan günümüze dek Çin'deki koşulların çok karmaşık gelişimine ilişkin bol ve kesin belgelere sahip olmak gerekiyor. Öte yandan, bir bütün olarak devrimin ve klasik Fransız Burjuva Demokratik Devrimi gibi diğer ülkelerdeki burjuva demokratik devrimlerin gelişmesini de bilmek de gerekiyor.

Her ne kadar Fransız burjuva-demokratik devrimini tüm genişliği ve derinliği ile bildiğimi iddia etmiyorsam da, yine de buna ilişkin bilgim daha çok. Bu devrimi, salt ders kitaplarından değil, Michelet, Mathiez, Jaures vb. gibi bu konuda yazmış yazarların yazılarından da inceledim. Marksizm-Leninizmin ustalarının Fransız Devrimine ilişkin değerlendirmelerini de iyi biliyoruz.

«Louis Bonaparte'nın 18. Brumaire»i kitabında, Marks, Fransız Devriminden söz ederken, onu 1789-1814 yıllarının devrimi olarak niteler. Ama, aynı zamanda bu devrimin yükselişinin 1794 yılına kadar sürdüğünü vurgular. Marks, şöyle yazmaktadır:

«İlk Fransız devriminde Anayasacıların egemenliği, yerini Jironden'lerin egemenliğine ve o da yerini Jakoben'lerin egemenliğine bıraktı. Bu partilerden her biri destek için daha ilerici olan partiye dayanır. Bunlardan biri, bırakalım devrimin önünde gitmeyi, onu izleyemeyeceği kadar geliştirdi mi, kendisini izleyen en atılgan müttefiki tarafından safdışı bırakılır ve giyotine gönderilirdi. Böylece, devrim, yükselen bir çizgi üzerinde ilerler». *

* K. Marks-F. Engels, Seçme Yapıtlar, Arn. Bas., C. 1 s. 275

Jakoben'lerin devrilmesinden sonra, devrim «geriye giden bir yola girer» ve burjuvazi ele geçirmiş olduğu iktidarı korumasına karşın bir karşı-devrim dönemi başlar. Bundan başka, proleter devrimin gelişme sürecini, teorisini ve pratiğini biliyoruz; büyük ustalarımız, Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in yapıtlarından bunu ayrıntılı bir biçimde inceledik. Sovyetler Birliği'ndeki Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin ülkemizdeki proleter devriminin, öteki sözde sosyalist ama günümüzde Sovyetler Birliği gibi kapitalist ülkeler haline gelmiş ülkelerdekileri de inceledik.

Tüm bunları söylüyorum; çünkü, şimdi bizi ilgilendiren sorunun kesin, doğru ve derinlemesine bir incelemesini yapmak için, yani Çin devriminin niteliğini ve geçirdiği aşamaları tanımlamak için, özellikle bir bütün olarak bir devrimi tanımlayan önemli belirleyici anları, düşünceleri, hiziplerin mücadelesini, değişik aşamaları, itici güçleri bilmek ve bundan sonra, sorunu bütünlüğü içinde, bilimsel bir biçimde ve Marksist-Leninist bakışla değerlendirip çözümleyerek doğru bir sonuca ulaşmak gerekir. Her şeye karşın, elimizde Çin hakkında ne gerektiği gibi tutarlı ne de düzenli bilgiler var; elimizdeki eksik bilgilerimize dayanarak ve karşılaştırmalar ve benzerlikler yoluyla, her zaman doğru olmasa bile, şimdiye dek «sosyalist», «proleter» olarak adlandırılan, ama gerçekte hiç de öyleye benzemeyen Çin'deki devrime ilişkin bir görüş ileri sürebiliriz.

Düşüncelerime dayanarak ve özellikle Çin'de ortaya çıkmış ve çıkmakta olan tüm olaylardan sonra ve bu düşüncelerin derinlemesine bir inceleme oluşturduğunu kesinlikle iddia etmeden, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi gibi bir proleter devrimin Çin'de olmadığını düşünüyorum. Burjuva devriminin aşamalarını atlayıp doğrudan sosyalist devrime geçmenin gerekliliği sorununu açmıyorum.

Çin'de, Sun Yat-sen, Guomindang'ın başında verdiği mücadeleyle ve çok sayıda çatışmayla, yapıtını tamamlayamamasına ve ülkeyi birleştirmeyi başaramamasına karşın, krallığı devirebilmiş, Cumhuriyeti kurabilmiş ve Kanton'da demokratik hükümetini oluşturabilmiştir. Bu Çin Cumhuriyeti, ileri bir burjuva demokrasisinin çizgilerini ve özelliklerini henüz taşımamışsa da bu doğrultuda ilerleyen «burjuva demokratik» bir cumhuriyetti. Her burjuva demokratik devrim gibi, Sun Yat-sen ve Guomindang'ın önderliğindeki devrim de, bence, yararlı denebilecek sonuçlar veren ve Çin'in birleşmesini hedefleyen bir dizi siyasal ve ekonomik reform uygulamıştı. O dönemde, Çin, çifte boyunduruk altındaydı; bunlardan biri mutlak krallığın ve karmaşaya terk edilmiş vilayetlere özerk yönetimleri ve neredeyse özel «orduları»yla egemen olan «savaş ağaları»nın boyunduruğu, öteki ise bir dizi emperyalist devletin boyunduruğuydu. Bu devletler ayrıcalıklarla bu ülkeye yerleşmişler, bu büyük ülkenin hemen tüm Doğu kıyısını aralarında paylaşmışlar, İngiliz, Amerikan, Fransız, Alman ve öteki metropollerin kârı için Çin halkının kanını ve alın terini sömüren koloni ve ticarethanelerini

kurmuşlar ve bölünmüşlük ve karışıklık ortamında etkilerini gösterip dolaplar çevirmişlerdir.

Cumhuriyetin ilanı ve Guomindang'ın iktidara gelişi, Çin büyük burjuvazisinin, ulusal burjuvazinin ve komprador burjuvazinin tasfiye edildiği anlamına gelmiyordu. Kesinlikle hayır! Bu burjuvazi iktidarda kaldı ve emperyalist devletlerle ve özellikle de Amerikan emperyalizmiyle ilişkilerini ve bağlarını sürdürmeye, korumaya ve geliştirmeye devam etti ve daha ileride Çin Komünist Partisi'yle Guomindang arasındaki silahlı çatışmalara dek varacak sürtüşme ve çatlakları körükledi. Zaten, Çan Kay Şek'in de kayınpederi olan Sun Yat-sen'in kayınpederi Guomindang Yürütme Komitesi üyesiydi ve Çin'in en büyük komprador burjuvalardan biriydi. Onun gibi birçok kişi daha vardı.

Sun Yat-sen ve Guomindang burjuva-demokratik reformlar yolunu seçmişlerdi ve bunu geliştiriyorlardı ve Leninist Sovyetler Birliği'yle dostça ilişkilerine karşın, Çin'in değiştirilmesi için Leninist yolu izlemekten çok uzaktılar. Komintern görevlisinin 26 Ocak 1923 tarihli bir raporuna göre, Sun Yat-sen ona Sovyet sisteminin Çin'e sokulamayacağını; çünkü uygulanması için elverişli hiç bir koşulun var olmadığını söylemişti. Sun Yat-sen ülkenin gelişmesi için kesin ve açık bir program hazırlayacak yetenekte olmadığını gösterdi. Görüşleri ve toplumsal eğilimleri sözde radikal ama içerik olarak güçsüzdü. Sun Yat-sen'in, Çan Kay-şek'in ve Guomindang'ın siyasal, ideolojik eğilimleri daha çok Batı Avrupa, Amerika ve Japonya gibi öteki ülkelerin burjuva-demokratik görüşlerine daha yakındı. Okuduklarıma göre, Sun Yat-sen bazen ülke içindeki askeri gruplardan, bazen de Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya gibi büyük devletlerden destek -ki bu çok tehlikeli ve şansa bağlı bir destektir- almak için birçok kez girişimde bulunmuştu. Onlardan, Çin'de kurulmakta olan rejimin güçlendirilmesi için yardım kabul etti. Elbette Amerikan demokratik çevrelerinin yardımı kesinlikle bir özveri niteliği taşımıyordu. Emperyalist bir devlet olarak Amerika Birleşik Devletleri pençelerini uzatmaya ve onları uzak Doğu'ya ve özellikle de Çin'e geçirmeyi amaçlıyordu.

Sun Yat-sen liberal eğilimli ilerici bir demokrat olmakla birlikte, Ekim Devrimi'ne ve Sovyetler Birliği'ne yakınlık duyuyordu. Kurduğu burjuva demokratik cumhuriyet, Sovyetler Birliği'yle ilişkiler kurmuş ve Sovyetler Birliği ve Lenin'de Çin'de başlamış olan toplumsal, siyasal ve askeri dönüşümü ileri götürmek için güçlü bir destek bulmuştur. Hiçbir şey başlanan demokratik devrimin tamamlanması için coşkulu arzusunu ve Sovyetler Birliği'ne karşı güvenini ve yakınlığını Sun Yat-sen'in vasiyetinden daha iyi sergileyemez. Sun Yat-sen vasiyetini şu sözcüklerle bitiriyor:

«Sevgili yoldaşlar, sizi terk ederken büyük bir umudu, çok yakında şafağın sökeceği umudunu belirtmek istiyorum; o zaman Sovyetler Birliği, dostları ve müttefikleri dünya halklarının kurtuluşu için verilen büyük müca-

delede, güçlü, gelişmiş ve bağımsız bir Çin'i kendi saflarına kabul edeceklerdir. Ülkelerimiz elcile zafere doğru ilerleyecektir. Size kardeşçe selamlarımı iletirim»

Bu dönemde, Sun Yat-sen'in başında bulunduğu Guomindang çok güçlüyken, Çin Cumhuriyeti geliştikorken ve Sovyetler Birliği ve Lenin'le dostluk içindeyken, 1921'de Çin Komünist Partisi kuruldu.

Çin Komünist Partisi, eski Çin toplumunun ve Çin uygarlığının bağrında doğdu ve gelişti. O zamanlar, üyeleri Konfüçyusçu ahlakın ve entelektüel eğitimin, demokratik liberal eğitimin ve son olarak da Marksist-Leninist eğitimin ürünleriydi. Hatta daha sonraları bile, Çinli Marksistlerin, kendilerini kişisel olduğu kadar, ulusal psikolojisiyle de etkilemeyi sürdüren geleneksel uygarlıktan, tümüyle koptuklarını söyleyemeyiz.

Ekim Devrimi'nden önce olduğu kadar, sonra da, Çin'de Marksizmin yayılması, toplumsal kurtulustan çok, ulusal kurtuluş hareketi niteliğine bürünmüştür. İlk Marksist gruplar, ideolojik karmaşaları ve siyasal çizgilerindeki yalpalamalarıyla niteleniyordu. 1966 öncesi, Maocu rejimin, kültürel sorunlar sorumlusu Şu Kiang, 1957 Eylül'ündeki bir makalesinde şöyle yazıyordu: «Arkanıza bir gözatin, yabancı ülkelerden gelen tüm yeni bilgilere susamıştık ve anarşizmle sosyalizm, bireycilikle kolektivizm arasındaki farkı göremiyorduk. Nietzsche, Kropotkin ve Karl Marks bizi aynı ölçüde çekiyordu. Ancak daha sonra Marksizm-Leninizmin, insanlığı kurtarmak için tek ve gerçek silah olduğunu anladık. Soyut bir komünizme inanıyor ve eylemlerimiz her zaman bireysel kahramanlık isteğinden esinleniyordu. İşçiler ve köylülerle sıkı ilişkilerimiz yoktu ve onlara yakınlaşmak için çok az çaba harcıyorduk. Demokratik devrim acil hedefimiz, sosyalist devrim ise uzak bir idealdi. Uzun süre bireycilikten etkilendik. İhsen gibi düş görüyorduk ve onun şu sözüne aşıktık: 'Dünyadaki en güçlü insan en yalnız olandır'.»

Tüm bu ideolojik ve siyasal görüşler denetim altına alınmalıydı, başka bir deyişle demokratik olmakla birlikte Marksist olmayan ve Marksizm-Leninizmin temel ilkelerini izlemeyen unsurları parti saflarından temizlemek ve etkilerini azaltmak gerekiyordu. Bununla Çin'in koşullarında **Marksizm-Leninizmin teorisini yaratıcı bir biçimde izleyen ve uygulayan gerçek bir komünist partisinin oluşabilmesi için mücadele alanını temizlemek gerektiğini** söylemek istiyorum. Bu büyük Sosyalist Ekim Devrimi'ne önderlik eden düşünceleri, Lenin'in Marksist düşüncelerini izleyerek, Çin'i daha derin ve daha açık bir biçimde anlayarak olur.

Komintern, bu noktada katkıda bulunmuş ve 4 Mayıs 1919 hareketi nin ardından Li Li-san'dan Mao Zedung'a kadar birbiri ardından ortaya çıkan daha radikal, daha açık düşünceli kadroların oluşması için yardım etmiştir. Sovyetik yolun uygulanması konusunda Mao Zedung kendisinden öncekilere, Sun Yat-sen'e ve hatta en yaşlı yoldaşları Çen Tu-siu, Li Ta-

cao ve ötekilere göre çok daha tutarlı, çok daha ilerici, çok daha devrimciydi. Gene de, bu yeni kadroların görüşlerinde belirgin bir Çin milliyetçiliği, bu «büyük devlet»in bağımsızlık duygusu ve Konfüçyus, Mencüyus vb. eski felsefe düşüncelerinin derin etkileri kalmıştı. Bu, mücadelenin ve çatışmaların akışı içinde ortaya çıkan Çinli yoldaşların, Marksizm-Leninizmi Çin burjuva demokratik devriminin karanlık ormanında kendilerine rehber ederek gerçek bir pusula olarak kabul etmelerini ve onları, Çin devriminin tüm aşamalarında güvenilir bir biçimde yönetebilecek, berrak hedefleri olan Marksist-Leninist bir siyasal çizgi oluşturmalarını engellemiştir. Oysa ta başından bugüne dek böyle bir şey tam olarak yapılmadı. Çin Komünist Partisi, yalnızca bazı Marksist formül ve şiarlar kullandı. Oysa özünde, Çin Komünist Partisi, proletaryanın gerçek partisi, demokratik devrimde önder rolü üstlenebilecek ve onun proleter devrime dönüştürülmesini sağlayacak bir devrim partisi değildi. Gerçekten de partinin bağrında bir dizi sapmanın, anarşist teorinin vb. geliştiği görüldü. Çin'in tüm gelişimi; Partinin oluşturulmasından, Sun Yat-sen'in burjuva demokratik Cumhuriyeti'nin kurulmasından günümüze dek bu karmaşık yolu göstermektedir. Yeni kurulan Çin Komünist Partisi örgütsel ve ideolojik alanda güçlenmeye, kişiliğini ortaya koymaya ve giderek devrimci sınıf ve güçlerle ittifaklar oluşturmaya önem vermeliydi. İnşasının ilk aşamasında burjuva demokrasisi mevzilerinin güçlendirilmesi için mücadele etmeliydi, yani halkın demokratik özgürlüklerini sağlamak, her yerde, ülkede, iktidarda ve orduda halkın ve en başta da proletaryanın etkisini artırmak için çalışmalıydı; Guomindang'ın içinde oluşturulan sendikalarda egemenliği ele geçirmek, işçi sınıfı içindeki konumunu güçlendirmek, bu sınıfı devrimin önder gücü haline getirmek için kendi sınıf tutumuyla tutarlı bir propaganda sürdürmeliydi. Parti, aynı zamanda Çin'in kırsal alanlarında da etkisini duyurmalıydı; çünkü bir kıta olarak adlandırılabilen Çin kırsal alanında nüfusun ezici çoğunluğu yaşıyordu. Tarım reformunun uygulanmasında ve kırsal bölgelerin siyasal ve kültürel uyanışında daha tutarlı hareket etmeliydi.

Çin komünist Partisi'ne bu yolu açan Lenin'di, Komintern'di, Ekim Devrimi ve Sovyetler Birliği'nin deneyiydi.

Lenin, Çin üzerine bir dizi makale yazmıştı. «Demokrasi ve Çin'de Narodnizm» başlıklı 15 Temmuz 1912'de yayınlanmış makale özellikle ilginçtir. Lenin, bu makalede 1911 devriminin ve Çin'deki durumun çözümlemesini yapmaktadır. Lenin, Sun Yat-sen'in öğretisinin sınırlılığına karşın düşüncelerinin ilerici niteliğini görüyordu. Batılı devletlerin uyguladığı baskıya karşı mücadele etmesi ve Çin'i tehdit eden ulusal parçalanma ve yok olmaya engel oluşturması açısından Guomindang'ın önderliğindeki burjuva-demokratik devrim Lenin'in özel olarak ilgisini çekiyordu. Lenin, Çin'de proletaryanın yokluğu koşullarında köylülüğün devrimci değeri sorununa değinirken köylülüğün oynayacağı önemli rolü biliyordu. 8 Kasım 1912 ta-

rihli «Pravda»da Lenin köylülük üzerine başka şeylerin yanısıra şunları yazıyordu:

«Köylüler proletaryanın partisinin önderliği olmaksızın sağcılarla birleşmek için uygun anı bekleyen liberallere karşı demokratik konumlarını koruyabilecekler mi? Bunu bize yakın gelecek gösterecek.» *

Lenin'in Çin'de proletaryanın oluşacağına sarsılmaz bir inancı vardı ve şunu vurguluyordu.

«Son olarak, Çin'de Şanghay'ların sayısı arttıkça Çin proletaryası da artacaktır. O elbette, şu ya da bu türde Çin Sosyal-Demokrat işçi partisini oluşturarak ve küçük-burjuva hayalleri ve Sun Yat-sen'in gerici düşüncelerini eleştirerek siyasal ve toprak programının demokratik ve devrimci özünü muhakkak yaratacak, koruyacak ve geliştirecektir.»**

Bu iki makale Lenin'in Çin Komünist Partisi'nin çözmesi gereken görevleri ne denli açıklıkla tanımladığını göstermek için yeterlidir.

19 Temmuz-7 Ağustos 1920 tarihleri arasında toplanan Komintern'in 2. Kongresinde Lenin'in ulusal ve sömürge sorunu öğretilerine uygun olan ve aralarından bir çoğu Çin'i de ilgilendiren birçok tez kabul edildi. Kongre, «Çin'de ve öteki sömürge ülkelerde devrimin burjuva reformlar ve özellikle de toprak reformunu benimsetecek bir programı olmalıdır» tezini onayladı; ama, **devrimin önderliğinin demokratik burjuvaziye bırakılmaması gerektiğini de** vurguladı. Tersine, bu kongrenin kararları, **proletarya partisinin Sovyetler lehine sistematik ve özenli bir propaganda yürütmesi gerektiğini ve en kısa zamanda işçi ve köylü Sovyetlerinin örgütlenmesi gerektiğini özellikle belirtti.** Bu Çin'deki partinin de izlemesi gereken Komintern'in genel çizgisiydi.

Genel olarak Çin Komünist Partisi'nin, Çin'in yaşadığı durumda rolünü gerektiği gibi sistemli ve iyi düşünülmüş bir biçimde ve bilimsel sosyalizmin bakış açısıyla tam olarak yerine getirmediğini söyleyebiliriz. Çin Komünist Partisi olarak adlandırılan bu küçük partinin bağrında, doğru bir Marksist-Leninist çizginin oluşmasına ve Marksist-Leninist düşünce ve eylemin egemen olmasına hiçbir zaman izin vermeyen çeşitli eğilimler vardı. Partinin başlıca yöneticileri arasında sık sık ortaya çıkan bu ilk eğilimler; genellikle sol, bazen sağ oportünist, bazen orta yolcu ve hatta anarşist Troçkist, burjuva ve alabildiğine şoven ve ırkçı görüşlere dek varıyorlardı. Bu eğilimler daha sonra Mao Zedung ve grubu tarafından yönetilecek olan Çin Komünist Partisi'nin ayırdedici özellikleri oldular.

Bu genç partinin bu denli karmaşık bir durumda ve Konfüçyus'un düşüncelerinin ve feodal düzenin silinmez değilse de derin izler bıraktığı böylesi geniş bir ülkede sistemli ve örgütlü, iyi düşünülmüş ve olgun bir bi-

* V. I. Lenin, Toplu Yapıtlar, Arn. Bas., C. 18, s. 445

** Agy., s. 178

çimde tasarlanmış bir mücadele sürdürülebilmesi için Çinli komünistlerin bilimsel Marksizme, Lenin'e ve Komintern'e mutlak olarak inanmaları ve Komintern'in Çin'e ilişkin olarak aldığı kararların **doğru olabilmesi ve Çin komünistleri tarafından doğru olarak uygulanabilmesi için** onlara Çin'deki durumun gerçekçi bir tablosunu çizmeleri gerekirdi.

Bence, bütün bunlar, bu yeni unsurların iyi niyetine karşın, Çin Komünist Partisi tarafından gerçekleştirilmemiştir ve dolayısıyla o zamandan bu güne soldan sağa tüm yalpalamaların kaynağının bu olduğunu düşünüyorum.

Partinin oluşmasıyla birlikte iki akım ortaya çıktı; Biri, legal bir faaliyet sürdürmek ve burjuva-demokratik partilerle işbirliği yapmak istiyordu; ötekisi parti dışında hiçbir bağın olmaması gerektiği görüşünü savunuyordu. Geneline, parti kendini tecrit etme kararı aldı; başka bir deyişle siyasal karmaşanın sorumlusu olarak damgalanan Sun Yat-sen'in partisi de dahil tüm öteki partilere karşı düşmanca bir tutum takınmayı kararlaştırdı. 6 Nisan 1922'de Komintern'in Çin'deki görevlisi Voytynsky'e gönderdiği mektupta, Çen Tu-siu Çin Komünistlerinin amaçları farklı olduğu için Guomindang'la işbirliğine karşı olduklarını yazıyordu. Komintern bu tutuma karşı çıktı ve Partiyi Guomindang'la sıkı işbirliğine yönlendirdi.

Komintern, Doğu Halkları kongresinde, Guomindang'la Çin Komünist Partisi arasındaki işbirliği çizgisini ve Çin devriminin bu döneminde Çin Komünist Partisi'ne düşen görevleri doğru bir biçimde belirledi. Sovyet delegesi de Çin Komünist Partisi'nin Guomindang tarafından yönetilen örgütlere ve sendikalara dayanmaması gerektiğini; tersine proleter kitlelerle birlikte önderlik etmesi, kitleleri etkilemek için mücadele etmesi ve kendi örgütlerini yaratması gerektiğini vurgulayarak, ulusal ve demokratik kurtuluş, ulusal kurtuluş için mücadele eden bir müttefik olarak Guomindang'ın desteklenmesi düşüncesini savundu. O şöyle diyordu: «Bu nedenle bu sorunda, Guomindang'ın çalışmamızı engellemeyeceğini düşünüyoruz, kendi açımızdan biz, onunla dürüstçe işbirliği yapacağız. İşte düşüncemizin temeli budur. Eğilimimiz Çin işçi hareketinedir ve bu bizim için temel eğilim olmalıdır; bu hareket radikal eğilimli burjuvazinin demokratik örgütlerinin ve partilerinin varlığından bağımsız olarak özgürce gelişmelidir».

Böylece, bu küçük komünist partisi, onun kitleler ve özellikle de kent proletaryası içindeki faaliyetini dikkatle izleyen Komintern ve Sovyet Rusya tarafından siyasal olarak desteklendi ve ona maddi olarak yardım edildi. Bu açıdan özellikle sendikal alanda hızlı gelişmeler görüldü. Ama siyasal alanda gelişme daha geç ve daha yavaş gelecekti ve bu, daha sonra 1925'te 30 Mayıs hareketiyle birlikte başladı. Partinin 4. Kongresi'nde elde edilen yeni başarı bu hareket sayesinde olmuştur. Çin Komünist Partisi ile Guomindang arasındaki işbirliği güçlendi ve pekişti. Bu 1911'den sonra yokolmasa bile zayıflamış olan ulusal birliğin geçici olarak pekişmesini

doğrudan etkiledi. Bu işbirliğinden Guomindang yeni ve daha büyük bir güç kazandı. Ama Çin Komünist Partisi de, 4. Kongresini gözle görülür biçimde sayıca artmış güçlerle topladı. Stalin, Komintern Yürütme Komitesi Çin komisyonunun 30 Kasım 1926'daki 7. Birleşik Toplantısında şöyle diyordu:

«...Çin devriminin tüm gelişimi, niteliği, geleceği Çinli komünistlerinin Guomindang içinde kalmaları ve bunun içindeki çalışmalarını yoğunlaştırmalarının gerekliliğini reddedilmez bir biçimde kanıtlamaktadır.» *

İki parti arasındaki işbirliği 1927'ye dek sürdü. 1927'de işler karıştı, bunun şaşırtıcı bir yanı yoktu; çünkü burjuva gericiliği her zaman gerici-tiktir. Çan Kay-şek, komprador burjuvazi ve bu Çin «demokrasisi» çerçevesinde hareket eden Çin büyük burjuvazisi, Çin Komünist Partisinin işçi sınıfı ve köylülük içinde yavaş yavaş kazandığı etkinin kendileri için tehli-ke olduğunu gördüler. İşte kopuş, ayrılma ve çok sayıda proleterin ve komünistin tasfiye edildiği 1926 Kanton ve 1927 Şanghay saldırıları böyle ortaya çıktı. Bu, sendikalar ve Çin Komünist Partisi için ağır bir darbeydi.

Çin Komünist Partisi; yalnızca Guomindang'a değil, işçi sınıfı ve köylülüğe karşı tutumunda da açık bir Marksist-Leninist çizgi belirleyemedi. Çin'deki burjuva-demokratik devrimde köylülük belirleyici bir rol oynamıştı; ama bu Çin Komünist Partisinin köylülüğü devrimin önder gücü olarak nitelendirmesi anlamına gelmez. Yeni koşullar altında, bu devrim işçi sınıfı tarafından yönetilmeliydi.

Guomindang'ı oluşturanlar köylülüğün unsurları değillerdi, onlar Çin'de demokratik özgürlüklerin yerleşmesini engellemek için çaba harcayan gerici burjuva unsurlarla birleşen kent burjuvazisinin ilerici unsurları, öncelikle de aydınlardı. Genç Çin Cumhuriyetinin burjuvazisi, yoksul, orta ve zengin köylülüğü kendi elinde bir araç haline getirmek ve ondan bir destek olarak yararlanmak için çaba harcıyordu. Çin köylülüğünün devrimci bir unsur olduğu yadsınamaz. Fransız burjuva demokratik devriminde de bu sınıf aynı özellikleri gösteriyordu. Her ne kadar devrimin belli anlarında Fransız köylülüğü bir çok kez kralcı olmuşsa da, o genelinde feodalizme düşmandı ve Fransız feodallerinin ona zorla kabul ettirdiği para, mal ve köle olarak çalışma biçimindeki ezici vergilerden kurtulmayı, hepsinden önce de toprak istiyordu.

Çin'de köylülük, ilerici, devrimci bir unsurdu. Krallığa, baskıya, «savaş ağalarına» ve eyalet ağalarına karşıydı. Ancak daha üzerinde çalışılması gerekiyordu. Daha önce de söylediğim gibi, Çin'de devrimi gerçekleştiren burjuvazi, köylülüğü kendi amaçları için kullanmaya çalışacaktı. Bu durumda Çin Komünist Partisi ister «ilerici», ister gerici olsun Guomindang burjuvazinin düşüncelerine kapılmadan köylülük içinde çalışma-

* J. Stalin, Yapıtlar, Arn. Bas., C. 8, s. 374-375

lıydı. Çin KP'nin Marks ve Lenin'in öğretilerini temel alan bağımsız siyasal çizgisi olmalıydı. Bu aşamada, Komünist Partisi kralıktan, feodalizmden ve gerici güçlerden ele geçirdiği mevzileri pekiştirmeliydi; aşamaları akılda tutarken, ne devrim perspektifini, ne de işçi sınıfının Marksist-Leninist partisi olduğunu, bu sınıfın öncüsü olduğunu unutmamalıydı. Çin KP'nin oluşması döneminde, proletarya Çin köylü sınıfına oranla sayıca oldukça azdı. Ama her şeye karşın, proletarya vardı ve kurulmuş olan **Çin Komünist Partisi proletaryanın partisi olmalı ve köylülüğü başlıca müttefiki olarak nitelendirmeliydi.** Bu, nedenle ilerici burjuva demokratik cumhuriyeti pekiştirmek için parti, köylülüğü işçi sınıfının müttefiki haline getirmek için çalışmalı ve daha sonra, koşullar olgunlaştığında, daha ileri bir aşamaya, sosyalist devrim aşamasına geçmeliydi. Parti teoride bile, bu temel devrimci yol gösterici ilkede açık bir kavrayışa sahip olmadı. Ve sonuç olarak bu ilke pratikte de tam ve tutarlı olarak uygulanmadı.

Çin KP ile Guomindang arasında 1927'deki ayrılıktan sonra Çin devrimi İkinci Devrimci İç Savaş olarak bilinen yeni bir aşamaya girdi.

Bu dönem için partinin görevleri 7 Ağustos 1927'de toplanan, Merkez Komitesi olağanüstü Birleşik Toplantısında belirlendi. Bu birleşik toplantı Çen Tu-siu ve takipçilerini parti önderliğinden uzaklaştırdı ve toprak devrimini partinin temel görevi olarak saptadı. Bu toplantıdan sonra devrimci hareket büyüdü ve parti kendi silahlı güçlerini yaratmaya başladı. 1928'de toplanan 6. Parti Kongresi ise devrimin gelişmesi için doğrultuları belirledi ve devrimci üslerin yaratılmasını ve Kızıl Ordu'nun oluşturulmasını başlıca görev olarak belirledi.

Devrimci hareket yükselmeye başladı. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi (KEYK) 1929 Aralık'ında Çin'in derin bir ulusal bunalıma girdiği ve devrimci bir patlamanın başlangıç anında bulunduğu sonucuna vardı. Bununla birlikte, ulusal bunalımdan doğrudan devrimci duruma geçişin kısa sürede olmayacağını vurguladı. Komintern, aynı zamanda Çin KP MK'sının dikkatini «Çin'de devrimin eşitsiz bir biçimde geliştiğine» çekti. Bu koşullarda partinin güçlendirilmesi ve kitlelerin bilinçlendirilmesi ve kazanılması için mücadele temel görev olarak kaldı.

Görüldüğü gibi, Komintern kararları, bu dönemde Çin önderliği tarafından tam olarak kavranamadı. 1930 Şubat'ında, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi, parti örgütlerine, Çin devriminin eşitsiz gelişimine ilişkin Komintern tezini reddeden ve devrimci bunalımın tüm Çin'i sardığını belirten bir genelge gönderdi. 11 Haziran 1930'da, başında Li Li-san'ın bulunduğu Siyasal Büro «yeni devrimci yükseliş ve bazı eyaletlerde iktidarın ele geçirilmesi» kararını onaylamıştı. Çin önderliği, kapitalist dünyayı sarı ve ülkeyi pençesi altına alan bunalım koşullarında Çin'deki devrimci durumun olgunlaştığını ve acil olarak, önce bir ya da birkaç eyalette daha sonra tüm ülkede ayaklanmayı başlatmak gerektiği düşüncesine sa-

hipti. Önderlik, devrimin belirleyici etkeninin proletaryanın mücadelesi olduğunu, ama ordunun büyük kentlere saldırısı olmaksızın kentlerde işçi sınıfı tarafından örgütlenecek bir grev dalgasının ayaklanmayı başarıya ulaştıramayacağını da vurguluyordu. Mao Zedung'a gelince, o ayaklanmayı tümüyle askeri bir eylem olarak görüyordu ve kent işçi sınıfıyla ordunun birleşik eyleminden yana değildi.

Ayaklanma Haziran'da başladı ve 28 Haziran'da, Kızıl ordu Çangşa'ya girdi. Ama birkaç gün sonra kent, halkı ve özellikle de işçi sınıfını ve komünistleri terörden kırıp geçiren Guomindang kuvvetleri tarafından geri alındı. Okuduğuma göre, ayaklanmayı destekleyen ve direnen tek ordunun, Kızıl Ordunun 5. Grubu olduğu ortaya çıkıyor. Çu Teh ve Mao Zedung'un önderlik ettiği Şensi bölgesi kuvvetleri ise, Çangşa'ya saldırmak ve ele geçirmek yerine, Kızıl Ordunun Beşinci Grubuna yardım etmek için geri döndüler. İşte böylece eyalet çapındaki büyük saldırı başarısızlığa uğradı. Ama bundan sonra bile, Çin Komünist Partisi, Merkez Komitesi Siyasal Bürosu düşüncesinden vazgeçmedi. Siyasal Büro, 18 Temmuz'da, Komünist Enternasyonal'in Huan, Çangşa ve Şanghay'da ayaklanmanın başlatılmasını mahkûm etmesi isteğiyle Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesine bir mektup gönderdi. KEYK prezidyumu bu isteği reddetti. 5 Ağustos'ta Çin KP MK siyasal bürosu bu isteği yineledi. 26 Ağustos 1930'da, KEYK Çin KP MK'ne, bazı eyaletlerde ayaklanma planının iptal edilmesinin gerekliliğini vurgulayan bir mektup gönderdi.

1930 Eylül'ünde, Luşan'da, Merkez Komitesinin Altıncı Toplantısının Üçüncü Oturumu yapıldı. Pavel Mif KEYK temsilcisi olarak toplantıya katıldı. Moskova'dan yeni dönen, Komintern'deki Çin KP MK temsilcisi Çu En-lay'ın sunduğu rapor son derece sağ görüşlüydü ve Komintern'in bakış açısıyla, Li Li-san'ın çizgisini uzlaştırmaya çalışıyordu. Birleşik Toplantı Çin önderliğinin tutumunu, Komintern'in direktiflerine karşı alınmış bir tutum olarak değil, yalnızca taktiklerde yapılan ciddi bir yanlış olarak değerlendirdi. Dört ay sonra, 1931 Ocağında, Merkez Komitesi dördüncü bir oturum yaptı. Bu oturumun kararında, Li Li-san başkanlığındaki Çin Komünist Partisi önderliğinin maceracı, komplocu, Komintern'in direktiflerine aykırı bir siyaset izlediği vurgulanıyordu. Rapor, koşulların olgunlaşmadığı bir dönemde, büyük kentlerin alınmasını öğütleyen Li Li-san çizgisinin, Çin devriminin aşamalar ve niteliğine ilişkin Komintern tezleriyle çelişki içinde olduğunu belirtiyordu.

Mao Zedung'la birlikte Çinli komünistler, yenilgilerinin ve sapmalarının, Çin'de gelişmekte olan durumu doğru olarak kavrayamamalarının ve doğru sonuçlar çıkaramamalarının suçunu Komintern'e ya da Çin'deki temsilcisine yüklediler; iktidarın ele geçirilmesi uğruna tutarlı bir mücadele sürdürülmesini ve Çin'de sosyalizmin inşasını sözde engellediği ve onları şaşırttığı için Komintern'i ciddi bir biçimde suçladılar. Elbette ki, Çin devri-

mi uzun ve karmaşıktır, ama Çinlilerin görüşleri bilimsel kanıt ve desteklerden yoksun kaldı. Yalnızca Çin sorununa değil, çağın birçok sorununa ilişkin Komintern belgelerinin Sovyetlerin elinde, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin arşivlerinde bulunduğunu birçok kez söyledim. Bunlardan birçoğu yayınlanmadı; bugünkü Sovyet revizyonistleri ve çeşitli hizipler gerçeği arşivlerinden çıkarmıyorlar, böylelikle de Çinliler gerçekleri istedikleri gibi yorumlayıp, işleri idare ediyorlar. Ne Komintern'deki Çin temsilciliği, ne de Komintern'in Çin'deki temsilcileri tümüyle temize çıkarılamaz, ama aynı biçimde, bizzat o alanda yer alan eylemleri olgun olmayan ve ülkedeki duruma ilişkin gerçeklere uymayan raporlar sunan Çin Komünist Partisi de temize çıkarılamaz. Bu koşullarda, Komintern'in bazı direktiflerinin uygun olmaması ya da bunların Komintern'in Çin'de bulunan Çinli ya da Sovyet temsilcileri tarafından gerektiği gibi ulaştırılamaması ya da uygulanmaması olasıdır ve bunun için birçok neden var; çünkü o sırada Komintern'de ne oldukları çok sonra ortaya çıkan Troçki, Buharin, Zinovyev, Kamanev gibi unsurlar vardı. 1920'lerin başında, daha sonraları intihar eden Troçkizm taraftarı Adolf Abramoviç Joffe, Komintern'in Çin'deki temsilcisiydi. 1923 Ekim'inde, Çin'e gitme sırası, yine bir Troçkist olan Borodin'e geldi.

Bununla birlikte, Lenin döneminde Komintern karar ve direktiflerinin genel olarak doğru olduğunu Stalin dönemindekilerinin de doğru olduğu görüşündeyim.

Gerçekler, Birinci İç Savaş ya da Guomindang ve Komünist Partisi arasındaki işbirliğinin ilk döneminde ve öteki dönemlerde de, bağımsız bir parti olarak Çin Komünist Partisi'nin mücadelesinin gelişmesine ilişkin olarak Komintern'in yanlış bir yönlendirme yapmadığını gösteriyor. Genel olarak Çin'deki tarihsel gelişim bu koşulu nesnel bir gereklilik olarak ortaya çıkardığı zaman, Stalin Çin KP'nin Guomindang'la sıkı bir işbirliği içinde mücadele etmesini istedi. Kanımca, bu doğru bir direktifti. Ama Çinlilerin iddia ettikleri gibi, iş, Stalin'in Çin Komünist Partisi'nin kendi niteliğini korumaksızın Guomindang'la birleşerek kendini tasfiye etmesi, direktifini vermesine gelince buna, inanmam; bu kesinlikle Stalin'in görüşü olamaz. Çinliler bunu kanıtlayabilecek tek bir belge sunacak durumda değiller; tersine bunun zıttını kanıtlayan belgeler var. Çinliler, Mao Zedung'un başka sorunlara ilişkin olarak Moskova'ya gittiği zaman, Stalin'in «Çin devriminin belli bir anında, belli bir ölçüde, Çin Komünist Partisi'ni köylülüğe daha az, proletaryaya ise esas olarak dayanması amacıyla etkilediğini» kabul ederek sözde özeleştiri yaptığını iddia ederken bizzat kendileri bunu doğruluyorlar. Çinlilere bakılırsa, Stalin «bu benim Çin'e ilişkin yaptığım tek yanıltır ve bu konuda özeleştiri yapıyorum» demiş. Bu doğru olsa bile, Çinlilerin yaptığı gibi, buradan, yenilgilerinin, Guomindang'la kanlı çatışmalarının ve Çin KP'nin içindeki hizipler arası çatışmalarının kaynağın-

da sözde Stalin ve Komintern'in «yanlış» siyasetinin yattığı sonucunun çıkarılması kabul edilmez bir şeydir.! Bu konuda gerçek belgeler bulunmalıdır; çünkü Guomindang'la ve onun şefleriyle ilkeler temelinde yükselen doğru bir siyaseti, yani azami amaçlarına ulaşmalarını olanaklı kılacak bir siyaseti yürütmeyi beceremeyenin Moskova'nın bazı temsilcileri ve hatta bizzat Çinli komünistler olması olasıdır.

Çinli Komünistlerin Guomindang'la yaptıkları işbirliğinin başlangıçta iki partinin resmi kadrolarını birlikte, Çan Kay-şek'in kumandan ve Çu En-lay'ın komiser olduğu Wangpo Akademisi'nde eğitecek derecede sıkı ve mantıklı olduğunu görüyoruz. Çu En-lay ve Çan Kay-şek çok iyi anlaşıyorlar ve işbirliği yapıyorlardı. Bizzat Mao, Guomindang'da kadroların (eğitim) sorumlusuydu. Sonuç olarak, bu, Komintern'in direktiflerinin yanlış olmadığı anlamına gelir. Komintern'in Japon saldırısı döneminde 12 Aralık 1936 da Çin Kuzeydoğu Ordusu kumandanı tarafından tutuklanan -ki bu tutuklama Japonya'ya karşı savaşta ulusalcı güçlerin bölünmesi tehlikesini getiriyordu- Çan Kay-şek'in bırakılması için Çin Komünist Partisi'nin Çu En-lay aracılığıyla müdahale etmesi için verdiği direktif (bu Komintern'in direktifiyse) de yanlış değildi.

Şimdi, Li Li-san önderliğindeki parti MK tarafından 1930 yılında alınmış kararları, Çin KP'nin Guomindang'a karşı faaliyetini ve çizgisini, bunun yanısıra aynı yıl ayaklanmanın başarısızlığa uğramasından sonra alınmış kararları değerlendirmek son derece güç bir iştir; çünkü içinde her zaman bir yığın hizip yaşamış bulunan Çin Komünist Partisi, parti içinde ve ülkede ortaya çıkan bütün bu önemli olayları gereken objektiflikle yazmadı. Tersine, gerçekler, sonuçlar, düşünceler ve amaçlar çarpıtıldı ve belli bir dönemde Merkez Komitesi'nde egemen olan çeşitli hiziplerin çıkarlarına göre yorumlandı.

İki güçlkle karşı karşıyayız: Birincisi, belgelere dayanmadan yalnızca olgulara dayanarak sonuçlara varmak, değerlendirme yapmak zorundayız; ikincisi fraksiyonlara bölündüğü için olayların çözülmesini yapamayan ve eğitmek ve eğitilmek için sonuçlar çıkaramayan Çin Komünist Partisi içindeki, eğer deyim yerindeyse ideolojik, karışıklık ya da tutarsızlık. Yabancı dilden bile olsa, Çin Komünist Partisi tarafından yayınlanmış hiçbir belgeye sahip değiliz. Oysa bunu yapmalıydı; çünkü bu olanağa sahipti ve hâlâ da sahiptir.

1931 Eylülünden sonra Japon işgalcilere karşı Çin Ulusal Kurtuluş Savaşı başladı. Elbetteki, bu Kurtuluş Savaşının gelişimi içinde yalnızca askeri değil aynı zamanda ideolojik ve siyasal beklenmedik iniş çıkışlar oldu. Bu mücadelenin akışı içinde, ilerici burjuvazi, ulusal burjuvazi ile komprador burjuvazi, Guomindang ve proletarya ile köylülük, Komünist Partisi ile Guomindang arasında ittifaklar kuruldu.

Bu karışık durumda, Çin Komünist Partisi'nin yönetimini ve çizgisini

her zaman açıkça göremiyoruz. Elbetteki, daha çok propaganda makaleleri olan yazılar okuduk, oysa burada söz konusu olan propaganda değildir, sözkonusu olan proletarya ile köylülük, Guomindang ile Çin Komünist Partisi, Guomindang ordusu ile Çin Komünist Partisi önderliğindeki ordu arasındaki ittifaklar, yani, tümünün ittifak halinde ya da birbirinden ayrı olarak Japonlara karşı ve de birbirlerine karşı mücadele ediyor olmalarıydı. Olayların akışını izleyebilmek için belgelere gereksinimimiz var.

Genel olarak, başlangıçta Çin KP'nin Guomindang'la ittifak halinde savaştığını, daha sonraları ise birbirleriyle savaşa girdiklerini biliyoruz. Çan Kay-şek Guomindang'a, yani gerici burjuvaziye önderlik ediyordu. Çin Komünist Partisinin sağlamlaştığını ve Japon işgalcilere karşı mücadelesinin yükseldiğini farkedenden Guomindang'ın ÇKP'den koptuğu ve böylece Japonlara karşı savaşı zayıflattığı ya da tümüyle durdurduğu gerçektir. Çan Kay-şek yönetimindeki Guomindang tümüyle Çin Komünist Partisi'ne karşı savaşa girdi ve silahlı birlikleri tasfiye etmek için her şeyi yaptı. Başka bir deyişle, bu yolla, Japon işgalcilere de yardımcı oluyordu. Aynı zamanda gündün güne Amerikan emperyalizmiyle bağlarını sıklaştırıyordu, ama başlangıçta Çan Kay-şek'in lobisini destekleyen, daha sonra ise, okuduklarımıza göre, Çin hükümetini «çürümüş bir hükümet» olarak değerlendiren, Amerika'nın Çin'deki özel temsilcisi General Marshall'a karşı çıkıyordu. Bununla birlikte Japonya'ya karşı savaştan önce de sonra da Mao Zedung önderliğindeki Çin komünist Partisi de Amerikan emperyalizmiyle bağlarını sürdürmeyi ihmal etmedi.

Japonya'ya karşı savaş boyunca, Mao Zedung, Li Li-san, Wang Ming ve başka birçok hizbi tasfiye etmeyi ve egemenliğini sağlamayı başardı. Belli anlarda, hem Mao'yla hem de birbirleriyle çelişkiye düşen Çu Teh, Çu En-lay, Deng Siao-ping, Lin Biao ve Japonya'ya karşı savaşta ortaya çıkan başka bir çok Çin devrim önderinin Mao'yla birlikte parti önderliğine girdiği görüldü. Ama bunlarda, tekrar tekrar Mao'ya ve birbirlerine muhalefet ediyorlardı. Demekki Çin'de Mao Zedung önderliğindeki mücadele, Japon işgalcilere ve Japonların **de facto** * müttefiki ve üstelik Amerikan emperyalizminin açık ve **de jure** ** müttefiki Çan Kay-şek önderliğindeki Guomindang'a karşı bir ulusal kurtuluş mücadelesiydi.

Mao Zedung ve Çu Teh önderliğindeki ve devrimci güçlerin yok edilmesini engellemek amacıyla örgütlenmiş akılcı bir geri çekilme taktiği olan tarihsel Uzun Yürüyüş'ten sonra, Yen'an'da toplandıktan, ordunun yeniden örgütlenmesinden ve Çan Kay-şek'in ve ordusunun artık karının denize dökülmesiyle sonuçlanan saldırıdan sonra 1 Ekim 1949'da Çin kurtuldu ve Halk Cumhuriyeti ilan edildi.

* Fiilen -özgün metinde Latince

** resmen- özgün metinde Latince

Görüldüğü gibi, bu, salt Çin çapında değil, dünya çapında önem taşıyan bu büyük olayın çok genel bir özetidir; çünkü Çin Halk Cumhuriyeti yaratılmıştı ve eğer gerçek Marksist-Leninist yolu izleseydi Sovyetler Birliği ile birlikte büyük dünya proleter devriminin güçlü bir kalesi haline gelecekti.

Çin'in kurtuluşunu izleyen dönemde, büyük bir öneme sahip olan ve kendi açımızdan derinliğine inceleyemediğimiz ve elimizdeki belgelerden ve yetersiz olgulardan yola çıkılarak çözümlenemeyecek ve çözülmeyecek bir sorun ortaya çıkıyor: **Halk Çin'i Marksist-Leninist yolda sosyalizmi inşa ediyor mu yoksa burjuva demokratik bir Cumhuriyet mi ve böyle mi kalıyor? Çin de gerçekleşen devrim, devrimin ilk aşamasına damgasını vuran burjuva-demokratik devrim olarak mı kaldı, yoksa proletarya diktatörlüğü altında devrimin ikinci aşamasına, sosyalizme geçebildi mi?** Bu, gerçeklerden yola çıkılarak aydınlatılması gereken büyük bir sorundur.

Mao Zedung, görevleri ve yönelimleri belirlenen kurtuluş dönemini «yeni demokrasi» olarak nitelendirdi. Bu öğretinin teorik temelleri Mao Zedung tarafından 1940'da yayınlanan «Yeni Demokrasi» yazısında formüle edilmişti. Mao Zedung'a göre, «Yeni Demokrasi» Çin'e uygun düşen bir rejimdi, o, ne burjuvazi tarafından denetlenen batı cumhuriyetlerine, ne de proleter Sovyet Cumhuriyetlerine benziyordu.

Mao Zedung'a göre, yeni demokratik cumhuriyet anti-emperyalist ve anti-feodal «dört sınıftan» (!) oluşacaktı: Proletarya, köylülük, küçük burjuvazi ve ulusal burjuvazi. Bu cumhuriyette ekonomi de yeni demokratik olacaktı, devlet ekonominin yönetimini üstlenecek, ama burjuvazinin mallarına el koymayacaktı, çünkü Çin ekonomisinin geri niteliği bazı kapitalist biçimlerin varlığını haklı gösteriyordu. Elbetteki, bu yeni ekonomiye göre topraklar bölünecekti; ama zengin köylü ekonomisi varolmaya devam edecekti, üretimleri çok gerekli olduğu için söz konusu formül zengin köylüler için de uygulanabilir. Yeni kültür, doğal olarak bu yeni siyasetin ve yeni ekonominin ideolojik yansıması olmak ve onlara hizmet etmek zorundadır.

Bu siyaset liberal ve milliyetçi bir siyasetin tüm çizgilerini taşımaktadır; çünkü, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra bile, Mao Zedung öğretisine sadık kalmıştır.

Değerlendirebildiğim kadarıyla, Çin devrimi silahlı bir ulusal kurtuluş mücadelesi sayesinde gerçekleştirilmiş yeni tipte bir burjuva-demokratik devrimdir. Çin Komünist Partisi bu mücadelenin başına geçti ve onu zafere kadar sürdürdü; bu yadsınamaz. Bütün bu dönem boyunca Mao Zedung, Çin Komünist Partisi'nin genel sekreteri ya da başkanı olarak bu işte büyük övgüye layık. Doğal olarak, Mao gibi, şu ya da bu biçimde görüş birliği ya da birbirleriyle görüş ayrılıkları içinde, orada bir demokratik halk cumhuriyetinin kurulması gibi, büyük bir sorun olan Çin'in kurtuluşu nihai hedefine katkıda bulunan diğerleri de bu övgüye layıktır.

Bu demokratik bir halk düzeni olabilir miydi? Bu yönetim Amerika'nın

ya da Avrupa'nın burjuva demokratik düzen modelleri üzerine mi kurulacaktı? Bunu gelişimi içinde incelemek daha uygun olur. İlk bakışta, bu düzenin başında bir komünist partisi bulunduğu, bu komünist partisinin Komintern üyesi olduğu ve görünüşte Komintern'in faşizme karşı genel mücadele çizgisini olduğu kadar direktiflerine de uyduğu için bu burjuva demokrasisinin Çin devriminin geçirmesi gereken bu ilk evrenin, klasik burjuva demokratik devrimden farklı olduğu, Çin Cumhuriyetinin Amerikan ve batı burjuva demokratik cumhuriyetinden farklı olacağı ve proletarya diktatörlüğünün yeni biçimi olan halk demokrasisi yolunda ilerleyeceği düşünülebilir ve umut edilebilir.

Kurtuluştan önce ve sonra Mao Zedung'un propagandasında ve başlangıçtaki birçok eyleminde Çin Halk Cumhuriyetinin kurulmasında «Amerikan demokrasisinden büyük ölçüde esin alacağız» demesi (belgeler bunu kanıtlıyor) bir yana, Çin Komünist Partisi iktidara geldiği için Çin'in sosyalizme doğru yürümeye hazırlandığı sanıldı. Genel görünüm buydu.

Kurtuluştan sonra ülkenin inşası, iktidarın sağlamlştırılması ve devlet aygıtının yaratılması, ordunun güçlendirilmesi ve modernleştirilmesi, devlet aygıtı ve partiye giren yeni kadrolardan olduğu kadar dışardan da büyük destek gören içerdeki Çin gericiliğinin çeşitli akımlarıyla çatışmaksızın ve mücadele etmeksizin gerçekleştirilemezdi. Böylece kurtuluşu izleyen dönem boyunca, çok önemli bir sorun olan Cumhuriyetin sağlamlştırılması sorunu karşısında Çin Komünist Partisi'nin radikal çizgisini ayırt edemedik. Cumhuriyetin sağlamlştırılmasından söz ettiğimizde her şeyden önce sosyalist inşa dönemine geçmek için gereken koşulların hazırlanması ve devlet iktidarının güçlendirilmesi için doğru ve tutarlı Marksist-Leninist siyasetin sağlamlştırılmasını anlıyoruz. Feodalizmin, burjuvazinin, köylülüğün çeşitli tabakalardan aydınların yanı sıra Konfüçyusculuğun, Budizmin vb. de hâlâ canlı olduğu, karmaşık bir mücadele ve karışık bir durumdan yeni sıyrılmış büyük bir Çin'de eylem ve düşünce birliğinin, çok dikkatle örgütlenmiş eylem ve Marksist-Leninist düşünce birliğinin egemen olduğu Leninist ve Stalinist tipte bir parti örgütlenmesine ilişkin doğru bir çizgi görmüyoruz.

İlk yıllarda, Stalinist ordu örneğinde olduğu gibi Çin ordusunun sağlıklı ve sağlam biçimde kurulmuş bir örgütlenmesini saptamadık. Ulusal kurtuluş için yürütülen gerilla savaşında ordunun büyük birlikler biçiminde örgütlenmesine karşın, bu birliklerde her zaman gerilla birlikleri özelliği yoktu; çünkü Guomindang, ve «savaş ağaları»nın birlikleri, bütün olarak, Mao Zedung'un ordusuna katıldığı için burada kapitalist burjuva bir ordunun eğilimleri başgösteriyordu. Böylelikle, bu birlikler Çin Ulusal Kurtuluş ordusuyla bütünleşerek orduya gerici görüşler taşıdılar. Çünkü Guomindang'ın ve «savaş ağalarının» birliklerinin başında halka ve komünizme karşı mücadelede eğitilmiş Guomindang komutanları ve yüksek görevliler bu-

İnmekteydi. Savaştan çıkmış bu ordunun içinde aynı biçimde «savaş ağalarının» eski görüşleri de yaşıyordu. Bu görüşler, büyük kurtuluş mücadelesine katılmış üst düzeydeki kadroları ve hatta ÇKP üyesi olanları bile derinden etkiliyordu. Bu daha sonra bir takım belli başlı askeri yöneticilerin yollarından sapacakları, iktidarı ele geçirmeye ve birbirlerini devirmeye çalışacakları zaman iyice görülecek. Bu durum hâlâ onların «savaş ağalarının» eski görüşlerini ya da burjuva kapitalist bir ordunun üst düzeyde askeri kadrolarının görüşlerini kendi içlerinde sürdürdükleri anlamına gelmektedir.

O halde, bu açıdan bakıldığında, o sıralarda Mao Zedung önderliğindeki Çin Komünist Partisi'nce olması gerektiği gibi tutarlı, doğru formüle edilmiş ve uygulanmış bir siyaset izlendiğini görmüyoruz. Kuşkusuz, siyaseti, Marksist-Leninist olarak nitelendirildi; ama özünde böyle bir siyaset değildi.

Bu dönemde ekonomik alanda önemli olumlu değişikliklerin yapıldığı söylenebilir. Çin'de yoksulluğa ve işsizliğe karşı mücadele edildi, aynı zamanda her ne kadar aydınlar kitlesinden kapitalist burjuva görüşler dışlanmadıysa da kültür ve eğitim alanındaki geriliğe karşı belli ölçülerde mücadele edildi. Elbette ki, bu sihirli bir değnek darbesiyle ortadan kaldırılamazdı. Ama herşeye karşın, ekonomisinin belli bir sınıra kadar örgütlenmesi ve yıkılmış ülkenin yeniden inşasına ilişkin olarak yeni demokratik yönetimin yararlı ve övgüye değer bir dizi değişiklikler getirdiği söylenebilir. Çin'de açlık ortadan kaldırıldı ve bu büyük bir başarıydı. Yeni demokratik düzenin bu aşamasının en belirgin görünüşleri işte bunlardır.

Burjuva demokratik devrimin zaferinden sonra Çin Komünist Partisi'nin doğal olarak ihtiyatla ilerlemesi, solculuğa düşmemesi ve aşamaları atlamaması gerekiyordu ve bunları atlamadıkları söylenebilir. Bu yadsınmaz bir olgudur. Aynı zamanda, Çin komünist partisi için, «demokratik» yani Çin burjuvazisine ve büyük toprak sahiplerine karşı, liberal oportünist görünmemekte sözkonusuydu, ama öyle oldukları ortaya çıktı. Gerçek şu ki, Liu-Deng hizbi ve Mao'nun hizbi, Çin burjuvazisine ve büyük toprak sahiplerine önemli liberal, oportünist ödünlerde bulunarak onları desteklediler.

Çin Komünist Partisi, işçi sınıfının ittifakını, öncelikle köylülükle ittifakını sağlamlaştırmalı, Çin burjuvazisi ise proletaryanın yasalarına boyun eğmeliydi. Bu kesinlikle zorunluydu. Parti, bu yolda burjuvaziyi silahsızlandırmak, onu yeni iktidara karşı olası silahlı saldırılar ve bozgunculuk yolundan uzaklaştırmak için çeşitli yöntemler kullanabilir, aynı zamanda ilkeleri çiğnemeksizin devrimin stratejik amaçlarına dokunmaksızın taktik nitelikte geçici ödünlerde bulunabilirdi. Başka bir deyişle, önce siyasal olarak burjuvaziyi silahsızlandırmak, ideolojik olarak görüşlerini geliştirmesine izin vermemek ve ekonomik alanda da onların eski durumlarını korumalarını ya da kısmen korumalarını engellemek için bütün mülklerine el

köymak gerekiyordu ve bu, özellikle köylülüğün ve proletaryanın ideolojik ve politik yönden olmasa da ekonomik açıdan güç anlar geçirdikleri bir anda yapılmalıydı.

Bu bakımdan, kurtuluşun hemen ardından, ilk dört-beş yıl içinde, Çin'in iyice belirlenmiş bir yönü olmayan reformlar içinde çırpındığını, yüzdüğünü görüyoruz. Burda bu önlem ve reformlara önderlik edebilecek toplumsal ekonomik siyasal ideolojik ve askeri bütün alanlarda iyice incelenmiş, nesnel bir çizgiye tanıklık edemiyoruz. Tam tersine bütün yönlerde bir dizi kararsızlık ve demokratik halk döneminin sözde sosyalist eğilimleri olan reformlarda karmaşa göze çarpıyor. Bu dönemde, burjuva demokratik devrimin ilk aşamasının uzatılması gerektiğini söyleyen eğilim bütün gücüyle varlığını sürdürüyor. Çinli önderler kapitalizmin gelişmesiyle birlikte sosyalizmin öncüllerinin de yaratılacağını vaaz ediyorlar. Mao Zedung'un kendisi şöyle demişti: «Yeni tipte böyle bir demokratik devrim bir yandan kapitalizme doğru yolu genişletirken, öte yandan sosyalizmin öncüllerini yaratır.» Çinli önderler burjuvazi ve kapitalizmle 1956'dan sonra bir otuz yıl daha devam etmesi gereken uzun süreli birarada yaşama tezini bu vaaza dayandırdılar. ÇKP'nin 8. Kongresine sunulan raporda, açıkça Çin'de milli burjuvazinin devlet yönetiminde işçi sınıfıyla birlikte yer alması ve özel servetinin büyük bir kısmını elinde bulundurması gerektiği söylendi. Çinliler bu tezleri, Lenin'in NEP üzerine öğretilerinin yaratıcı bir uygulaması olarak sunuyorlar. Ama Lenin'in öğretileri ile Çin'in teori ve pratiği arasında, içerik açısından olduğu kadar NEP uygulamasının dönemi açısından da köklü bir ayırım var. Lenin, NEP'in belli bir süre için özel kapitalizmin gelişmesine izin verecek geçici bir geri çekilme olduğunu kabul ediyordu, ama şunu vurguluyordu:

* «Proletarya iktidarı kararlılıkla elinde tuttuğu, ulaşımı, ve büyük sanayiye sağlam bir biçimde elinde bulundurduğu sürece proletarya iktidarı tehlikede değildir» *

Ama Çin'de ne 1949'da ne 1956'da proletarya devlet iktidarını ya da büyük sanayiye tümüyle elinde tutmuyordu.

NEP'in açıklanmasından bir yıl sonra, Lenin geri çekilmenin sona erdiğini bildirdi ve ekonomide özel sermayeye karşı saldırı hazırlığı şiarını ortaya attı. Buna karşılık Çin'de, kapitalizmin ve burjuvazinin yaşamasına izin verildiği dönem neredeyse sonsuza dek sürececek biçimde planlanıyordu.

Kısaca bu aşamada, ÇKP içinde kurtuluştan sonra kurulan düzenin demokratik burjuva bir düzen olması ve burjuvazinin iktidara katılması, öte yandan görünüşte Mao Zedung'un başkanlıkta, Liu Şao-şi, Çu En-lay, Deng Siao-ping, ve diğerlerinin önderlikte olduğu Çin Komünist Partisi'nin iktidarda olması gerektiği görüşü vardı. Bu partinin görüşleri bunlardı. Bunlar berrak Marksist-Leninist görüşler değildi. Çin KP'nin düşünceleri tümüyle

* V.I. Lenin, Toplu Yapıtlar, C. 32, s. 434. Arn. Bas.,

Marksist-Leninist düşünceler olmadığına göre, Çindeki devrim sonuna dek götürülemezdi ve burjuva-demokratik devrimin sosyalist bir devrime dönüştürülmesi güvence altına alınamazdı. Burjuva-demokratik devrimden sosyalist devrime geçilebilmesi, ancak proletaryanın, belli bir dönemde müttefiki olmuş olsa bile, burjuvaziyi kararlı bir biçimde iktidardan uzaklaştırmasıyla gerçekleşebilir. Oysa Çin'de, işçi sınıfı iktidarı burjuvaziyle paylaştığı sürece bu iktidar özünde hiçbir zaman proletarya diktatörlüğüne dönüştürülmedi ve sonuç olarak Çin devrimi sosyalist bir devrim olmadı.

Öte yandan, milliyetler sorununa, ilişkin ortaya atılan sloganlara karşın, bu konu Marksist-Leninist yoldan çözülmedi. Yalnızca başlangıçta değil, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra da, Çinli önderler Komintern'in milliyetler, diller ve çokuluslu proleter devlet sorununa ilişkin direktiflerine ilişkin açık bir düşünceye sahip olmadılar.

Emil Lüdwig'le yaptığı görüşmede, Stalin proleter devletin yaratılmasında Marksist-Leninist partinin karşılaştığı görevleri açıklarken, şöyle dedi:

✱ «Bu görev 'milli' bir devletin güçlendirilmesine değil, sosyalist, giderek enternasyonalist bir devletin güçlendirilmesine dayanır». *

Çin Komünist Partisi bu yolu izlemeliydi. Ancak, durmadan imparatorlardan, efsane kahramanlarından sözeden ve onları kâh öven, kâh kınayan Mao'da, çok uluslu proleter bir devletin oluşması için sürdürülen mücadeleye üzerine kesin ifadeler bulamıyoruz. Çin'in geleceği ve ulusların bu büyük gruplaşmasının doğru çözümü sorununa ilişkin kesin ifadelere, onun olgunluk çağında bile raslamıyoruz.

Yeni kurtulmuş Çin'de devlet örgütü, en azından biz yabancılara çok açık görünmüyor, ne örgütlenme biçimleri, ne tabanla merkezin bağları ne de bölümlerin hangi temele göre oluşturuldukları açık değildi ve genel yeniden inşa bir yana, ekonomik yönelimler açıkça belirlenmemişti; ağır sanayiye mi, hafif sanayiye mi yoksa tarıma mı öncelik verileceği bilinmiyordu. Çok laf ediliyor, çok direktif veriliyordu; ama biz bunların, yalnızca uygulanmadığını değil karmaşık ve kötü bir biçimde belirlenmiş olduklarını da izliyorduk.

Parti içindeki bir hizip, öncelikle ağır sanayinin geliştirilmesi kanısındaydı; bir diğeri tersine hafif sanayiye öncelik verilmesini düşünüyordu; bir üçüncüsü tarıma büyük önem verilmesini öne sürüyordu, hatta ikisine de (sanayi ve tarım) dayanılması gerektiğini söyleyenler de vardı. Bol bol formül öne sürülüyordu, ve bu nedenle hiçbir şey yapılmadığı, çalışılmadığı söylenemez; genel olarak verilen yönelimler ne açıktı ne de gerektiği gibi uygulanıyordu. Bu karmaşık yönelimler, Çin Komünist Partisi'nin bütün bu dönem boyunca, kuruluşundan, ülkenin kurtuluşuna kadar olan ve daha

* J. V. Stalin, Yapıtlar, C. 13, s. 101, Arn. Bas.

sonraki dönem boyunca, ideolojik olarak kendini sağlamlaştırmayı, üyelerinin kalbine ve ruhuna Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in teorisini yerleştirmeyi, bu bilimsel yanılmaz ideolojinin kilit noktalarını benimsemeyi ve onu Çin'in koşullarına, bu ülkenin mücadelesini diyalektik gelişmesine uygulamayı başaramamasından ileri gelmektedir. Sonuç olarak, bu, Çin Komünist Partisi'nin kendi içinde birçok hizibe bölünmesine yol açtı; üstelik, aynı zamanda, ÇKP'yi, burjuva partilerinin varlığına ve hatta onların iktidara katılmasına izin vermeye kadar götürdü. Zaten, bizzat Mao, Çin Komünist Partisi adına onların iktidara ve yönetime katılmalarını kaçınılmaz olarak değerlendirdi ve üstelik, ona göre bu «tarihsel» burjuva partileri Çin Komünist Partisi solana dek yok olamazlardı.

* Kısacası Mao Zedung sosyalizme çoğulculuktan geçilerek gidileceğini düşünüyordu. Bu, sağcı, gerici bir slogandı. Bu bir yere kadar Komünist Partisinin önder rol oynayacağı cephede yer alan öteki geleneksel partilerle bir ittifak biçimi olarak kavranabilecek Marksist bir şiar değildi. Hayır.

Teorik yazılarında, Mao Zedung köylülüğün önderliği olmaksızın Çin'in kurtulamayacağını ve Çin devriminin bir köylü devrimi olduğunu vurguluyor. Ona göre, köylülük en devrimci sınıftı, «devrimi» yönetmesi gerekirdi ve «yönetti de.» Bu Mao Zedung açısından büyük bir teorik yanılgıdır ve onun Marksist-Leninist olmadığını, ama eklektik görüşlere sahip bir burjuva demokrasi olduğunu göstermektedir. İlerici bir demokrat olan Mao Zedung, burjuva demokratik devrimden yanaydı ve Çin kurtulduğunda da aynı görüşlere sarıldı. Onun görüşlerine göre, egemen rol köylülüğe aitti ve işçi sınıfı onun müttefiki olmalıydı, Çin'deki iktidar, önce köylülüğün iktidarı olacaktı, «kentler köyler tarafından kuşatılacaktı», ama Li Li-san'ın çizgisinin egemen olduğu dönemde, Mao'nun ve Çu Teh'in ordusu Merkez Komitesi'nin direktifini tanımayarak, kuşatması gereken kente doğru ilerlemedi. Mao Zedung, bu burjuva demokratik teoriyi evrensel bir teori yapmak istedi ve gerçekten de bu «teori» «Mao Zedung düşüncesi» diye adlandırıldı. Çinli önderler bunu daha geçerli kılabilmek için «Mao Zedung düşüncesi» ile Marksizm-Leninizm arasına bir eşit işareti koyuyorlardı.

* Çin'de krallık 1911'de yıkılmıştı, ama Çin Halk Cumhuriyetinin yaratılmasından sonra bile, Çinliler Japon işgalcilerinin kuklası Mançurya'nın Pu Yi'sini kurşuna dizmediler. Onu, eğitim kamplarında birkaç yıl tuttuktan sonra, bu kişilerin de «sosyalist» Çin'de yeniden eğitildikleri «inancını» yaratmak için çeşitli heyetlerin görüşebilecekleri ve konuşabilecekleri bir müzeliğe eşya haline getirdiler. Başka şeylerin yanı sıra bu imparatora ilişkin olarak sürdürülen yaygara, Çin'in ilişkiye girdiği öteki ülkelerin gerici krallarını, şeflerini kuklalarını yatıştırmak içindi, öyleki onlar şöyle düşüneceklerdi: «Mao'nun sosyalizmi iyidir, neden ondan korkalım?» Başka bir deyişle, Çinli revizyonistler, imparator Pu Yi'ye karşı aldıkları son derece oportünist tutumla şöyle demek istiyorlar: «Siz ikinci dünyanın ve üçüncü

dünyanın imparatorları, kralları, sultanları, prensleri, faşistleri, diktatörleri, siz bizimsiniz sosyalizme sizinle birlikte gideceğiz»! Ne güzel sosyalizm!

Sınıf mücadelesiyle hiçbir ilgisi olmayan benzer tutumlar toprak ağalarına ve kapitalistlere karşı da korundu. Ne Sun Yat-sen'in burjuva demokratik devrimi sırasında, ne de Çin'in Mao Zedung'un ordusu tarafından kurtarılmasından ve «yeni demokrasi» olarak ilan edilmesinden sonra, bunların zenginliklerine dokunulmadı. Sömürücüler, mülklerinin hemen hemen tümünü ya da dörtte üçünü korudular, çünkü «sosyalist» Çin'de yapılan reformlar derin değildi.

Fransa'da, burjuva-demokratik devrim sırasında, kilisenin ve feodallerin mülklerine, kuşkusuz burjuvazinin çıkarı için el kondu ve burjuvazi, içteki karışıklıklar ve dışardan Brunswick ve Koblenntz tarafından tedit edildiğinde ve bu koşullarda ekonomik ve siyasal iktidarının devrilmesi tehlikesini görerek, kralın kafasını kesti. Çeşitli Jironen hiziplerini, sonra da içine doğal olarak tutucu burjuva görüşlerinin de sızdığı cumhuriyetçilerin en güçlü hizbini birbiri ardına tasfiye etti. Böylece Danton taraftarları ve Herbertistler giyotine gönderildiler. Robespierre ve Saint-Juste de daha sonraları daha sağdaki arkadaşları Billot-Varren ve diğerleri tarafından öldürüldüler. Fransız burjuvazisi, sınıf çıkarlarının zarar görmesine izin vermedi ve Babeuf ve Buonarroti'nin savunduğu gibi toprağı köylülüğe dağıtmadı.

Çin Komünist Partisi'nde, tüm tarihi boyunca çok sayıda hizip vardı. Kuşkusuz, tüm Marksist-Leninist partiler hiziplere, ideolojik sapmalara tanık oldu, ama Çin'de bu sapmalar değişik bir niteliğe büründü bunlar Fransız burjuva demokratik devriminin hizipleriyle özdeş tutulabilirler; şu farkla ki Çin'de siyasal muhaliflerin kafası uçurulmuyordu. Çin'deki bu hizipler, sözde ideolojik niteliklerini kuşkusuz koruyorlardı, ama gerçekte siyasal bir nitelikleri vardı ve kişisel iktidar kurmayı amaçlıyorlardı ve yeni kurulmuş bulunan Çin Cumhuriyeti'nin sosyalizm yoluna girmesini ve merkezi, disiplinli bir devlet olmasını istemiyorlardı.

Çinliler, bunu Mao Zedung tarafından sürdürülen «on mücadele» olarak değerlendiriyor. Kuşkusuz, bunlar mücadeleydi, ama Çin Komünist Partisi içindeki bu mücadeleler, Partimiz'de ya da Bolşevik Partisi'nde olduğu gibi, bir yanda Partiyi ve Marksist-Leninist çizgisini savunmak için mücadele eden gerçek Marksist-Leninistlerin, öbür yanda da Troçkist, anarşist ve her türden sapmacıların bulunduğu mücadeleler gibi değildi. Hayır, burada, Çin Komünist Partisi'nin hiziplerinden hiçbirine Marksizm-Leninizm yol göstermiyordu. Marksizm-Leninizmden çok, karmakarışık ilerici burjuva görüşlerden esinlenen hizipler vardı, öteki hizipler az ya da çok sağ ya da soldu, ama Çin Komünist Partisi önderliğinde hiçbir zaman Marksist-Leninist bir fraksiyon yani sağlam Marksist-Leninist bir çekirdek olmadı. Mao Zedung ve çevresindeki yandaşları da gerçek Marksist-Leni-

nistler değildi, Mao Zedung'un tanımladığı gibi «yeni demokrasi» ve büyük ilerici burjuva demokratik bir devletin sağlanması için sonuna kadar mücadele eden, görünüşte ve sözde Marksist, ilerici burjuva demokratlardı.

Liu Şao-şi, Çu En-lay, Deng Siao-ping, Peng Cen ve diğer unsurlar, sağcıydılar ve cynicliklerini korumak için büyük ulusal burjuvaziyi sırtından, doğal olarak sol demagogiyle kendini gizleyen ve komünist maskesi, altında hareket eden burjuvazinin unsurlarıydı. Kurtuluştan sonra, uzun bir süre, bu grup ÇKP içinde iktidarı elinde tuttu ve Çin kapitalist burjuvazisini güçlendirmek için bu yolda hareket ettiler.

Mao Zedung, Marksist-Leninist değildi; ilerici bir burjuva devrimcisiydi, Liu Şao-şi'den daha ilerici, kendine komünist diyen, ama her açıdan erta yolcu bir devrimciydi. Ve Komünist Partisi'nin başında bulunuyordu. Çin'de, Parti'de halk içinde, hatta yabancı ülkelerde, sosyalizmin inşası için mücadele eden büyük bir Marksist-Leninist olarak saygı görüyordu. Ama onun görüşleri Marksist-Leninist değildi, Lenin'in, Marks'ın teorileriyle bağdaşmıyordu, daha ileri boyutlar bir Sun Yat-sen taraftarıydı ve görüşlerini, bazı sol devrimci formüllerle, bazı Marksist-Leninist slogan ve tezlerle gizliyordu. Mao Zedung Marksist-Leninist bir diyalektikçi olarak geçiniyordu, ama öyle değildi. Marksist-Leninist diyalektiği, Konfüçyüsçü idealizmle ve eski Çin felsefesiyle birleştiren bir eklektikti. Parti ve devlet yönetiminde, siyasette ve ideolojide Çin'in ve partinin gelişmesinde ve uluslararası durum karşısında benimsenen tutumlarda, Çin'i sosyalizm yoluna sokmak için Marksist-Leninist diyalektik materyalizme dayanmadı.

Öte yandan, Parti içinde, kendini Marksist-Leninist şiarlarla maskeleyen sol bir kanadın olduğunu görüyoruz. Tüm bu sapmalar sosyalizm davasına hizmet etmedi. Hizipler hedeflerine ulaşmak için değişik biçimlerde değişik yöntemlerle, ama birbirine benzeyen maskelerle Mao Zedung bayrağını yükseltiyordu ve hepsi Marksist-Leninist olmayan bu bayrak altında mücadele ediyordu. Mao Zedung'un ölümüyle bu bayrağın gerçek bir Marksist-Leninist bayrak olmadığı açıkça ortaya çıktı.

Gerçekte ne olmuştu? Hua Guo-feng, kendisinin de söylediği gibi, «tek bir darbeyle» «dörtlü»yü ve Mao Zedung'un Marksist-Lennist olmayan ortayolcu teorisini devirdi, iktidara sağ kanadı, tek sözcükle sözde proleter «büyük kültür» devrimi tarafından mahkûm edilen unsurları getirdi. I. Napolyon ve daha sonra III. Napolyon'un yaptığı gibi bir hükümet darbesi yaptı. Deng Siao-Ping küçük bir Napolyon'dan başka bir şey değildir. Fransa'nın o zamanın Avrupa'sını egemenliği altına alabilmesi için Fransız imparatorluğunu yaratmak isteyen Napolyon'un, Britanya imparatorluğunun yayılmasını durdurması, İngiltere'yi kendi adası içine sıkıştırması ve onu yenmesi gerekiyordu. Bugün de Deng Siao-ping ve şurekası dünya hegemonyasını hedefliyor ve Çin'i dünyaya egemen olan bir süper devlet ve hat-

ta olanaklıysa, Amerika Birleşik Devletleri'nden ve Sovyetler Birliği'nden daha üstün bir devlet yapmak istiyor. Çin, bu amaca, savaşla, en modern silahlarla donanarak, kapitalist devletlerin yardımıyla teknolojisini ve ekonomisini geliştirerek, «Mao Zedung düşüncesi» diye adlandırılan Marksist olmayan bir teoriye dayanan belli bir siyaset, belli bir ideoloji izleyerek ulaşmaya çalışıyor.

Çin revizyonistleri sosyalist geçinmek için bu teoriyi maske olarak kullanacaklar; ama gerçekte ne sosyalist ne Marksist-Leninistler, ne de olabilirler. Çin revizyonistleri, bir Jakoben, Robespierre'in izleyicisi ya da Babeuf'un bir yandaşı olabilen Napolyon'dan daha çok Marksist-Leninist olamazlar. Çin revizyonistleri, Napolyon gibi, imparatorluklarını genişletmek istiyorlar. Napolyon bunu başardı. Ama imparatorluğu çok çabuk devrildi. Ve aynı biçimde, Çin revizyonistlerinin de böyle devrileceği gün gelecek.

Marksizm-Leninizm ve proleter devrimi, Çin'de zafere ulaşacaktır ve bu dönemler yenilecektir. Kuşkusuz, böyle bir devrim mücadelesinde edilmeden ve kan dökülmeden zafer kazanamaz; çünkü, Çin'de temel öznel etkinin, daha önceden ve bugün hâlâ varolmayan devrimci Marksist-Leninist bir partinin yaratılması için büyük çabalar gerekecektir.

Yine kitleleri hayalle yaşanamayacağına inandırmak gerekmektedir. Siyasal olarak başlarında Marksist-Leninist devrimcilerin değil, ne komünizm ne sosyalizmle ortak hiçbir yanı olmayan bir yola girmiş kapitalizmin ve burjuvazinin unsurlarının olduğunun farkına varmalıdırlar. Bunu anlamak için, «Mao Zedung düşüncesi»nin Marksizm-Leninizm olmadığını ve Mao Zedung'un bir Marksist-Leninist olmadığı konusundaki temel sorunu kavramaları gerekir. Kendine ihanet etmediği söylenebilir. Mao'nun da bir dönem, bir anti-Marksist olduğunu söyledik; bu gerçektir. Böyle söylüyoruz; çünkü, gerçekte hiçbir zaman Marksist olmadığı halde, kendini Marksizm-Leninizmle maskeleyemeye çalıştı.

Genel olarak, Çin'deki devrimin bazı yönlerden sosyalist yolda ilerleme eğiliminin bazı özelliklerini taşıdığını söyleyebiliriz, ama alınan önlemler, tıpkı bugün olduğu gibi ya yarı yolda bırakıldı, ya da terkedildi. Maskeler bir biri ardından düşecektir. Tüm bunlar Çin halkı ve Çin dışındaki halklar tarafından iyi bilinmelidir. Çünkü, bu ülkenin tüm gelişimi - Çin halkının ulusal kurtuluş mücadelesi, ilerici, burjuva, demokratik halk iktidarının kurulması - tarihe, gerçekten öyle olmadığı halde, proleter devrimi olarak geçti; yine gerçekten öyle olmadığı halde, Çin, tarihe sosyalizmi inşa eden bir ülke olarak geçti.

AEP Merkez Komitesinin 2. ve 3. Birleşik toplantısında ve bu notlarında Çin'e ilişkin olarak söylediklerimizin genel olarak Çin gerçeğini ortaya koyduğunu düşünüyorum, ama bu kadarla da kalmamalı.

Belirleyici, temel kilit sorunlarında, Çin Komünist Partisi'nin siyase-

tinini ve eylemini, onun tarihsel diyalektik gelişimini, bu düşüncelerin doğruluğu ve vardığımız genel sonuçları belgelerle ve olaylarla kanıtlayabilecek bir biçimde incelemeliyiz. Tam bir yanıt vermediğimiz sorunların ve daha derin bir inceleme gerektiren tartışılacak sorunların ve eksikliklerin oduğuna kuşku yok, ama genelde olaylar Çin'in Marksist olmayan karmaşık bir yol izlediğini kanıtlamaktadır.

Son zamanlarda olanlardan sonra, yani Hua Guo-feng ve Deng Siao-ping'in darbesinden sonra, Çin, Deng Siao-ping ve Hua Guo-feng'den daha ilerici olan Mao Zedung zamanında ulaştığı aşamadan daha geri bir aşamaya geçmektedir. Mao, Hua Guo-feng'den daha ilericiydi. Hua Guo-feng ve Deng Siao-ping aşırı sağcıdır. Mao Zedung bir ortayolcuydu.

Yazılarımdan birinde efsanelerin yıkılması gerektiğini vurgulamıştım; özellikle onu «büyük» Marksist-Leninist olarak gösteren Mao Zedung efsanesini düşünmüştüm. **Mao Zedung bir Marksist-Leninist değildir, ama ilerici devrimci bir demokrattır ve düşünceme göre, yapısı bu açıdan incelenmelidir.**

Mao Zedung'un görüşlerini yalnızca yapıtlarının basılmış olan dört cildindeki sözcüklerle değil, ama onları **pratiğe uygulanışıyla birlikte incelenmesi gerektiğini** daha önce de söylemiştim. Bu görüşler, o çağ için burjuvazinin ileri bir sınıf olduğu Fransız burjuva demokratik devrimiyle benzerlik göstermeyen bir dönemde uygulandı. Mao Zedung'un düşünceleri, kapitalizmin en yüksek aşaması olan emperyalizmin çürüdüğü bir çağda, sonuç olarak, proleter devrimlerinin gündeme geldiği ve Büyük Ekim Devriminin öğretilerinin ve örneğinin, Marks ve Lenin'in öğretilerinin bizim için sarsılmaz önderler olduğu bir çağda gelişti. Bu yeni koşullarda, gün ışığına çıkan Mao Zedung teorisi, «Mao Zedung düşüncesi», çağın en bilimsel, en devrimci teorisi olan Marksizm-Leninizm giysisini giymek zorundaydı, ama özünde anti-Marksist bir teori olarak kaldı; çünkü o, proleter devrimlerinin karşısındadır ve çürümekte olan emperyalizme yardım etmektedir.

Bunun için, Mao Zedung'un ideolojisinde, emperyalizmin ve kapitalizmin uzun çürüme ve batma dönemi boyunca ortaya attığı düşüncelerin yansımasını buluyoruz. «Mao Zedung düşüncesi» anarşizmden Troçkizme, Titocu, Kruşçevci, «Euro-komünist» Marchais-Berlinguer-Carillo biçimindeki modern revizyonizmden Marksist-Leninist formüllerden yararlanmaya kadar varan ideolojiler karmaşasıdır. Bütün bu karmaşa içinde Konfüçyus'un, Mençüys'un ve Mao Zedung'un düşüncelerini ve onun kültürel ve teorik gelişimini büyük ölçüde etkileyen diğer Çin filozoflarının eski düşüncelerini görebiliriz. O halde tek bir çizgiyi ya da, Çin ideolojisinin açık bir çizgisini tanımlamanın güç olduğu söylenebilir. Bir tür çarpıtılmış Marksizm-Leninizm olduğu söylenebilecek bu yönleri bile, bir Asyalı damgası ve niteliği, bir «Asyalı komünizmin» özgül niteliğini içinde taşımaktadır içinde Marks ve Lenin'in proleter enternasyonalizmini tam ve gerçek an-

lamında bulamadığımız «Eurokomünizm» gibi bir tür «Asya komünizmi»dir. Ulusal kurtuluş mücadelesinde ve özellikle halk demokrasisi iktidarının inşası döneminde sistemli bir biçimde mücadele edilmeyen birçok kalıntılar bir yana, Çin ideolojisinde yüksek düzeyde milliyetçiliği, yabancı korkusunu, din, Budizm, feodal ideolojinin belirgin kalıntılarını buluyoruz.

Gerici dünya burjuvazisinin, Mao Zedung ideolojisinin ve siyasetinin gelişmesini Çin'deki ideolojik ve siyasal mücadelelerin gelişiminin yalnızca devrimden önce değil, ama devrim sırasında da izlediğini ve özenle incelediğini kabul etmek gerekir. Çünkü dünya burjuvazisi, bu siyasetin ve ideolojinin Asya'ya ve Çin'e özgü bir nitelik taşıdığını ve Marksizm-Leninizm'den uzaklaştığını farketmişti. İşte bu nedenle, bunları savundu, destekledi ve hatta Marksist-Leninist diye propagandasını yaptı. Bunun yanı sıra, burjuvazi, yazılarında ve yayınlarında Mao Zedung ideolojisinin ve siyasetinin yönünü açıkça incelemektedir, ideolojisini Marksist olarak değil, gerçekte olduğu gibi bir burjuva devrimci ideolojisi olarak değerlendirmektedir. Çin'in, bu kıtanın da diyebiliriz, bu yolu izlemesi, bir gün bilimsel Marksizme karşı açıkça karşı çıkacak Mao Zedung ideolojisinin ve siyasetinin yönünü izlemesi, emperyalizm ve dünya kapitalizminin çıkarıdır; çünkü bu ülke bilimsel Marksizm yolunu izlemeyecekti. Bu Çin'in gelişiminde açıkça göründü, bugün gün ışığına çıkan Marksizm-Leninizmle «Mao Zedung düşüncesi» arasındaki ideolojik çelişkiler salt şimdi değil, daha önce de kaçınılmazdır.

Çinlileri, Sovyetler Birliği'ne, Komintern'e ve Stalin'e karşı çıkartan tüm anlaşmazlıklar ilke sorunlarına dayanıyordu, başka şeye değil.

«Mao Zedung düşüncesini» incelerken Çin Komünist Partisi ve Çin yönetiminin teorik ve siyasal gelişiminde önemli bir rol oynayan, ve onların eylem ve yönelimlerine yansıyan tüm bu etkenleri hesaba katmamız gerektiğini düşünüyorum. Bilindiği gibi, Sovyet revizyonizmine karşı çıkmak için Amerika Birleşik Devletleri ve tüm dünya kapitalizmi ile ittifaka dayanan Maoculuğun bugünkü stratejisi buradan doğmaktadır.

Bu yalnızca değişen siyasal gelişmelere ayak uydurma siyaseti değildir, bu, içeriğiyle, Maocuların ideolojik düşüncelerini yansıtan bir siyasettir. Çinli önderler Amerikan emperyalistleri ve öteki gelişmiş kapitalist «demokrasi»lerin elebaşları gibi düşünüyorlar. İdeolojik olarak, özellikle hegomonyacı amaçlarda birleşiyorlar; çünkü büyük bir devlet olan Çin bu emperyalistlerin ve kapitalistlerin hiçbirinin boyunduruğu ve yönetimi altına girmek istemiyor, O, kendisinin egemen olmasını, en azından dünyaya güçlü bir biçimde sesini duyurmak istiyor. Bunun için de, Maocu Çin, şu ya da bu biçimde, dünya proletaryasına Amerikan emperyalizmi ve kapitalist burjuvazi ile ittifak yapmasını öneriyor. Çin bu yolu tutarak dünya devrimini engelliyor ve öteki revizyonistlerin yaptığı gibi Marksist-Leninist teoriyi çarpıtıyor; siyaseti ve eylemi, can çekişen kapitalizmi ve emperyalizmi

yeniden canlandırmaya, onların varlıklarını uzatmaya hizmet ediyor.

Maocu Çin'le, Sovyet revizyonizmi arasındaki ayrılıklar, Sovyetler Birliği'ni Amerika'dan daha zayıf bir emperyalist devlet olarak değerlendirmesine ve Amerikan emperyalizmi ile yapılacak bir ittifakın yayılma hayallerini gerçekleştirebileceği, Sibiry'a'nın ve Sovyetler Birliği'nin öteki doğu bölgelerini ele geçirmesine olanak sağlayacağını düşünmesine dayanıyor.

Bunun için de, Çin ile Sovyetler Birliği arasında çelişki vardır ve bu çelişkinin, Çin'in kendisinin Marksist-Leninist olduğunu ve revizyonist olanın yalnızca Sovyetler Birliği olduğunu ileri sürerek inandırmaya çalıştığı gibi ideolojik bir niteliği yoktur. Hayır, her iki ülke de revizyonisttir. Devrime karşı mücadelelerinde, özellikle emperyalizmin çürümekte olduğu koşullarda onlara önderlik eden aynı burjuva ideolojisiidir.

Bana öyle geliyor ki, bu notlar daha da derinleştirilmeli, daha zengin belgelerle desteklenmelidir; bu belgeler Çin'de ya da yabancı ülkelerde yayınlanan gazete ya da kitaplarda şu ya da bu biçimde aranmalıdır. Ama bunlar eleştirici bir ruhla incelenmeli ve içerikleri Çin gerçeğiyle ve büyük devrimci ideoloji Marksizm-Leninizmin temel tezleri ve ilkeleriyle karşılaştırılmalıdır.

DOĞRU YANLIŞ CETVELİ

Sf.	Pg.	Sat.	Yanlış	Doğru
15	3	12	onları Marksist-Leninist proletarya diktatörlüğü öğretisini reddetmek.	onlara karşı sert bir gözetmenin örgütlenmesi, yalnızca bu önlemler tüm
51	2	5	kçr	kâr
61	2	13-14	sosyalist-demokrat	sosyal-demokrat
61	2	16	dönüşmeler»	dönüşümler»
61	2	17	dengesizliğe»	adaletsizliğe»

yıldız yayinevi

ENVER HOCA
ÇİN
ÜZERİNE
DÜŞÜNCELER-I
BİRİNCİ KİTAP

Genel Dağıtım : YURT-DA

Şeftali Sok. No.: 10/5

Sultanahmet - İstanbul

"Dünya proletaryası güçlerini topluyor. O ve özgürlüğe aşık halklar kendi deneyleriyle Titocu, Kruşçevci, Çinli, "Avrupa komünisti" ve diğer modern revizyonistlerin ihanetinin her geçen gün daha fazla farkına varıyorlar. Zaman, devrimin ve sosyalizmin yararına çalışmaktadır; ne burjuvazi ve emperyalizm ve ne de modern revizyonizm ve dünya gericiliğinin yararına değil. Devrim ateşi, gerçek özgürlüğü, demokrasiyi ve egemenliği kazanmak, emperyalizm ve uşaklarını yok ederek iktidarı ele geçirmek ve sosyalizm yolunda ilerlemek arzusu duyan ezilen halkların kalplerinde yanmaktadır.

(...)

"Eğer Marksist-Leninistler, emperyalizme ve her türden modern revizyonizme karşı acımasız mücadelede proleter enternasyonalist birliklerini sürekli güçlendirirlerse, Marksist-Leninist teoriyi, mevcut uluslararası koşullarla ve her ülkenin ulusal koşullarıyla uyum içinde, sarsılmaz ve doğru bir biçimde uygularlarsa, yollarında karşılarına dikilecek tüm engelleri, hatta en zorlarını bile mutlaka aşacaklardır. Marksizm-Leninizmin ve onun ölümsüz ilkelerinin doğru uygulanması, kaçınılmaz olarak dünya kapitalizminin yıkılmasına ve işçi sınıfının sosyalizmi inşa edeceği ve komünizme gideceği araç olan proletarya diktatörlüğünün zaferine yol açacaktır." (Enver Hoca, Emperyalizm ve Devrim, s. 46,48)